

Justerat tisdagen den 14 maj beträffande § 106 och § 107 p A och p B, i övrigt tisdagen den 28 maj 2002

Peggy Lagerström Christina Tallberg Birgitta Rydberg

§ 91

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppsproslista, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

P g a 2:e vice ordförandens frånvaro utsågs Björn Hamilton som extra ordförande för mötet.

§ 92

Kungörelse

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 2 maj 2002 till fullmäktiges ledamöter och ersättare och länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Tillkännagivande om sammanträdet infördes den 7 maj 2002 i tidningarna på sätt fullmäktige beslutat.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 8 maj 2002 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 93

Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste vice ordföranden och Birgitta Rydberg.

Protokollet ska justeras senast tisdagen den 28 maj 2002.

Beslutsärenden

§ 94

Förteckning över fullmäktigeärenden som inte avgjorts (förslag 37)

LS 0204-0181

Anf.nr 1

I ärendet yttrade sig Bengt Cedrenius och landstingsrådet Ralph Lédel.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att med godkännande av gjord redovisning lägga förteckningen till handlingarna.

§ 95

Förslag till Regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen, RUFS (förslag 38)

LS 0110-0561

Anf.nr 4

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Elwe Nilsson, Conny Andersson, Måns Almqvist, landstingsrådet Stig Nyman, Lena Huss, Bengt Cedrenius, landstingsråden Ralph Lédel och Anna Berger Kettner, Sten Erson-Wester, Olov Lindquist, Inger Linge, Åke Askensten, Rune Wikström, Jan Strömdahl, Nils Oskar Nilsson, Mikael Sundesten, landstingsråden Andres Käärik och Ingela Nylund Watz samt Jan Wattsgård.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen (förslaget sid 5)
- 3) återremiss av ärendet
- 4) bifall till fp-ledamöternas förslag att till beslutsprotokollet införa ett särskilt yttrande, bilaga 2

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag på respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd votering genomfördes härefter enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla återremissyrkandet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan utvisade 113 ja-röster, 23 nej-röster samt att 13 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå återremissyrkandet.

RESERVATION

V- och mp-ledamöterna reserverade sig till förmån för återremissyrkandet.

Härefter ställde ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena under 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta förslaget till Regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen med ändringar enligt regionplane- och trafiknämndens förslag samt med erforderliga redaktionella justeringar

att överlämna den Regionala utvecklingsplanen till kommuner och andra regionala aktörer

att uppdra åt regionplane- och trafiknämnden att följa upp planen och ansvara för dess aktualitetsprövning under nästkommande mandatperiod.

V-ledamöterna deltog ej i beslutet.

RESERVATIONER

S- och mp-ledamöterna reserverade sig till förmån för sina respektive förslag.

Till sist tog ordföranden upp yrkandet under 4) ovan.

Ordföranden ställde propositioner om avslag på respektive bifall till yrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att inte införa fp-ledamöternas särskilda yttrande till beslutsprotokollet.

Fp-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag.

§ 96**Yttrande över revisionsrapport Granskning av rutiner för registrering och inventering av konst samt uppdrag till kulturnämnden (förslag 39)**

LS 0112-0659

Anf.nr 43

I ärendet yttrade sig Anita Hagelbeck, Elin Låby samt Herta Fischer.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att ge kulturnämnden det övergripande ansvaret för och att uppdra åt nämnden att införa nya rutiner för registrering och inventering av konst

att uppdra åt förvaltningar och bolag att utse konstansvariga enligt de anvisningar som kulturnämnden utfärdar

att i övrigt avge yttrande till landstingsrevisorerna enligt landstingsrådsberedningens förslag.

§ 97**Fastställande av slutlig ram 2001 samt verksamhetsplan 2002 för SOCSAM i Haninge kommun (förslag 40)**

LS 0201-0038

Anf.nr 46

I ärendet yttrade sig Sunhild Dietrich-Larsson och landstingsrådet Andres Käärrik.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa den slutliga finansiella ramen för SOCSAM i Haninge för år 2001

att godkänna verksamhetsplanen för SOCSAM i Haninge för år 2002.

§ 98**Bordlagd motion 2000:22 av Mats Pertoft m fl (mp) om tillskapandet av ett jämförbart kvalitetssystem för mjuka värden inom landstinget (förslag 32)**

LS 0005-0333

Anf.nr 49

Ärendet bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 april 2002

I ärendet yttrade sig Mats Pertoft, landstingsrådet Stig Nyman, Mats Skoglund samt landstingsrådet Inger Ros.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 99

Motion 2001:13 av Ingela Nylund Watz m fl (s) om utarbetande av strategi för personalfrågor inom Stockholms läns landsting (förslag 41)

LS 0103-0171

Anf.nr 60

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Ralph Lédel, Kerstin Pettersson, Kristina Söderlund, Jan Olov Sundström, Mats Pertoft, Monika Karlsson, landstingsrådet Stig Nyman, Birgitta Sevefjord, Janet Mackegård, Joakim Edhborg, Jan Bergvall samt Mats Skoglund.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd votering genomfördes härefter enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla motionen.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan utvisade 62 ja-röster, 53 nej-röster, att 34 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 4.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 100

Motion 2001:21 av Brit Rundberg (v) om vården av hemlösa hivpositiva missbrukare döende i aids (förslag 42)

LS 0105-0316

Anf.nr 87

I ärendet yttrade sig Brit Rundberg, Sunhild Dietrich-Larsson, landstingsråden Inger Ros och Stig Nyman.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

S-, v och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 101

Motion 1997:71 av Sonja Weidland m fl (m) om inrättande av ett närsjukhus med lättakut vid Löwenströmska sjukhuset (förslag 43)

LS 9709-0801

Anf.nr 95

I ärendet yttrade sig Sonja Weidland, Susanna Brolin, Dick Dernhagen, landstingsråden Inger Ros och Folke Schött samt Herta Fischer.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

§ 102

Motion 1998:16 av Ove Lundgren m fl (c) om att öppna Löwenströmska sjukhuset som akutsjukhus (förslag 44)

LS 9808-0389

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

§ 103

Motion 2000:49 av Inger Persson (v) om att ytterligare rehabiliteringsteam skall inrättas för patienter som drabbas av Parkinsons sjukdom (förslag 45)

LS 0011-0675

Anf.nr 101

I ärendet yttrade sig Inger Persson och landstingsrådet Folke Schött.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 104

Motion 2000:50 av Brit Rundberg m fl (v) om att landstinget bör få rätt att lägga en särskild sjukvårdsavgift på tobaksvaror (förslag 46)

LS 0011-0676

Anf.nr 108

I ärendet yttrade sig Brit Rundberg, landstingsrådet Folke Schött samt Åke Askensten.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATIONER

V-ledamöterna och Åke Askensten reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

Valärenden

§ 105

Nominering av ledamöter och ersättare m m i styrelsen för Mälardalstrafik AB (förslag 47)

LS 0204-0184

Fullmäktige beslutade

att nominera

två ledamöter och två ersättare i styrelsen för Mälardalstrafik AB från ordinarie bolagsstämma 2002 t o m ordinarie bolagsstämma 2003

en revisor och en revisorsersättare i Mälardalstrafik AB från ordinarie bolagsstämma 2002 t o m ordinarie bolagsstämma 2003.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Mälardalstrafik AB från ordinarie bolagsstämma 2002 intill nästa ordinarie bolagsstämma

Ledamöter

Ersättare

m Elwe Nilsson m Björn Hamilton
s Anna Berger Kettner s Sven-Inge Nylund

Revisor Revisorsersättare

m Bo Klasmark s Kenneth Strömberg

§ 106

Val av ledamöter och ersättare m m i Almi Företagspartner AB och Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län (förslag 48)

LS 0204-0185

Fullmäktige beslutade

att från ordinarie bolagsstämma 2002 intill nästa ordinarie bolagsstämma välja fyra ledamöter i styrelsen för Almi Företagspartner AB

att välja en revisor jämte ersättare för granskning av 2002 års förvaltning och räkenskaper

att för tiden från ordinarie årsmöte 2002 t o m ordinarie årsmöte år 2003 välja en ledamot och en ersättare i styrelsen för Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Almi Företagspartner i Stockholms län AB från ordinarie bolagsstämma 2002 intill nästa ordinarie bolagsstämma

Ledamöter

m Elwe Nilsson
m Margaretha Ling- Vannerus
s Sylvia Lindgren
s Staffan Holmberg

Revisor Revisorsersättare

m Barbro Pettersson s Gunilla Jerlinger

Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län från ordinarie årsmöte
2002 t o m nästa ordinarie årsmöte

Ledamöter

m Sten G Nyström

Ersättare

s Gösta Sand

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 107

Vissa fyllnadsval samt *bordlagda* val (förslag 49)

LS 0106-0376, 0109-0443, 0111-0643, 0204-0193, 0197, 0205-0226--0228

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Homa Pakjoo (v) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 6.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Fyllnadsval

A Ambulanssjukvården i Storstockholm AB intill utgången av 2002

Ordförande

- Gunnar Schön (efter L Lindberg)

Detta val förklarades omedelbart justerat.

B S:t Eriks Ögonsjukhus AB intill utgången av 2002

Ledamöter

- Gunilla Berg (efter S Sahlin)
- Ingrid Bonde (efter B Rosén)
- Eva Cederbalk (efter L Lindberg)
- Ulf Lundahl (efter L Widmark)

Ordförande

- Eva Cederbalk (efter P-O Karlsson)

Detta val förklarades omedelbart justerat.

C Länsrätten intill utgången av 2002

Nämndeman

s Bordlägges (efter A Fondberg)

Bordlagda val

D Norrtälje sjukhus AB intill slutet av den ordinarie bolagsstämma som följer efter nästa val till fullmäktige

Ledamot

- Bordlägges

Nya motioner

§ 108

Anmälan av motioner

LS 0205-0230

Nr 2002:03 av Janet Mackegård m fl (s) om arbetsmiljön och jämställdheten inom hälso- och sjukvården

Motionen remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Besvarande av frågor

§109

Bordlagd fråga av Thore Nyman (s) om Primärvårdsförsöket i Sigtuna

LS 0202-0084

Fullmäktige beslutade att frågan fick utgå på frågeställarens begäran.

§ 110**Fråga av Eie Herlitz (mp) om standarden i de nya pendeltågen**

LS 0205-0213

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan.

Besvarande av interpellationer

§ 111**Interpellation 2002:4 av Inger Ros (s) om tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting**

LS 0204-0170

Anf.nr 113

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 april 2002 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ralph Lédel som hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Inger Ros och Ralph Lédel.

Nya interpellationer

§ 112**Anmälan av interpellationer**

LS 0205-0214--0217

Nr 2002:05 av Bengt Cedrenius (mp) om åtgärder mot landstingets underskott 2002

Nr 2002:06 av Åke Askensten (mp) om ökad användning av PVC trots avvecklingsbeslut

Nr 2002:07 av Lena-Maj Anding (mp) om uppföljning av patienter i öppenvården

Nr 2002:08 av Inger Persson (v) om att ompröva tidigare fattat beslut om ansvaret för vård- och behandlingsresor för färdtjänstberättigade

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 19.10.

Vid protokollet

Ulf Lagerström

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 14 maj 2002

Ordföranden: Vi hemställer att även i dag som bisittare få nyttja Björn Hamilton. Svaret är ja.

§ 94 Förslag nr 37

Anförande nr 1

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag saknar ett ärende i förteckningen. Det är det uppdrag som landstingsfullmäktige gav, att regeringen skulle tillskrivas och att det skulle begäras att Stockholms läns landsting skulle bli fullt ut kompenserat för kostnaderna rörande kollektivtrafik och färdtjänst. Det dröjde ett slag innan den här skrivelsen kom i väg, men den har kommit i väg. Det kan jag meddela. Däremot har den mer eller mindre avförts, den var ad acta-lagd i diariet förut. Sedan har den plockats in igen efter några månader med anledning av att det har kommit ett svar från regeringen. Det svaret borde såvitt jag förstår ha anmälts till fullmäktige, för det var ju ett fullmäktigeuppdrag. Jag kan inte acceptera att landstingsstyrelsen om fullmäktige ger den ett uppdrag bara låter det försvinna.

Jag blir ännu mer upprörd därför att regeringens svar har varit att det finns möjlighet att genomföra en skatteväxling med kommunerna i länet. Det skulle, om landstingsstyrelsen fortsatte med och genomförde det här uppdraget, innebära att landstinget enligt landstingskontorets beräkning, som redovisas i skrivningen till regeringen, skulle få 755 miljoner till i intäkter varje år.

Men, som sagt var, jag skulle gärna vilja ha en förklaring till varför det här har fallit bort från listan.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Lédel (m): Ordförande! Det här ärendet är såvitt jag förstår avslutat. Jag vet inte om det har förekommit någon anmälan till fullmäktige. Däremot har det gjorts till landstingsstyrelsen. Men jag lovar Cedrenius att kontrollera varför så inte har skett. Det kanske har skett ett misstag.

Om Cedrenius vill ha en debatt om den orättfärdiga skatteutjämningen så gärna för mig. Det kan vi ta en debatt till om. Det du var inne på är ju en del som är speciellt orättvis, att landstinget inte blir kompenserat till hundra procent för trafik- och färdtjänst.

Samtidigt som du säger det föreslår du förmodligen en skattehöjning i länets alla kommuner.

Ordföranden: Någon debatt kring den frågan ska vi inte ha här och nu. Den finns nämligen inte med på dagordningen.

Anförande nr 3

Bengt Cedrenius (mp): Såvitt jag förstår har ärendet varit uppe i landstingsstyrelsen. Det är riktigt. Det var vår skrivelse till regeringen. Men mig veterligt har inte svaret från regeringen varit uppe i landstingsstyrelsen. Du kanske kan titta på det också.

Som en kommentar; om det skulle bli en skattehökning i länets kommuner kanske vi slipper höja skatten så mycket i det här landstinget.

§ 95 Förslag nr 38

Ordföranden: Vi går till dagens stora ämne, förslag till regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen. Innan vi går in på den debatten vill jag tala om för er att det finns en fin bok som heter *50 år av regionplanering*. För hugade spekulanter kan jag upplysa om att den finns att förse sig med i foajén. Det är alltså en jubileumsskrift från regionplane- och trafikkontoret.

Presidiet har vid genomgång inför den här debatten beslutat om följande regler: Vi släpper först in en företrädare för varje parti i storleksordning, som vi brukar, utan repliker. Sedan rullar vi på.

Anförande nr 4

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Låt mig först säga att den film som fru ordföranden nämnde fick vi se på 50-årsfesten. Den var 20 minuter lång. Den var helt fantastisk, mycket trevligt gjord av regionalkontoret, och speglar en del av utvecklingen på ett mycket trevligt sätt.

(Ordföranden: Herr Nilsson! Det var faktiskt boken jag propagerade för.)

Jaså! Men filmen skulle i alla fall visas i videon här under dagen, sades det för ett antal dagar sedan. Direktören nickar. Försök att titta på den en stund, den är verkligen trevlig.

Den regionplan som vi ska fastställa i dag – den fastställs väl egentligen av fullmäktige – har en begränsad livslängd på sex år. Vi brukade skämta förra gången det tog några år att invånarna har levt i ett regionpanelöst tillstånd, men det har gått rätt bra. Det kan man ju skämta om, och visst är det så även nu att den gamla planen inte har gällt. Men det är inte det viktiga utan det viktiga är arbetet med den.

Det förslag till regionplan som vi i dag ska behandla har vi hållit på länge med. År 1995 antog man egentligen de första direktiven om hur man skulle arbeta. Det var delvis ett nytt sätt att arbeta. Hela det arbete som har bedrivits sedan dess har gjorts mycket närmare regionens andra aktörer än landstinget. Vi var ganska många kommunalpolitiker som på 80-talet och början av 90-talet såg regionplanekontorets och landstingets sätt att arbeta som att man var någon slags överkommun som mer eller mindre gav direktiv ut till kommuner och andra. Ofta fick man intrycket att det var order uppifrån, vilket också gjorde det väldigt ifrågasatt.

Direktiven från 1995 var att arbeta på ett annat sätt, med breda referenser och ett närmare samarbete med alla kommuner, både politiker och tjänstemän. Den uppfattning jag har efter de här årens arbete är att den här produkten har en

helt annan acceptans överallt. Det tycker man också när man läser de inkomna remissyttrandena. Överensställningen i regionen bland alla s.k. tunga remissinstanser är väldigt stor, och det är mycket glädjande.

I mars 2000 antogs ett tilläggsdirektiv att man skulle komplettera den gamla regionplanen, som ju var väldigt hårt inriktad på "bara" infrastrukturfrågor, med att även ta in ekonomisk utveckling, kompetensutveckling och Östersjöfrågor och utveckla dem. Därav namnet RUFSS, som en del har skojat om. Jag har inga sådana problem, jag är inte så rufsig. Men den har i alla fall, tycker jag mig kunna se och höra av alla som har deltagit i processen, fått ett gott mottagande och ger en mer komplett bild.

I reservationerna kan vi se att någon vill att vi ska utveckla det här ännu mer. Det är möjligt att man i framtiden ska ha en bredare basprodukt, även om det är infrastrukturen som ligger i botten.

När vi antog den förra regionplanen kommer jag ihåg att Ralph Lédel kallade den för ett smörgåsbord av åtgärder. Det kan man väl säga att den är, för det är ju ingenting tvingande i en regionplan. Det är vägledande. Samtidigt har regionplanen väldigt stor betydelse i det fortsatta arbetet när saker och ting ska genomföras av kommunerna. Försöker man komma med saker och ting som står i strid med markanvändningen i regionplanen har man ett svårt jobb att få igenom det i alla andra instanser, länsstyrelse, regering och andra, som ska pröva de överklaganden som kommer in. Så visst är det av stor betydelse att regionplanen finns i botten.

Jag sade att jag tycker att det är bra att man har en bredare förankring och att planen har fått en större acceptans. Jag måste ändå säga att jag hoppas att den kan bli ännu bredare och att besluten och planeringen kommer ännu närmare kommuninvånarna genom kommunalpolitikerna. Vi provade ju ett arbete med att bilda ett regionalt kommunalförbund för bl.a. regionplanering och en del andra planeringsfrågor, vilket halkade lite snett på en sten och kom åt sidan en stund. Men jag är övertygad om att vi i framtiden måste stärka regionen genom någon slags kommunalförbund. Efter de riksdagsbeslut som är antagna lär ett kommunalförbund vara sättet där man också kan få den juridiska styrka, de beslutsbefogenheter som behövs i umgänget med regioner i Sverige och i Europa. Utvecklingen är att regionerna får allt större betydelse. Samarbetet mellan regioner för utveckling växer hela tiden, inte bara i vårt närområde runt Östersjön utan även på andra håll. Men den frågan arbetas det med bland kommunerna i KSL, och det lär väl bli aktuellt igen för landstinget också hur man vill delta under kommande mandatperioder.

Man kan konstatera att det finns mycket bra i den här RUFSS:en. Det allra bästa är som jag sade processen. Det som finns under, alla faktaunderlag, allt man har tagit fram tillsammans med kommuner, tillsammans med experter, både utländska och inhemska, är ju en bas som visar på många väsentligheter. En väsentlighet är att det blir väldigt klart när man har tagit del av det här

arbetet att Stockholmsregionen inte är en konkurrent till övriga Sverige. Att det går bra i Stockholmsregionen innebär att det går bra också på andra håll i Sverige. Alternativet att det kan gå bra i resten av Sverige men inte i Stockholmsregionen finns inte. Vi konkurrerar med andra huvudstadsregioner, och vikten av att vår region fungerar och kan utvecklas och att det är väsentligt för alla andra regioner i Sverige framgår väldigt tydligt av den här produkten.

Men tillväxten i regionen ställer stora krav på planering och utbyggnad av bostäder, utbildning, vägar och spår. Jag är glad att kunna konstatera att man i den här regionplanen plus remissvaren plus även Stockholmsberedningens arbete, om vi ska göra en parentes, kan se den mycket breda enighet som numera finns i regionen för de stora s.k. svåra infrastrukturprojekt som ska genomföras. Jag tänker framför allt på sådana svårigheter som E 4:ans förbifart, pendeltågstunnel och liknande stora projekt. Jag ser med förhoppning fram emot att man också kommer att skaka fram pengar till detta. Det är faktiskt regeringens och riksdagens sak att nu se till att få fart. Man kan inte längre skylla på oss i regionen, som inte bara den här regeringen, det vill jag säga, utan även andra regeringar gjort, och säga: Men ni är så oense i regionen, det är därför det inte kommer fram någonting. Det finns inte. Det finns i dag ingen oenighet. Det finns avvikande åsikter hos mindre partier som vi kommer att få höra om senare i dag. Det är jag övertygad om. Men det finns en otroligt bred majoritet för ett genomförande.

Jag vill i alla fall ta upp några saker som kommer med. Pendeltågstunneln kommer som jag sade att vara en nödvändighet. Vi ser redan nu att den här kapaciteten krävs om tio år. Problemet är att vi under vägen dit inte har spårkapacitet. I dag är naturligtvis pendeltågstunneln den riktiga lösningen. Tyvärr stoppade den socialdemokratiska regeringen 1995 tredje spåret. Annars hade vi haft kapacitet på pendeln i dag. Då hade vi naturligtvis inte diskuterat en sådan här tunnel. Då hade vi nog diskuterat andra banor och nya sträckningar av en ny pendeltågslinje för 2010–2015. Men nu är vi där vi är. År 1995 stoppade vi tåget, nu kommer vi att få leva med eländet några år, med trängsel på tågen. Vi har i alla fall kommit överens om hur man ska göra.

Tvärbanans förlängning tycker jag också är värd att nämna som intressant. Där är enigheten hundraprocentig. Det var den inte när vi höll på med Dennispaketet och diskuterade huruvida det var värt att investera så mycket pengar i spårvagn på tvären. Men den flerkärnighet som har växt fram, och som vi i dag kommer att tycka ska växa ännu mer, har visat att det finns ett stort behov av en tvärförbindelse på spår i staden, och den har också fått många resande. Som en parentes kan jag nämna att resandet inte går mellan Gullmarsplan och Alvik. Hälften av resenärerna reser mellan Alvik och Liljeholmen, andra mellan Liljeholmen och Gullmarsplan. Det är rätt intressanta resmönster som pekar på att man har nya bytespunkter.

Jag ska inte dra upp alla projekt, men det som också framgår mycket tydligt av RUF:s:en är nord-syd-problematiken. Den har vi pratat om många gånger här.

Men i och med Göran Perssons beslut att inte ha någon flygplats på Södertörn blir det ännu viktigare att den internationella flygplats som är allas vår flygplats, inte bara Stockholmsregionens, får en hög tillgänglighet.

Vi har också sett, som framgår av RUF:s:en, att det blir allt större skillnad, man bor antingen i södra delen eller i norr, vilket innebär att tillväxten i söder får svårigheter. Man söker inte jobb som medför för långa arbetsresor. Här är E 4:ans förbifart en av nycklarna, tillsammans med spåren naturligtvis, för att man ska kunna råda bot på det. Jag hoppas att man nu verkligen fattar beslut om att komma i gång med den. Det kommer att krävas lite tankar från regeringen om alternativa finansieringar för att klara av den potten, men jag hoppas verkligen att man tar tag i det.

Vi växer varje år med 15 000–20 000 personer. De som inte tror på det bör lära av historien. Det växer ungefär så även om det fluktuerar något, och det krävs åtgärder. Det krävs inte bara de åtgärder från regeringen som finns i RUF:s:en, det krävs även annat. Vi måste t.ex. ha ett annat ekonomiskt utjämningsystem i landet, annars kommer tillväxten att bromsas upp eller eventuellt stoppas. Vi måste även på andra områden få vår del av resurserna. Det som kanske är mest aktuellt, som jag tänker närmast på, är faktiskt polisen. Det är skamligt att vi inte får den del av resurserna som behövs och som människorna som flyttar hit behöver mot det vardagliga våldet och annat som behöver göras.

Jag ser fram emot en trevlig debatt. Jag har hållit mig borta från att namnge alla projekt. Jag tror inte att det finns någon som kan komma på något projekt som inte finns i RUF:s:en. Den är tidlös i genomförandet, med tabeller som man ska ta med en nypa salt, för verkligheten kommer att tala om huruvida det blir 2012 eller 2017. Det vet ingen i dag. Men det skulle vara intressant att höra om någon har något nytt projekt som är helt bortglömt. Jag tror inte det. Allt finns med för en utveckling.

Till sist: Jag är väldigt glad över att vi visar upp en sådan bred majoritet och enighet. Jag utgår från att ingen efter valet, oavsett utgång, säljer bort något viktigt projekt för att få makten i något hus i den här regionen eller nere i Rosenbad.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 5

Conny Andersson (s): Fru ordförande, fullmäktige! Jag vill för Socialdemokraternas räkning börja med att uttrycka en tillfredsställelse över att den regionplan som vi i dag behandlar har tillkommit i en mycket bred politisk enighet. Vi tror att det är en förutsättning för att påverka skeendet i den här regionen, inte minst när det gäller dess utveckling ur ett så långt perspektiv som vi i dag diskuterar. Det kommer att förutsätta en *mycket* bred politisk enighet.

Vi är också mycket glada och tillfreds med att det finns tre grundläggande mål i den här planen som mycket väl stämmer överens med våra socialdemokratiska ambitioner.

Det första målet som vi är överens om är att bevara och stärka den internationella konkurrenskraften. Jag ska senare återkomma till det.

Det andra målet för regionplanen är att skapa goda och jämlika livsvillkor i hela regionen.

Det tredje är att arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Det här är utomordentligt goda förutsättningar, och det är fint att vi igen har kunnat skapa en politisk enighet om att det är målet för den regionala utvecklingen under de kommande åren.

Det finns att göra. Om jag börjar med de goda och jämlika livsvillkoren kan vi se att det finns utomordentligt mycket bra material framtaget från vårt utomordentligt duktiga regionplanekontor. Jag tror att sällan så många saker har belysts på ett så bra sätt som finns gjort i samband med RUF:s:en, som vi i dag diskuterar.

Men det finns en del trista bilder i det här underlagsmaterialet. Det är bilderna av hur vi har en förstärkning, vågar jag påstå, av ett rikt nord och ett fattigt syd. Det finns en schablon, man skulle nästan kunna använda samma färglagda bild för flera av de *mycket* negativa utvecklingstendenserna. Det är den bild som visar var de kommuner finns som har de lägsta inkomsterna. Oftast, med några undantag, är det i sydkommunerna som vi har de problemen. Den lägsta utbildningsnivån finns oftast i kommunerna i syd. De högsta socialbidragskostnaderna finns oftast i sydkommunerna och de högsta ohälsotalen. Dessvärre finns det data som pekar på att i vissa fall, under vissa omständigheter, skärps den här obalansen mellan nord och syd.

Det finns ett material som beskriver barns villkor i den här regionen. Jag skulle vilja att landstingsfullmäktiges ledamöter särskilt riktade uppmärksamheten mot och studerade det materialet. En av de saker som framgår med mycket stor tydlighet är att inte minst barnens situation i den här regionen i mycket hög grad är präglad av hur regionen är uppdelad i fattiga och rika.

Man har tittat på hur situationen ser ut för barnfamiljerna när det gäller inkomster. Det visar sig igen att i det rika Danderyd är bara 4 procent av barnfamiljerna att betrakta som fattiga, medan i Botkyrka närmare 30 procent lever i klar fattigdom. Jag tror att ingenting kan vara mer angeläget för den här församlingen inför det fortsatta arbetet än att faktiskt se till att barn, oavsett var i regionen de bor, har likvärdiga uppväxtvillkor. Det här är en av de som vi tycker stora utmaningarna inför framtiden, hur vi faktiskt kan se till att vi får en region som är präglad av goda och jämlika livsvillkor.

Elwe har varit inne på en sak som ytterligare förstärker detta. Det är bristen på kommunikationer. Mycket tyder på att den här utvecklingen förstärks också in i framtiden. Därför blir det avgörande hur vi i den här församlingen tillsammans med andra aktörer i regionen kan lösa de mycket viktiga frågorna om trafikförsörjningen. Vi har i dag en situation som innebär en getingmidjeproblematik. Bristen på vägkapacitet gör att man permanentar en situation där de som bor på norrsidan stannar på norrsidan. De som bor på sydsidan stannar på sydsidan. Det här förstärker den oerhört tråkiga situationen med det rika norr och det fattiga söder.

Jag tror att det som har berörts i form av trafikproblem är den andra viktiga arbetsuppgiften för den här församlingen tillsammans med andra aktörer. Det handlar om att hitta en lösning på getingmidjeproblemet som är den viktigaste knutfrågan när det gäller den utbyggda kollektivtrafiken. Men det handlar också om satsningar på en fortsatt utbyggnad av spårvägar, av kollektivtrafiken, en förbättring av vagnmaterial och liknande. Dessutom handlar det om, jag vill gärna understryka det, väsentliga förbättringar när det gäller vägtrafiken.

Vi tror att den Stockholmsberedning som nu arbetar redan visat prov på att man faktiskt har en förmåga att samla och ena i synen på de viktiga trafikfrågorna i regionen. Och jag tror att det vore bra om den här församlingen också kunde ge beredningen förtroende att lösa en del av de för regionen så viktiga frågorna i sitt fortsatta arbete.

Fru ordförande! En sådan här morgon när man har färdats, inte kollektivt, det tvingas jag erkänna, utan per bil får man förmånen att åka genom det otroligt vackra stockholmska landskapet. Det är lite grann av psalmen *Den blomstertid nu kommer* som man känner när man färdas en sådan här morgon, även om jag förstod att fru ordföranden hade haft lite andra upplevelser. Jag tror att de flesta av oss inte minst den här årstiden upplever att vi har en utomordentligt rik och fin miljö i regionen. När man går igenom bakgrundsmaterialet och ser mot framtiden kan man dessbättre konstatera att många av de stora miljöproblemen faktiskt verkar gå åt rätt håll. Utbyggnaden av fjärrvärme, de förbättrade reningsanläggningarna med bättre effektivitet, renare bilar och många andra saker har hjälpts åt så att vi ändå kan se med en viss förtröstan på en del av miljöproblematiken i regionen.

Samtidigt ska vi komma ihåg att vi är långt från målet. Det finns oroande tecken. Vi ser exempelvis hur kollektivtrafiken enligt RUFs:en kommer att tappa andelar av kollektivtrafikresandet. Vi vet också att vi i den här regionen sannolikt kommer att bli mellan 15 000 och 20 000 fler människor varje år. Det kommer att ställa krav på fler bostäder, på bättre kommunikationer och fler arbetsplatser. Det finns en trängselproblematik förknippad med den ökning som vi har i regionen.

Det här gör det än mer viktigt att vi gemensamt slår vakt om och värnar de gröna områden som finns i regionen. Det handlar också om att skydda de områden som kallas de tysta områdena, därför att tystnaden blir en allt viktigare del av människors möjlighet till rekreation och återhämtning.

Det finns ytterligare ett perspektiv som handlar om den internationella konkurrenskraften, som är det tredje målet för planen. Någon har sagt att RUF:s säkerligen är den första regionala utvecklingsplanen med ett globalt europeiskt perspektiv. Jag tror att det är nödvändigt att vi vidgar perspektiven och börjar se över gränserna. Det finns en god ansats i den regionala utvecklingsplanen att ta upp Mälarperspektivet. Det behöver fortsätta utvecklas. Men det finns också många nya kunskaper tillförda ur det internationella perspektivet. Det är oerhört angeläget att den här regionen har en mycket hög svansföring, om man får uttrycka sig så, när det gäller att ta till vara de möjligheter som är unika för en storstadsregion. Med ett bra arbete, med ett bevarande av vår konkurrenskraft ökar våra möjligheter att lösa många av de andra problemen. Finns det resurser att fördela blir det mer en fråga om en rättvis fördelning av resurser, vilket man inte har något alternativ till om utvecklingen stagnerar.

Jag vill gärna också instämma för vår del i det som har sagts tidigare, att problemen i Sverige inte är Stockholmsregionen kontra övriga delar av landet. Vår konkurrens ligger gentemot andra storstadsområden i Europa. Vår möjlighet, vårt arbete för att befästa, utveckla och hålla den position som vi nu har är sannolikt utomordentligt viktig för Sverige.

Jag vill för vår del avsluta med någonting som möjligen, kära presidium, ligger i tassemarken av vad som kan betraktas som en landstingskommunal och primärkommunal fråga. Men det handlar om situationen på bostadsmarknaden. Jag är medveten om att det här i huvudsak är ett primärkommunalt ansvar. Men vi vill gärna markera några saker runt bostadssituationen, därför att den i så hög grad har bäring på det uppdrag som vi har som region och som landsting.

Den situation som vi har i dag har ett antal negativa konsekvenser. Om man tar det ur tillväxtperspektiv innebär det att den försörjning, det behov av arbetskraftsrekrytering som ett dynamiskt näringsliv i en storstadsregion har försvåras av att det inte finns tillräckligt med bostäder. Det finns uppgifter nu på senare tid som pekar på att vi är på väg att få en vändning i trenden, att fler människor flyttar ut än till vår region. Det är ett problem antalsmässigt, men jag tror att den här församlingen måste se den utomordentligt allvarliga betydelse det kan ha för den här regionens konkurrenskraft gentemot andra europeiska storstadsregioner.

Det finns ytterligare problem med bostadssituationen. Det handlar om ungdomarnas möjligheter till ett eget boende. När man tittar på det underlag som finns framtaget i samband med RUF:s kan man se att i Stockholmsregionen bor ungdomarna kvar längre hemma hos sina föräldrar.

Ibland kan det här vara självvalt, men sannolikt är ett av skälen svårigheterna för ungdomarna i den här regionen att över huvud taget finna en bostad. Jag tror att detta, som handlar om ungdomarnas möjlighet i regionen, är en av de viktiga frågorna för den här församlingens del.

Det finns ett tredje perspektiv på det här som är utomordentligt allvarligt. Vi har i olika sammanhang krigat för att få fler högskoleplatser till den här regionen. Men indikationerna pekar nu på att vi får färre och färre studenter som söker utbildning i regionen just på grund av att det inte finns tillräckligt med bostäder. Detta är ytterligare ett allvarligt problem när det gäller våra möjligheter i regionen att värna vår konkurrenskraft gentemot andra storstadsområden.

Det finns ett fjärde perspektiv på detta som ur segregationssynpunkt är utomordentligt viktigt. Det är att bristen på bostäder också minskar rörligheten mellan kommunerna. Möjligheten till någon form av successionsboende försvåras av omständigheterna med en ökande bostadsbrist.

Vi är många aktörer som har ett ansvar för bostadsfrågan. Mycket av den ligger på kommunerna, mycket på statsmakterna. Men jag tror att det finns anledning för den här församlingen att med stor noggrannhet följa vad som händer på bostadsmarknaden och åtminstone fundera över vilka åtgärder man kan vidta.

Fru ordförande, fullmäktige! Mycket återstår att göra. Det vi i dag behandlar är en plan för hur saker och ting ska kunna göras. Jag vill för vår del sluta med att säga att den som trodde att det politiska uppdraget var klart och avslutat kan när han eller hon läser regionplanen se att många arbetsuppgifter återstår. Flera av dem är utomordentligt viktiga. Vi tror att den här regionen ska samarbeta. Vi tror att den här regionens politiker i landstingsfullmäktige och i kommunala församlingar har ett oerhört viktigt uppdrag om vi ska kunna forma en framtid i den här regionen som vi vill ha och som vi vågar stå för.

En av mina yngre partikamrater sade i samband med en debatt vi hade för lite sedan i samband med vårt 50-årsjubileum för RTN att politiker i den här regionen som inte har en vision av att det går att påverka och att det går att skapa en bra framtid knappast har i en beslutande församling att göra. Vi tror och hoppas på den här regionen. Jag hoppas att vi får en bra diskussion i dag, gärna att vi tonar ned skillnader och mer pratar om det gemensamma.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 6

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Jag kan börja med att säga någonting allmänt om det här förslaget till regionplan. Det rör sig om väldigt långsiktiga beslut. Jag kan också hålla med om att processen har varit väldigt

givande när man har arbetat fram förslaget till regionplan, både i det gemensamma arbetet och i arbetet runt om i olika organisationer i länet som har gett remissvar samt i våra respektive partier där vi har fört intensiva diskussioner om de här långsiktiga frågorna. Det känns som en förmån att få diskutera i ett längre perspektiv, det 30-åriga perspektiv som planen faktiskt har, och att kunna lyfta blicken lite grann. Ofta kritiserar politiken för att den har ett alltför kort perspektiv, att man aldrig kan ta några stora grepp därför att det alltid handlar om budgetåret ut eller mandatperioden ut. Det brukar vara det längsta man kan tänka sig. Det här har varit en förmån.

Det finns också en enighet om de tre grundläggande målen som det har talats om och som vi i Vänstern står bakom. Jag skulle vilja säga att det i det här underlaget finns en väldigt bra beskrivning av de problem som regionen står inför. Det vi har synpunkter på från Vänsterns sida är att beskrivningen inte har gått över i tillräckligt bra konkreta förslag för att vi ska kunna skapa de förändringar som vi har pratat om är nödvändiga. Det finns i alla fall en bred enighet om vissa punkter. Det är jag väldigt glad för. En sådan punkt är de investeringar som behövs i stommen i vårt trafiksystem, nämligen spåren, den kollektiva trafiken. Det finns en mycket bred enighet om de förslagen över partigränserna, och det hoppas jag att det kan bli någonting av.

Men som helhet betraktat lyckas inte de konkreta förslagen i regionplanen uppnå de fina mål som man har ställt upp, åtminstone inte två av de målen. Det är bakgrunden till att vi från Vänsterpartiet yrkar återremiss av det här förslaget.

Jag ska försöka förklara huvudpunkterna i vår kritik mot den dåliga måluppfyllelsen. Dels visar inte förslaget på ett trovärdigt sätt hur målet om goda och jämlika levnadsvillkor kan uppnås i verkligheten. Goda och jämlika levnadsvillkor måste ju innebära att varje medborgare, oavsett vem man är, bereds lika möjligheter i samhället. Därför behövs det förändringar på en stor mängd områden. Det gäller makten och inflytandet över samhällsutvecklingen. Det gäller de stora skillnaderna i inkomster och förmögenheter. Det gäller klyftorna i hälsa, snedrekryteringen i utbildningssystemet, bostadssegregationen som samtidigt skapar rika välmående bostadsområden och fattiga områden med stor utslagning. Frågan om var människor bor avgörs faktiskt av deras sociala bakgrund och ekonomiska styrka.

Jag skulle vilja säga att ojämlikheten i regionen framför allt beror på maktstrukturer där människor systematiskt behandlas olika beroende dels på klasstillhörighet, dels på kön. En stor orättvisa är även att människor behandlas olika på grund av sin etniska bakgrund. Det handlar om ren diskriminering som finns i regionen precis som på andra håll i Sverige och som man måste arbeta emot. Naturligtvis kan inte alla samhällets orättvisor lösas genom ett förslag till regionplan, men det betyder inte att man inte ska göra allt som går för att i det regionala arbetet uppfylla målet om goda och jämlika levnadsvillkor.

Ett annat viktigt mål som vi har varit överens om är målet om en långsiktig hållbar livsmiljö. Vi menar att förslaget inte på ett trovärdigt sätt visar hur det målet kan uppnås. En långsiktig hållbar livsmiljö måste innebära att trafiksystemet utvecklas mot mer miljöanpassade och resurssnåla transportsätt. Det måste innebära att kulturhistoriska och estetiska värden bevaras och utvecklas, att grön- och vattenområden bevaras och utvecklas samt att förnyelsebara energiresurser tas till vara och byggs ut. En långsiktig hållbar livsmiljö måste vidare innebära att Stockholmsregionen uppfyller de miljömål som fastslagits av riksdagen och i våra egna miljövårdsprogram. En speciellt viktig del är att få till en minskning av utsläppen från trafiken. Förslagets egna beräkningar visar att regionplanen misslyckas med att uppnå de miljömål som borde utgöra ramarna för planeringen.

Eftersom förslaget inte lyckas med de här två målen menar vi att det behöver omarbetas. Det behöver bli mer konkret. Vi behöver fler och bättre förslag. Något av det som förslaget behöver kompletteras med är en strategisk miljöbedömning. Vi behöver åtminstone ett scenario som gör det möjligt att klara de nationella och regionala miljömålen. Vi skulle behöva en hälsokonsekvensbeskrivning som visar hur planen påverkar människors fysiska och psykiska hälsa. Vi behöver inarbeta ett folkhälsoperspektiv i planen. Mycket viktigt är också att beskrivningen av bostadsbristen och bostadssegregationen fördjupas. Möjliga strategier för att på regional nivå motverka detta bör ytterligare utvecklas. Ungefär samma sak gäller här som på andra håll, det finns en bra beskrivning av problemen men inte tillräckligt konkreta förslag för att göra någonting åt detta. Den klassmässiga och etniska segregationen bör lyftas fram tydligare. Samtidigt bör större hänsyn tas till att Mälardalslänen utgör en delvis gemensam arbets- och bostadsregion.

De här två huvudmålen är i alla fall huvudorsaken till att jag yrkar återremiss på förslaget, och jag tänkte säga något mer detaljerat om de här två målen.

Den rent ekonomiska segregering som finns skulle jag vilja säga är ett av huvudproblemen i vår region. Mycket av orsakerna till segregeringen har som vi ser det att göra med boendet och omständigheterna kring boendet. Kravet på kapitalinsatser för egna hem och bostadsrätter samt tillgången på hyresrätter har haft en avgörande betydelse för bostadssegregationen. Som jag sade tidigare räcker det att göra en resa med tunnelbanan för att se den stora skillnaden. På punkt efter punkt avtecknas ett mönster av obalans mellan en rikare nordöstra och östra del av regionen och en fattigare nordvästra och södra regiondel. Man kan ibland beskriva det som en skillnad mellan nord och syd, ibland som mellan öst och väst. Självklart är det här generaliseringar, men det är ett väldigt tydligt mönster.

Många av de rikare kommunerna i nord har en mycket liten andel hyresrätter. De domineras av villor och bostadsrätter. Detta har på ett effektivt sätt stängt dörren för människor med lägre inkomster som i stället fått bosätta sig i kommuner med stor andel allmännyttiga bostäder. Den här segregeringen

speglas direkt i motsatta tillstånd när det gäller sysselsättningsnivå, arbetslöshet, ohälsotal, utbildningsnivå, inkomster och förmögenheter. Utbildningsnivån bland invandrare följer ganska väl den övriga ekonomiska segregeringen.

Förutom bostadsförhållandena har fördelningen av arbetsplatser och investeringar spelat en avgörande roll för segregationen. Här har på många sätt den offentliga sektorn tidigare bidragit till segregeringen. Staten har gjort det, kommunerna har gjort det och vi i landstinget har faktiskt också gjort det vad gäller lokaliseringen av viktiga funktioner. Tyngdpunkten i de offentliga investeringarna har legat i centrala Stockholm, Danderyd, Solna och Sundbyberg. Exempel på sådana objekt är t.ex. Arlanda, Bromma flygplats, Danderyds sjukhus, Karolinska sjukhuset, universitetet, Tekniska högskolan osv. Vi tror att en viktig del av förklaringen är att de här investeringarna har gjorts på det sättet. De har följts upp med andra investeringar från privata näringslivet. Kvalificerade verksamheter och andra styrfunktioner har hamnat i den norra länshalvan. Människor som har jobbat på de här arbetsplatserna har också koncentrerats till de delarna av regionen, medan de mer markkrävande industrierna och lagerverksamheterna har lokaliserats söderut. Det här har gett en negativ spiral där resursstarka boende och representanter för verksamheten i centrum och norr senare framgångsrikt har drivit frågan om att hela tiden få nya resurser. Det är en viktig förklaring till den här obalansen. Därför menar vi att det är väldigt viktigt att man kommer med konkreta förslag om extrasatsningar i de utsatta områdena. Sedan bör man alltid vid offentliga investeringar utvärdera hur de påverkar den inomregionala obalansen. Ett viktigt steg i det här arbetet har t.ex. varit etableringen av Södertörns högskola och Huddinge sjukhus. Men betydligt mer behöver göras. Vi behöver driva på den utvecklingen hårdare.

Det nämns bl.a. i avsnittet om social snedrekrytering till högre utbildning att det behövs en bostadspolitik för minskad segregation. Det nämns i det här förslaget. Dessvärre finns det inte så mycket om hur en sådan bostadspolitik kan se ut. Klart för oss i Vänsterpartiet är att marknadsanpassningen och politikens reträtt från bostadsområdet har minskat möjligheterna att bedriva en bättre bostadspolitik. De områden i den här regionen som tidigast har marknadsanpassats har varit bostadsområdet och kollektivtrafikområdet. Det är två områden där vi ser stora problem i dag. Det är önskvärt med en större samordning. Det är en del. Det finns många aktörer som är ansvariga för att det måste byggas bostäder. Kommunerna är jätteviktiga aktörer. Men vi tror också att det behövs en större samordning där landstinget kan spela en viktig roll. I oppositionen har det såvitt jag har förstått rått enighet om att någonting behöver göras. Man kanske kan inrätta referensgrupper till nämnden för att få mer kunskap och regional samordning för att göra någonting här. Tyvärr har Elwe Nilsson varit mer mån om att inte trampa sina moderata partikamrater på tårna än att göra någonting i den här frågan. För de människor i regionen som upplever den enorma bostadsbristen är det väldigt provocerande.

Vad gäller trafiken och regionstrukturen är jag glad att kunna säga att det finns en stor enighet om kollektivtrafikinvesteringarna. Jag vill ytterligare poängtera deras betydelse. När kollektivtrafiken på resor in till staden i rusningen har mellan 70 och 75 procent av resandet förstår man att det är väldigt viktigt vad som händer med den andelen. Bara små förändringar där får väldigt stora effekter, inte bara för dem som reser i kollektivtrafiken utan också för dem som är på vägarna.

Det bästa sättet att minska köerna och trängseln är att bygga ut kollektivtrafiken och stärka den kollektivtrafik som vi redan har.

Detta är en kort genomgång av en lång reservation som vi har lagt i landstingsstyrelsen och som jag vill yrka bifall till. Förklaringen till att vi förespråkar en återremiss tror jag också är en beskrivning av vad som skulle vara annorlunda med ett större vänsterinflytande i de här frågorna.

Ett större vänsterinflytande skulle innebära att vi tog bostadsbristen på allvar och verkligen försökte göra det som göras kan från landstingets sida, att vi arbetade hårdare mot segregeringen för att komma till rätta med den obalans som vi har mellan olika delar av länet, att vi tog målet om jämlika levnadsvillkor på allvar och att vi gjorde allt som går att göra för att få fram investeringar inom kollektivtrafiken, där det faktiskt finns enighet.

Jag hoppas att det kommer att bli möjligt i framtiden, och jag yrkar bifall till vårt förslag i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 7

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande, värderade ledamöter! Jag vill inledningsvis yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

I det här ärendet kan man frestas att fastna i en mängd detaljer. Jag tror att jag har övervunnit den frestelsen och ska snarast försöka hålla mig till förutsättningarna för att den här planen ska kunna förverkligas. Vi säger ofta att Stockholmsregionen, med särskilt fokus på huvudstaden, är Sveriges tillväxtmotor. Det låter sig sägas, men även en tillväxtmotor måste ha verksamhetsförutsättningar som gör att man håller den i gång och att man kan hålla takten och farten.

När vi kristdemokrater säger det säger vi också att nyckeln till framgång i stor utsträckning handlar om vilka villkor näringslivet och företagandet har i regionen och för övrigt också i hela vårt land. I regionen bor 20 procent av landets befolkning, men länet svarar för drygt 26 procent av landets totala bruttonationalprodukt. Det tycker jag är tänkvärt.

En av våra största utmaningar, för att få den här utvecklingen av näringslivet och företagandet, är att förändra attityderna till företagande hos länets samtliga aktörer och beslutsfattare på alla nivåer. Det handlar om att uppmuntra kreativitet, att ha en

näringslivs- och skattepolitik m.m. i regionen och för hela landet som gynnar den utvecklingen.

Intressanta fakta har vi kunnat hämta mängder av publikationer som hör till ärendet. En uppgift är att av alla som startar företag i länet är 30 procent kvinnor. Ungefär 20 procent av alla företag som startas i landet startas av invandrare. Den andelen är i vårt län nästan 40 procent.

Landstinget är som bekant huvudman för kollektivtrafiken. Därmed har vi ansvaret för att kommunikationerna fungerar i hela regionen. Behoven av investeringar i infrastruktur är välkända i den här församlingen. De har också varit föremål för viktiga strategiska och långsiktiga beslut i ambitiösa och mycket framåtsyftande investeringsprogram.

Framtiden för infrastrukturen är naturligtvis också beroende av nya vägar och trafikleder parallellt med fortsatta ambitiösa satsningar på kollektivtrafiken. Hur stor andel av trafiken i länet som kollektivtrafiken utgör är välkänt – det är en oerhört hög andel – och jag tror att vi alla är överens om att vi ska arbeta för att den ska växa ytterligare.

Bostadsfrågan har flera talare varit inne på, och den är naturligtvis en nyckelfråga bland andra nyckelfrågor. För närvarande är tillgången till bostäder alldeles för liten. Flera har helt riktigt påtalat detta. Som regionplaneorgan är vi ansvariga för den långsiktiga planeringen. Men i det kortare perspektivet, när det gäller konkret byggande, handlar det om ett primärkommunalt ansvar.

Regionen ökar med mellan 15 000 och 20 000 invånare varje år. Men bostadsbyggandet har legat på en oerhört låg nivå. Det handlar om några få tusen lägenheter per år. Det är ett faktum som ingen kan vara vare sig stolt över eller nöjd med.

Vår region präglas, som vi vet, av stor kunskap och hög kompetens på de flesta områden. Det är en angelägen utveckling att kämpa för att utbytet mellan arbetslivet och de olika utbildningsenheterna i länet förbättras, både på gymnasial nivå och på högskolenivå. Resurserna till regionens högskolor och universitet måste öka. Jag tror också att vi framöver måste ha ökat fokus på yrkes- och hantverksutbildning.

Vad är det mer som gynnar en positiv utveckling av en region? Jo, det är lägre skatter och enklare regelverk, eftersom jag tror att näringslivsutvecklingen är en avgörande fråga för regionens framtid. Kristdemokraterna driver frågan om ett snabbt avskaffande av fastighetsskatten. Vi måste ha en skatteutjämning som reformeras i grunden.

Allt pekar på att vi kommer att behöva ge den sittande utredningen på det här området nya direktiv eller helt enkelt tillsätta en alldeles ny utredning. Det kommer att bli tydligt att konsekvenserna av det nuvarande systemet är att det motverkar regional utveckling snarare än stimulerar den. Jag tror faktiskt att det gäller hela systemets omfattning, dvs. hela landet.

De offentliga institutionerna, framför allt landsting och kommuner, ska i fråga om näringslivsutveckling inte konkurrera med privata företag. Men vi kan mycket aktivt och framåtsyftande medverka till många nya företag, framför allt inom de sektorer som vi är verksamma inom – då tänker jag i första hand på vård och omsorg.

I vår region är erfarenheterna av en sådan inriktning så goda att vi gärna vill fortsätta den utvecklingen, och jag vill verkligen påstå att vi kan fungera som en bra förebild för andra regioner.

Elwe Nilsson var inne på behovet av bättre regional samverkan. Den frågan har varit uppe till debatt och har strandat en och annan gång, framför allt därför att vi inte kommer överens om formerna. Formerna ska naturligtvis diskuteras, men det är trist, för att inte säga tragiskt, att formfrågorna hittills har gjort den här utvecklingen omöjlig för oss. Jag skulle vilja att vi hade en lite mer generös hållning till formerna för den regionala samverkan framöver. Jag tycker att jag i de här dokumenten har kunnat finna så mycket samstämmighet på det området att jag vågar påstå att klimatet är något bättre för detta nu än det var för något år sedan, när frågan var uppe senast.

Vår regions roll i Östersjöområdet är naturligtvis också viktig. Det behöver inte påtalas i den här församlingen, utan det är vi alla överens om.

Möjligheterna till en bärande, positiv utveckling av vår region är självfallet mycket beroende av vilka beslut som fattas på nationell nivå. Det må förlåtas en talare i dag att jag drar in lite av nationell politik i debatten, men jag tycker faktiskt att villkoren för den här regionens utveckling i hög grad är beroende av vilka beslut som tas centralt.

Det finns en mängd områden som är särskilt angelägna att peka på. Jag vill peka på några där det behövs ett reformarbete och ett nytänkande.

Inom de områden som jag har varit inne på gäller det att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom bättre investerings- och företagsklimat i landet. Vi har släpat efter på det området. Det är bara att konstatera faktum. Det är egentligen ingen åsikt utan bara ett konstaterande av att det ligger till på det viset. Det gäller flera områden inom skattepolitiken. Den politiken är för närvarande inte gynnsam för låg- och medelinkomsttagare, för pensionärer eller för barnfamiljer. Den är inte heller gynnsam för en utveckling av infrastrukturen. Här finns det en del övrigt att önska av den regering som just nu sitter vid makten.

Det behövs en politisk inriktning för en bättre och mer långsiktig välfärdsutveckling, en utveckling som bryter av mot de senaste decenniernas eftersläpningar och bristande tillväxtkraft i landet. Det ska till många reformer på det här området. Vill man fördjupa sig i den frågan finns det ett antal riksdagsmotioner med anledning av den s.k. vårpropositionen som man kan sätta sig in i.

Jag tror att en framgångsrik tillväxtpolitik i vår region inte handlar om flera piskor utan snarare om att erbjuda flera morötter för människor som har kreativa idéer som kan

leda till att man startar företag. Det måste vara mödan värt att starta och driva företag, det måste vara lönt att arbeta mer, och det måste löna sig med mer utbildning.

Det överordnade målet för den ekonomiska politiken är att ge en till alla delar god livsmiljö för människorna. Flera talare har varit inne på det. Jag tycker att den här regionplanen – som den ser ut, när vi har den på bordet i dag – i stor utsträckning understryker den frågan. Det är värt att uppmärksammas lite mer. Det är klart att man kan kritisera en och annan punkt, men i allt väsentligt tycker jag att inriktningen beträffande livsmiljön i det här länet är riktig.

För att genomföra planen och skapa en miljö som gör det möjligt att genomföra den måste det sammanfattningsvis skapas bättre villkor för arbete och företagande genom en ny skattepolitik, bättre utbildningssystem, reformerad lönebildning och krafttag mot ohälsa och sjukskrivningar. Situationen är bedrövlig som den är just nu. Den här frågan har vi aktualiserat från majoritetens sida och kommer att ha ökat fokus på framöver. Det handlar om att skapa goda förutsättningar för att kunna växa och förverkliga sina ambitioner, både på det personliga planet och i företagssammanhang. Då tror jag också att vi kan komma till rätta med de regionala obalanser och de sociala obalanser som togs upp i det senaste inlägget.

Med en ny regering efter valet i höst, fortsatt borgerligt styre av det här landstinget och för övrigt av länets alla kommuner tror jag att de nödvändiga förutsättningarna för en sund och långsiktig tillväxt i regionen blir bättre. Därmed ökar möjligheterna för att regionplanen ska kunna förverkligas.

Ibland brukar det sägas att planer är bäst på planeringsstadiet, dvs. medan man håller på att skriva dem. Det kanske kan sägas även om den här planen. Men jag vill till sist påstå att vi i dag ska anta en regionplan som kan bidra till den utveckling av vår region som vi alla eftersträvar.

Det är många detaljbeslut som ska följa efter dagens beslut om de tre att-satserna, och det finns anledning att återkomma till en del detaljfrågor. Från vårt håll har vi t.ex. en reservation i regionplanenämnden som handlar om flygplatskapacitet. Det är en detaljfråga som vi inte beslutar om i dag, men det finns anledning att återkomma senare i en del av dessa detaljfrågor.

Jag påstår att planen håller för en mycket kritisk granskning. Det är mycket glädjande att det är så pass stor enighet om de riktigt väsentliga och viktiga delarna av den. Jag tycker inte att det finns skäl att återremittera planen utan anser att vi ska anta den i dag, för att så snart som möjligt kunna börja med detaljarbetet omkring den.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 8

Lena Huss (fp): Ordförande, ledamöter! Visst är det en underbar dag i dag och en känsla av den blomstertid som kommer. Men tyvärr är det också pollentid, så jag ber om överseende om jag utbrister i nysningar och snörvlingar under anförandets gång.

Det är på många sätt ett avgörande steg som vi tar i dag när vi antar den nya regionplanen. Det är ju inte en regionplan i traditionell bemärkelse. Vi har antagit sådana här dokument förut i denna församling. Men den här gången är det på många sätt fråga om något helt nytt. Den här gången handlar det om en regional utvecklingsplan med långt fler dimensioner än tidigare planer.

Det är ett ganska mastigt dokument. Det har tagit många år av skrivande, diskuterande, remitterande, stötande och blötande innan vi – för att travestera det Kjell-Olof Feldt sade men i övrigt utan liknelser – har baxat det ända hit.

Vi har i princip hållit på sedan 1995, med betoning på den innevarande mandatperioden. Vi som har suttit i regionplane- och trafiknämnden under den här perioden har haft det här dokumentet som en röd tråd och ett ständigt återkommande ärende i vårt arbete. Det har varit spännande, utvecklande och otroligt roligt.

Arbetet med RUFSS har skett utifrån en vision och tre grundläggande mål. Visionen handlar om att vi ska ta vår utgångspunkt i att säkra kommande generationers behov. Planen ska sträva efter internationell konkurrenskraft, goda och jämlika levnadsvillkor samt långsiktigt hållbar livsmiljö.

Målet om internationell konkurrenskraft innebär bl.a. att vi ska erbjuda goda möjligheter för näringslivet att växa och utvecklas. Men det handlar också om tillgång till utbildning och forskning, fungerande infrastruktur och goda sociala och ekonomiska förhållanden.

Målet om goda och jämlika levnadsvillkor innebär lika möjligheter till arbete, bostad och utbildning samt trygga miljöer, vilket självfallet ska gälla alla våra medborgare oavsett kön, ålder, etnisk bakgrund och andra faktorer.

Målet om långsiktigt hållbar livsmiljö handlar om hälsofrågor samt skönhets- och trevnadsvärden. Stockholmsregionen är verkligen fantastisk och erbjuder otroliga möjligheter till upplevelser i mötet mellan storstad och landsbygd, skärgård och glesbygd.

Det är lätt att i diskussionen en dag som denna koncentrera sig på den första punkten, med infrastrukturen och de traditionellt lite hårdare frågor som regionplanen tidigare har handlat om. De frågorna är självfallet viktiga, och jag avser att komma tillbaka till dem senare. Men jag vill börja med att lyfta fram ett par av nyheterna i utvecklingsplanen.

Trots allt handlar allt politiskt arbete till syvende och sist om människors villkor. Om människorna inte mår bra kan inte heller regionen utvecklas och må bra. Att leva i en storstadsregion är på gott och ont. Stockholmsregionen erbjuder en bred

arbetsmarknad, utbildning, kultur och olika aktiviteter. Tempot är högt, och på många sätt är valfriheten närmast obegränsad. Men i storstadens skugga finns också sociala problem, segregation, utslagning, isolering och ett hårdnande klimat.

Landstinget har – inte minst som huvudman för sjukvården – ett stort ansvar för att arbeta för alla medborgares hälsa och välmående. Måns Almqvist nämnde folkhälsoperspektivet. Från Folkpartiets sida har vi länge drivit frågan om ett folkhälsoperspektiv i allt landstingsarbete. Självfallet bör vi i det fortsatta regionplanarbetet beakta folkhälsoperspektivet. Att ha tillgång till goda bostäder, utbildning och arbete på lika villkor är en förutsättning för att individer ska kunna växa upp, må bra och utvecklas optimalt.

Jag vill här särskilt lyfta fram frågan om bostäder. Flera talare har kommit in på den frågan före mig. Bostadsbrist är, som vi vet, inget nytt i regionen. Det är också ett internationellt sett vanligt problem. Storstäder dras nästan alltid med bostadsbrist, eftersom människor av olika skäl, kanske främst arbetsmarknadsskäl, söker sig till storstäder. Här i Stockholm försökte man på 60- och 70-talet lösa problemen genom det s.k. miljonprogrammet, med känt resultat. Tyvärr skördar vi fortfarande de sura frukterna av det gigantiska misslyckandet på regionplaneringens område.

I miljonprogramsområdena samlas än i dag mycket av regionens sociala och socioekonomiska problem. Samtidigt når priserna på bostadsrätter i innerstaden ständigt nya höjder. Att komma till rätta med den obalansen på bostadsmarknaden är ett oerhört viktigt socialpolitiskt mål.

Jag tror att blandade boendeformer är ett viktigt medel i det arbetet. Det ska finnas bostäder av olika typ, storlek och upplåtelseform i alla nya områden som byggs och även i de äldre bostadsområdena, så långt det är möjligt. Det är naturligtvis i första hand en fråga för kommunerna. Men även landstinget bör beakta detta i sitt planeringsarbete. Jag tycker det är viktigt att unga och gamla människor och människor med olika bakgrund kan bo nära varandra. Det skapar trivsel och är ett oerhört viktigt inslag för att kunna förebygga segregation och främlingsfientlighet.

Fastighetsskatten är egentligen inte en fråga för landstinget. Det är ju staten som beslutar om den. Men den har trots allt drabbat just våra länsbor hårdast. Det är inte bara villaägare som har fått vidkännas kraftigt höjda levnadsomkostnader genom stigande fastighetsskatter. Skatten drabbar även hyresfastigheter och betalas via hyresavin, vilket man kanske inte alltid tänker på. En allt större andel av många länsbors inkomster går till själva boendet. Många tvingas kanske att välja trångboddhet eller i vissa fall att gå från gård och grund. Det är självfallet inte förenligt med goda levnadsvillkor.

På området utbildning och forskning finns det också mycket att göra. För att fler människor med olika social och etnisk bakgrund ska kunna skaffa sig högre utbildning, vilket är en förutsättning för att få ett kvalificerat arbete, måste det finnas god tillgång på utbildningsplatser. Den sociala snedrekryteringen till högre utbildning är ett problem som kan motverkas genom att länet får utbildningsplatser i förhållande till sin andel av befolkningen, vilket inte är fallet i dag.

Mångkultur är inte bara ett självändamål för att människor ska må bra, utan det är också på många sätt ett konkurrensverktyg, inte minst internationellt. Om vi har högt utbildade människor med olika bakgrund, olika social och etnisk kompetens och breda språkkunskaper är det ett viktigt inslag i vår konkurrenskraft.

Miljöfrågorna har också fått rejält utrymme i årets regionala utvecklingsplan. Stockholmsregionen är, som jag nämnde, en fantastisk region med sin grön- och blåstruktur, dvs. tillgång till orörd natur, sjöar och vattendrag. Vi måste slå vakt om de miljöerna, både i tätbebyggda områden och i de stora delar av länet som faktiskt har ren glesbygdskaraktär. De gröna kilarna har ett särskilt intresse som friluftsliv- och rekreationsområden för de boende.

Skärgården rymmer stora intressen när det gäller natur, kultur och friluftsliv. Men många glömmer att skärgården inte bara är ett andningshål för trötta storstadsbor. I skärgården bor och lever ett stort antal länsmedborgare året runt. De ska givetvis ha möjlighet att bo kvar där, att sätta sina barn i skola och försörja sig.

Till sist måste jag komma in på frågan om infrastruktur. Det är möjligt att vi kommer tillbaka till den frågan senare i något replikskifte, men jag vill ta upp ett par principiellt viktiga huvudpunkter.

Först och främst kan vi – som många talare har sagt före mig – inte stillasittande åse hur regionen delas upp i en nord- och en sydregion. Jag pratade tidigare om goda levnadsvillkor. Det är inte goda levnadsvillkor att vi får ett fattigare och fattigare söder och ett relativt sett rikare och rikare norr. Jag vill särskilt tacka Conny Andersson för att du nämnde barnperspektivet – det var bra att det togs upp. Barn måste få goda villkor oavsett i vilken del av regionen de råkar växa upp.

Det får inte bli så att människor tvingas välja den ena eller den andra halvan av regionen. Det här är en enda region. Vi ska kunna röra oss fritt mellan de olika delarna – jobba, plugga, vidareutbilda oss, flytta och välja att bosätta oss fritt och inte utifrån om vi har råkat hamna på norrsidan eller på södersidan.

Det har inte tillkommit en enda ny överfart över Saltsjö-Mälarsnittet sedan 60-talet. Men samtidigt har det flyttat in 50 procent fler stockholmare. Det motsvarar ett helt Göteborg. Konsekvenserna såg många av oss kanske i morse, när vi satt fast i bilköerna. Det handlar om hopplösa trafikstockningar som drabbar bilisterna men även nyttotrafiken och kollektivtrafiken – också bussarna fastnar ju i trafikpropparna. Detta innebär samtidigt ett gigantiskt miljöproblem, kanske främst för innerstaden.

Vår region har i dag ett av världens bästa och mest utnyttjade kollektivtrafiknät. Att utveckla och slå vakt om kollektivtrafiken måste vara ett av de allra viktigaste medlen i landstingets arbete för en fungerande region. Pendeltågstunneln och tvärbanan tycker jag är oerhört viktiga inslag i nytänkandet och arbetet för en fungerande kollektivtrafik.

Många var skeptiska till tvärbanan i början, och jag ska villigt erkänna att jag var en av dem. Men den har blivit en fantastisk succé. Att förlänga den på norrsidan är mycket viktigt.

Vägtrafiken är absolut nödvändig för såväl enskildas resande till arbete och fritid som näringslivets transporter och annan nyttotrafik.

Folkpartiet har lagt ett särskilt yttrande som blir något slags röstförklaring. För formens skull måste jag läsa upp det i dess helhet, men innan dess vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Vårt yttrande lyder:

”Vid planering och beslut om stora infrastrukturprojekt har under årtionden det svåraste varit att skapa en tillräcklig kapacitet över Saltsjön-Mälaren. Detta har resulterat i två snabbt växande problem: Huvudstadsregionen hotas av en tydlig tudelning mellan norr och söder med svåra ekonomiska och sociala konsekvenser. Vidare hotar en närmast total trafikinfarkt i huvudstadens kärna, landets viktigaste arbetsområde och ekonomiska centrum.

För att lösa denna redan akuta situation krävs en helhetslösning med främsta syfte att kraftigt öka både spår- och vägkapaciteten. Folkpartiet menar att en komplett ringled är nödvändig för att Stockholms innerstad skall fungera, med alla transporter som dess företag och invånare behöver. Ringen med Österleden är den enda lösning som gör det möjligt att avlasta innerstaden och skapa en bättre stadsmiljö.

Förbifart Stockholm behöver också byggas. Regionens olika delar behöver få samma chans till utveckling. Invånarna måste fritt kunna välja både bostad och arbetsplats. Det förutsätter byggandet av Förbifart Stockholm i tunnel under Lovön, eftersom enbart Ringen i framtiden inte räcker för att såväl ta hand om förbifartstrafiken som avlasta Essingeleden och innerstaden tillräckligt.

Stockholmsberedningen har föreslagit att planeringen av Österleden bör återupptas snarast samtidigt som förberedelserna för Förbifart Stockholm fortsätter. Regeringen har dock inte beslutat enligt beredningens förslag.

Folkpartiet anser att Ringen bör prioriteras före en västlig förbifart eftersom Ringen både skapar en ny kringfart och avlastar innerstaden.”

O r d f ö r a n d e n: Enligt vår arbetsordning tas alla yttranden till protokollet i debattdelen av protokollet. Vad som ska finnas i det ”riktiga” protokollet är enligt kommunallagens bestämmelser de förslag som har framförts, de yrkanden som har ställts, de voteringar som har varit osv. Jag vet inte riktigt hur ni vill att detta ska behandlas. Det kommer ju med i yttrandeprotokollet.

Anförande nr 9

L e n a H u s s (fp): Vi vill ha med det som en bilaga till det ”riktiga” protokollet, som ordföranden kallade det – inte bara debattprotokollet.

O r d f ö r a n d e n: Då blir jag lite förvånad. Så brukar vi aldrig göra på det här stället. Alla partier har ofta mycket olika idéer som de vill ha med. Jag kan inte se att vi ska behöva göra annorlunda nu. Men ni skulle kunna lägga detta som ett tilläggsyrkande, om ni vill.

(Landstingsrådet K ä r i k (fp): Vi får överlägga med ordföranden om detta.)

Då kan vi prata om det lite bakom kulisserna.

Anförande nr 10

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Fru ordförande, fullmäktige, intresserade tittare och åhörare! Vi pratar i dag om en regional utvecklingsplan. Det är ett vägledande dokument. Det är ett ambitiöst dokument, men det har många brister.

Till en början vill jag säga att jag saknar barnperspektivet och kvinnoperspektivet. Som andra har tagit upp saknas också rättviseperspektivet. Conny Andersson från Socialdemokraterna hade en lång utläggning om det.

De här frågorna – de mjuka värderingarna – borde egentligen vara grundläggande för den hårda planeringen, dit jag räknar regionplanen, den fysiska planeringen, som männen älskar att ägna sig åt utan att ta hänsyn till de svaga i samhället. Under debatten har det kommit många antydningar om att det nog finns brister på den punkten. Det är en allvarlig brist i planförslaget. Det skulle också behövas en hälsokonsekvensbeskrivning. Även det ingår i det block där man ser på de mjuka värderingarna. Men det saknas också.

Som miljöpartist måste jag naturligtvis peka på några andra brister. Förslaget kommer inte, om det genomförs, att innebära att de nationella miljömålen uppnås. Det kommer inte heller att innebära att våra regionala miljömål, som vi fattade beslut om i den här församlingen för ett par år sedan, kommer att uppnås. De miljö kvalitetsnormer som träder i kraft år 2006 beträffande kväveoxider och partikelutsläpp – det är EG-direktiv och lagstiftning som vi inte kan krypa ifrån – kommer vi inte heller att klara av, om planen blir verklighet.

Naturligtvis borde planen också ha kompletterats med en strategisk miljöbedömning, så att vi verkligen får svart på vitt på vad planen skulle innebära för miljön. Men de ansatser som gjordes för att ta fram en sådan visade att det inte skulle fungera ur miljösynpunkt, och därför kom inte den rapporten med i regionplanen.

Vi i Miljöpartiet kan självfallet inte acceptera de här bristerna. Därför har vi som förstahandsyrkande att planen återremitteras och att dessa punkter arbetas in i den.

Detta kan inte vara någon nyhet. Någon sade att vi har hållit på med den här planen sedan 1995. Jag har en känsla av att vi har hållit på med planarbetet ännu längre. Jag vill uttrycka en besvikelse över att jag ska behöva stå i den här talarstolen efter ett så långt och grundläggande arbete – det har ju varit ett bra arbete som kontoret har gjort – och ändå försöka påpeka för er som sitter här att man struntar i miljön och de mjuka värderingarna när det kommer till planfrågorna. Det är egentligen en allvarlig kris i politiken att de här sidorna inte möts och skapar ett visionärt objekt.

Conny Andersson citerade Olle Burell. Jag hörde också Olles tal, som var mycket bra. Om jag antecknade rätt sade Olle enligt citatet: Politiker som inte har en vision har inget att göra i den här församlingen. Det var i alla fall innebörden. Det är just den visionen som ni skulle behöva för att klara era barns och barnbarns tillvaro i framtiden och bli ihågkomna som kraftfulla politiker och inte som dem som slog den sista spiken i kistan, eftersom det var den här politikergeneration som definitivt åsidosatte livskvalitet och god miljö. Jag hoppas naturligtvis att ni ska ändra er. Jag ska inte fortsätta den debatten, men jag vill uppmana er att tänka på detta.

Jag vill ta upp en annan allvarlig brist som också föranleder återremissyrkandet. Jag saknar Mälardalsperspektivet. Någon sade att den här planen var unik därför att den hade ett globalt perspektiv. Men i själva verket är den fortfarande en snäv länsplan.

Vi vet allihop att verkligheten springer ifrån oss när det gäller att stoppa in Stockholms län som planeringsområde. Staten har satsat mycket pengar på att bygga ut infrastrukturen runt Mälaren. Avståndet mellan bostäder och arbetsplatser räknas i dag inte längre i kilometer utan i tid. Det går fortare att åka från Strängnäs till jobbet i Stockholms innerstad än att åka till jobbet från utkanten av någon av kranskommunerna, med nyexploaterade radhus- eller villaområden – det byggs ju inte hyreshus. Dessutom är det billigare och ger högre livskvalitet att bo en bit utanför Stockholm.

Detta sätter också sina spår i befolkningsstatistiken. Förra året var det ungefär 4 500 personer som flyttade från Stockholms kommun till någon kranskommun. Strömmen går alltså åt andra hållet nu.

Alla grannlänarna pratar i sina remissvar om behovet av en gemensam planering. Men i den här regionen fortsätter vi att hålla oss på vår kant. Om man skulle se på hela Mälardalen skulle man snabbt kunna konstatera att vi skulle kunna slippa en rad dyra investeringar, för där finns en infrastruktur. Det finns ett rejält överskott på hamnkapacitet i Mälardalsregionen. Vi skulle alltså inte behöva bygga ut Norvik. Alla vet också att Norvik kräver E4 syd – det står visserligen inte så i papperen, men Sjöfartsverket och alla andra säger det. Det är en ny väg ner mot södra Sverige över bl.a. Mörkö, som det finns förslag om.

Vi pratar om kärnor i vår region och säger att vi ska skapa förutsättningar för att bygga nya kärnor. Utanför länet finns det redan ett antal kärnor. Södertälje protesterade när det första förslaget kom och sade: I det här området vill vi också vara kärna. Men det finns flera kärnor som ligger inom kort arbetsreseavstånd.

Man kan räkna. Vi har Uppsala, Enköping, Västerås, Eskilstuna, Nyköping, Strängnäs, Katrineholm och en rad andra orter. Där finns det förutsättningar för både näringsliv och boende, kanske med mycket högre livskvalitet än om vi försöker stoppa in alla i vårt län. Fördelen med att utnyttja helheten är också att det finns en befintlig infrastruktur. Vi slipper bygga ut så mycket i den här regionen. Då tänker jag speciellt på vägarna.

I Mälardalen finns ett överskott på flygplatskapacitet. Vi har Nyköping, Västerås, Eskilstuna och Uppsala, för att nämna några exempel på flygplatser som mycket väl kan ta emot trafikflyg med stor kapacitet. Det kanske visar sig att detta är lösningen för problematiken med Arlanda, där regeringen häromdagen avsåg kravet på att man inte skulle behöva rätta sig efter koncessionsmålen i fråga om utsläpp. Där står man nu inför situationen att man antingen måste dra ner flygtrafiken eller måste se till att biltrafiken till och från flygplatsen försvinner. Detta var sagt inom parentes.

Det finns också gott om bostäder med anknytning till service och kommunikationer i Mälardalen, och det finns utrymme för att etablera nytt näringsliv i närheten av bostäder och service.

Utbildning har några tagit upp. Jag vill påminna om att det faktiskt finns universitet och högskolor på sådana orter som Uppsala, Örebro – som snart är på pendlingsavstånd –, Västerås och Eskilstuna. Det är som om man inte känner till dem när man i debatten säger att vi måste skaffa mer högre utbildning. Men den finns där!

Här sitter vi mitt i en stor resursbank och säger: Vi ska bygga nytt själva – vi ska etablera allt inom vårt län. Jag tycker inte att det är så konstigt att vi 08:or ute i landet betraktas med viss misstro.

Låt mig också påminna om att när RUFSS skulle tas fram var intentionen att den skulle arbetas fram utifrån tre grundperspektiv: ett ekologiskt, ett socialt och ett ekonomiskt. De tre perspektiven skulle genomsyra den färdiga produkten. Men jag skulle vilja påstå att av den treenigheten återstår i det dokument som vi ska ta ställning till i dag egentligen bara enfold – kvar är bara de ekonomiska tankegångarna, som har fått styra.

Varför har det blivit så? Planen har stötts och blötts. Remisserna har varit många, och det har kommit massvis med synpunkter. De har beaktats och inarbetats, och en del har naturligtvis också förkastats. Det borde ha kunnat bli något bra av detta. Förutsättningarna fanns, men det blev inget bra.

När man börjar fundera över det kan man konstatera: De trafiklösningar som många har pratat om kommer jag faktiskt ihåg från första tillfället när jag började intressera mig för regionfrågor. Det var på en föredragning 1969 om den regionplan som kom ungefär 1972. Där fanns hela kommunikationsnätet utlagt, även om tvärbanan kanske inte fanns med. Men den stora strukturen fanns där. Ringen fanns där, Förbifart Stockholm fanns där – naturligtvis under annat namn, nämligen Yttre tvärleden. Det fanns dessutom Inre tvärleden. Hela systemet var utlagt i plankartan. Man har alltså inte kommit med något nytt här.

Elwe Nilsson tog upp hur vi ska kunna genomföra planen, och andra har hakat på det. Vi ska vara medvetna om att den här regionplanen och det här vägnätet har funnits som underlag för planerarna ute i kommunerna och som underlag för statsmakterna att se på hela tiden. Det har också funnits två partier som tillsammans hela tiden har kunnat säga: Nu gör vi det här. Det är Moderaterna och Socialdemokraterna. Men de har aldrig gjort något – och det är jag glad för.

Det vi tar ställning till i dag är någon form av ofarlig önskelista. Vi ger ju inga pengar härifrån. Men att implementera, som det heter på fikonspråk, dvs. att genomföra den här regionplanen, är det stora bekymret för många. Hur ska man göra det?

Ett bud som är förkastat sedan tidigare är att de stora partierna ute i kommunerna ska välja. Stig Nyman pratade om att det var svårt att komma överens om formerna. De ska välja några från respektive kommun. Det blir några från Socialdemokraterna och några från Moderaterna, en stabil majoritet i vad jag skulle vilja kalla den oheliga allians som vill bygga. Man hoppas på det sättet få en majoritet ute i kommunerna för att göra detta.

Men jag tror inte att kommunerna är så dumma att de ger upp det kommunala planmonopolet. För övrigt har vi också ett landsting som skulle kunna utveckla arbetet med hur man skulle kunna genomföra det hela, som Måns Almqvist var inne på.

Åter till de gamla planerna. Egentligen såg det likadant ut på 60- och 70-talet i fråga om hur man byggde ut. Jag kommer ihåg när man byggde ut tunnelbanan, då Vällingby, Hässelby och Blackeberg kom till. Ungdomsbråken följde de nya stationerna när de kom till, och sedan blev det en stabilisering när befolkningen stabiliserade sig.

Det är samma modell som man skissar på igen. Nu ska vi bygga ut utefter Förbifart Stockholm, och vi ska bygga ut i Arninge – det är bara lite längre bort. Sedan ska vi dessutom fylla ut. Det är ett hot för den som trodde att grönkilarna hade räddats. Vi fyller ut grönområdena, fyller ut stadens gröna lungor genom att måla ny färg på dem. Det är inte bra.

Det är inte nyskapande på något sätt när vi pratar om kärnor, lika lite som när vi behåller det gamla infrastrukturnätet. Vad vi ska ta ställning till i dag är alltså gammal skåpmat.

Sedan började jag fundera över var de konstruktiva och nyskapande idéerna fanns. De finns inte i det här dokumentet, skulle jag vilja påstå. Jag kan också erkänna att jag inte riktigt uppfattade det själv förrän i går kväll. Även jag hade känt att det fanns massvis med nytt. Men när jag sedan satte mig ner och började läsa om dokumentet en gång till kände jag att det är något som är familjärt.

Vi har en produkt som inte är mycket mer än en sammanställning av de olika planer som finns ute i kommunerna, de stora trafikverkens planer – Vägverkets och Banverkets planer – samt våra egna planer via SL. Sedan har det påhejats av ett antal alerta aktörer som jag skulle vilja kalla värdekonserverna: Svenskt näringsliv, Handelskammaren och Byggettan – alla lobbyistorganisationer som agerar för kortsiktiga partsintressen, vilket

de i och för sig ska göra. Men vi politiker som är visionära ska inte falla för de kortsiktiga partsintressena. Vi får helt enkelt inte släppa ifrån oss initiativet, go' vänner!

Det är ännu inte för sent att visa att vi inte styrs av det kortsiktiga tänkandet, som den nuvarande planen är ett uttryck för. Vi har chans att ta initiativet. Vi kan visa solidaritet med kommande generationer genom att återremittera den regionala utvecklingsplanen och se till att den förändras utifrån de perspektiv som jag nämnde i början.

Om det inte blir återremiss är vårt andrahandsyrkande naturligtvis avslag. Kom ihåg: Politiker som inte har en vision har inte i den här församlingen att göra – slut på citatet från RTK:s 50-årsjubileum.

Anförande nr 11

Landstingsrådet L é d e l (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Elwe Nilsson sade i sitt inledningsanförande: Gör inte upp med en massa småpartier efter valet! Ett parti som man inte ska ha att göra med efter valet är naturligtvis Miljöpartiet, för då händer ingenting, utan då blir det återremiss för hela slanten.

Jag är mycket nöjd och glad över att det finns en stor majoritet bakom huvuddragen i utvecklingen för Stockholmsregionen. Det har egentligen funnits det ganska länge, men det har kanske inte blivit satt på pränt på samma sätt som den här gången.

Trots det finns det problem och hinder. En del av dem tas upp i majoritetens förslag. Det är naturligtvis bra att vi är överens om en rad stora infrastrukturinvesteringar beträffande trafik, högre utbildning, hamnar, flygplatser osv. Det finns i dag inga tidsuppgifter, och det finns i dag inte heller några prislappar i det här ärendet.

Ett stort hinder för regionens utveckling är den utjämningskatt som tvingas på oss. Under nästa mandatperiod kommer Stockholmsregionen – landsting och kommuner – att tvingas betala över 60 miljarder av landstings- och kommunalskatterna till andra kommuner och landsting. Det är pengar som hade behövts för att göra de här investeringarna i trafik och infrastruktur i Stockholmsregionen. Samtidigt får vi, som Conny Andersson sade, kämpa för en eller annan miljard i statsbidrag till en eller annan vägsnutt eller någon extra utbildning någonstans.

Det sägs faktiskt, Conny Andersson, att Botkyrka kommun nästa år träder in som nettobetalare i utjämningsystemet. Det fattiga Botkyrka som Conny Andersson talade om tvingas av staten att betala skatt till det rika Skellefteå. Det är inte rimligt med en sådan utveckling. Det vore därför bra om alla partier i den här salen kunde vara överens om att kämpa för Stockholmsregionen och inte mot Stockholmsregionen i den här frågan.

I dagens Dagens Nyheter finns det en rätt sann berättelse om Socialdemokraterna och utjämningsystemet. Fram till 1999 var man ganska kritisk till den utveckling som skedde. Jag hoppas på en tillnyktring. Med 60 miljarder i baken blir det svårt att få fram pengar till investeringar i regionen. Det tror jag att alla har ganska klart för sig.

Måns Almqvist sade att det skulle bli bättre med ökat vänsterinflytande. Även från det partiet föreslog man kraftfullt återremiss, dvs. det kommer inte att hända någonting. Vad blir det med ett ökat vänsterinflytande? Ni tänker inte göra något åt utjämningskatten för Stockholmsregionen. Ni tycker att det är bra att alla villaägare och ägare till minsta radhus i Stockholmsregionen får höjd fastighetsskatt. Om hörnet lurar naturligtvis biltullar, med ökat vänsterinflytande. Det blir en skattechock på 3-4 kronor i länets kommuner och landsting. Det är det som är den rätta innebörden av ökat vänsterinflytande.

(Förste vice ordföranden: Vi kanske ska behandla regionplanen nu.)

Det talas i RUFSS om den högre utbildningen. Det tycker jag att vi har pratat för lite om, om man tänker på den internationella konkurrenskraften. Stockholmsregionen saknar i dag minst 15 000 platser inom högre utbildning. Från internationell horisont vet vi att utan bra tillgång till och hög kvalitet på högre utbildning och forskning växer inte en sådan region speciellt mycket, utan tvärtom stagnerar den. Jag tycker att vi måste lägga på ett kol för att kämpa för att få fler platser inom den högre utbildningen.

De flesta Stockholmsungdomar vill studera i Stockholm. En del vill frivilligt åka till Lund eller Uppsala eller någon annanstans, men det absoluta flertalet av dem vill studera i Stockholm. Det finns t.o.m. undersökningar som pekar på att eftersom de inte får plats i Stockholm utbildar de sig inte alls inom högre utbildning. Det är förödande för en region om man hamnar i en sådan situation.

Där har t.o.m. landstinget gjort insatser. Södertörns högskola invigs på riktigt om några veckor. Det finns all anledning att se till att Södertörns högskola blir universitet, med fler studenter och med den kvalitet som det då blir. Vi engagerar oss i ett nytt universitetssjukhus, vilket också kommer att stärka den internationella konkurrenskraften, som betraktas som ett av huvudmålen i RUFSS.

Conny Andersson tog upp bostadsbyggandet som en viktig fråga. Det är naturligtvis viktigt. Om man inte kan bygga bostäder i en region blir det ingen utveckling. Det kommer att sluta med att det inte blir någon tillväxt eller utveckling. Därför krävs det ett ökat agerande. Då har jag en liten vädjan till Conny. Det är att han ska sätta fart på sina socialdemokratiska kommunalråd, så att de sätter i gång och bygger bostäder. De bygger ju inte så mycket nu. I Sundbybergs kommun har man exempelvis byggt elva hyresrätter på 15 år. Det är inte något speciellt gott föredöme när det gäller ökat bostadsbyggande.

Även här kan landstinget hjälpa till. Till landshövdingen – i det uppdrag för ökat bostadsbyggande som han har – har vi sagt att det finns möjlighet att bygga 8000–10 000 bostäder på mark som i dag ägs av landstinget eller SL. Mycket av detta stoppas för närvarande av regler, skatter, avgifter och andra hinder, också utjämningskatten. De kommuner som bygger mycket bostäder blir på sätt och vis bestraffade genom att de får en ökning av tillväxten.

Jag vill med det, fru ordförande, yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 12

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Fru ordförande, landstingsledamöter och ni som lyssnar på läktaren och eventuellt utanför detta hus! Under delar av debatten har jag tänkt att det är intressant att regionplanen på sätt och vis lockar fram det bästa, i alla fall ur de debattörer som har varit indragna i processen länge. Bra politik är ju när man kan göra tydligt vad vi inte är överens om men också göra tydligt vad vi är överens om och försöka få något gjort.

Själv har jag varit med lite i början och lite i slutet. Därför kan jag kanske tillåta mig att vara inte bara god. Det senaste inlägget får en ju att tänka på att hotet mot den här regionen kanske främst är en politisk ledning som fullständigt avstår från att leda och som bara pekar finger åt andra. När man lyssnar till Ralph Lédel kan man förledas tro att han inte är med och bestämmer någonting alls och inte har ansvar för någonting. Jag tänker då på en bok som jag läste för mina barn för inte så länge sedan. Den hette Sagan om den lilla farbrorn. Han blir verkligen väldigt liten när han står i talarstolen och talar om varför det inte blir så bra.

Jag vill bara påminna om att det Ralph Lédel och landstingsledningen just nu håller på med är att målmedvetet leda vårt landsting i bankrutt, precis som den senaste borgerliga regeringen så målmedvetet gjorde.

(Förste vice ordföranden: Nu pratar vi om regionplanen också!)

Då vill jag övergå till den regionplan som vi diskuterar. Vad är egentligen en regionplan? Jag skulle vilja säga att den är en sammanfattning av drömmar. Vad är det vi vill att Stockholms län ska vara? Vad är det som behövs för att vi ska kunna leva goda liv här? När man har tagit reda på det gäller det att målmedvetet försöka genomföra det som behövs. Politiker ska vara både drömmare och handlingsmänniskor.

Vad är det som krävs för ett gott liv i vår region? Vår region har stora förutsättningar, och det har den haft mycket länge. För tusentals år sedan valde människor att invandra hit efter den stora isen. De slog sig ner och blev kvar på några platser i vår region. Det var i Rinkerns by, norr om där vi står, på platsen runt Botvids kyrka. Några galningar runt en man som hette Birger Jarl valde också att slå sig ner i närheten av där vi nu står, på det som hette Ängsholmen och som så småningom kom att kallas Stockholmen, kanske beroende på ett befästningsverk, även om jag föredrar förklaringen i böckerna om familjen Hedenhös.

Vad fanns det på de platser där människor valde att slå sig ner? Låt mig beskriva Rinkerns by, som är min hembygd sedan rätt länge. Där fanns bra kommunikationer. Det fanns vattenvägar som gjorde det möjligt att färdas snabbt och bekvämt med den tidens modernaste teknologi. Det fanns en möjlighet att leva tryggt, vilket på den här tiden betydde att det fanns plats att bo på och god odlingsmark men också att det var ett ställe som gick att befästa mot de kringdragande rövargängen. Den platsen är numera villasamhället Bromsten. Vi i Rinkeby har länge misstänkt att man kan bo i Bromsten bara under extrem ofärd och nöd.

Det var en bra och vacker boplats med goda naturresurser, bra kommunikationer och möjlighet att leva tryggt. Där fanns också goda möjligheter till handel och utbyte med andra bosättningar.

Sedan dess har landhöjning och teknikutveckling ställt vattenvägarna åt sidan. Vi har inte så många Rinkebybockar springande ute på ängarna. De är inte längre vår huvudsakliga födkrok. Den Rinkebybock som grävdes ut ur en bosättning där finns som mosaik i vår tunnelbana, och en del av oss har den också som smycke.

Men mycket är sig också likt i de grundläggande livsförutsättningarna för människor i regionen. Vi måste fortfarande resa och kommunicera. Jag vill trösta dem som är oroliga för Mälardalsperspektivet med dels att en snabb blick på kartan på framsidan av RUFSS visar att den rymmer både Gävle och Askersund, dels att de flesta personer som är aktiva i Mälardalssamarbetet uppskattar oerhört mycket att Mälardalsperspektivet är mycket mer integrerat i den här regionplanen än i den förra. Vi som är reformister här i livet tror på att ta utvecklingen i steg, så det blir nog bra så småningom.

Fortfarande är det också så att en ort växer och utvecklas som bygd framför allt om den kan ta till vara sin viktigaste resurs, de människor som bor där. Fortfarande behöver vi goda kontakter med andra människor. Fortfarande måste vi kunna bo tryggt och bra, och vi måste kunna ha en rimlig arbetsmiljö. Vi måste kunna känna oss trygga, och det är bra om vi har en vacker boendemiljö. Fortfarande är det så att människor är starkast i samarbete och svagare var och en för sig. Botvid hade aldrig kunnat bygga sin kyrka själv.

Jag vill som avslutning på den här utflykten till Rinkerts by och Botvids kyrkplats säga att det ibland är intressant för den som lever i de här områdena att få höra sådana fascinerande beskrivningar som vi nu har fått lyssna till av vad man kan göra i form av förbättringar eller av hur utveckling kan ske. Jag tror att det finns en potential i de här områdena – den behöver bara släppas fram. Den som är speciellt intresserad kan t.ex. gå på den utställning som öppnas på fredag på ett galleri för arkitektur i Gamla stan och som visar modern arkitektur i Rinkeby.

Men nu är det slut på reklamfilmen. För att vi ska kunna åstadkomma en bra region måste vi fortfarande samarbeta. Jag vill framhålla det som står på s. 28 om det sociala kapitalet: Det sociala kapitalet, dvs. förtroendet mellan människor, är en av Stockholmsregionens främsta komparativa tillgångar. Vi har många likheter med andra storstadsregioner: bostadsbrist, kommunikationssvårigheter, tillväxt och i viss mån klyftor mellan människor. Men det som skiljer Stockholm från många storstäder är dess stora tillgång till socialt kapital i betydelsen förtroende och tillit mellan människor. Men man ska vara väldigt medveten om att den tillgången är en ändlig resurs, som måste fyllas på.

Jag ser en stor risk i att vi sedan ett par decennier tillbaka har varit väldigt ovarsamma med detta. Jag skulle vilja säga att det är mycket prat och lite verkstad. Det är mycket uppifrånperspektiv och ganska lite av egen insats. Det oroar mig. Det gläder mig samtidigt väldigt mycket att det resonemanget numera finns i vår regionplan. Bara det

förhållandet att vi har tagit detta tillräckligt mycket på allvar för att föra in det i diskussionen är hoppfullt, och där måste vi fortsätta att utveckla regionalplaneringen.

Det är i många aspekter av förmågan att komma överens och att bygga förtroende mellan varandra som Stockholmsregionen under de senare decennierna kanske har haft en svaghet. Det har också några gånger nämnts att vi har haft svårt att få igenom våra krav eftersom det alltid har gått att hänvisa till att vi har svårt att komma överens. Annars har vi här i landstinget haft en tradition att se till helheten och dess behov.

Man kan säga att det inte är så mycket nytt i regionplaneringen, och naturligtvis kan man diskutera om de konkreta planerna borde vara nyare än så här. Men man kan också konstatera att om vi kom tillbaka till det gamla sättet att arbeta tillsammans, som gjorde att vi faktiskt klarade att bygga tunnelbanan, pendeltågssystemen och en och annan väg, skulle det vara bra mycket bättre för medborgarna i vår region än det kattrakande och taktiserande som har gjort att ingenting hänt på rätt många år. Vi måste samarbeta i den här salen och med regeringen men också i ett grundläggande basarbete i vardagen.

Vi har nu en unik chans i och med att vi har en infrastrukturproposition som bl.a. innebär stora möjligheter att få loss pengar till spårutbyggnad. Jag hoppas att vi är mogna nog att ta den chansen. Kollektivtrafikområdet är nämligen ett typiskt område där det är dumt att spela ut olika särintressen mot varandra, så att ingen får som den vill. Om vi låser varandra på ett sätt som gör att vi inte kan komma överens om hur vi ska bygga ut både kollektiv- och vägtrafiken i vårt län, blir det dåligt för alla, särskilt för dem av oss som nästan bara åker kollektivt. Det är trots allt så att också bussarna behöver vägar för att komma fram.

Faktum är också – för att vända mig lite åt det andra hållet – att bra kollektivtrafik är fullständigt nödvändig för att den som vill åka privat bil eller som har transporter att utföra på väg ska kunna komma fram. Jag vill här hänvisa till en utredning som Ångpanneföreningen har gjort och där man har mätt effekterna av beslutet om och genomförandet av kvartstrafik för pendeltågen och av förlängningen av pendeltågstrafiken till Bålsta. Det har betytt en stor förbättring både för kollektivtrafikresenärerna och för dem som åker bil i samma sträckning, eftersom det avlastar vägnätet.

Jag vill därför utan att gå för mycket in på detaljer bara nämna att vi måste se till – både i den här salen och med våra kommunala partikamrater – att få fram förslag så att vi kan bygga kollektivtrafiktunneln. Vi kan inte börja nya diskussionsomgångar om hur det skulle ha varit, om vi hade gjort på ett annat sätt för 20 år sedan. På samma sätt skulle jag vilja fästa uppmärksamhet på det socialdemokratiska förslaget att särskilt utveckla hur satsningarna på vägutbyggnad kan användas för att främja kollektivtrafiken.

Vi socialdemokrater har i vårt förslag särskilt betonat det som glädjande nog, skulle jag vilja säga, många personer från flera olika partier har tagit upp, nämligen segregationen som hot mot den här regionens utveckling. Vi vill betona att den bostadsmarknad som vi har i dag hotar hela vår regions utveckling. Jag vill faktiskt särskilt fästa uppmärksamheten på det som Lena Huss sade, nämligen att det inte bara är en fråga,

även om det är viktigt, om att skapa blandad bebyggelse i bemärkelsen olika upplåtelseformer utan att det är minst lika viktigt med olika storlekar på bostäder, något som vi har haft stora problem med både i innerstaden och i ytterstaden.

Vidare skulle jag särskilt vilja uppmärksamma frågorna om hälsan hos de uppväxande personerna, barnen. Vi vet att de klyftor som håller på att utvecklas i vår region får väldigt stora effekter på människors uppväxtvillkor, och det är lätt att i landstingets egen statistik konstatera att barn som föds i vissa delar av Södertälje, Botkyrka och Stockholms kommun liksom också i en del andra norrkommuner har ett flera år kortare liv att se fram emot än de som föds alldeles i närheten. Vi kan inte ha det så. Det skapar en känsla av hopplöshet som jag skulle vilja säga hotar att undergräva hela vårt demokratiska system.

Att som förälder tvingas inse att det egna barnets livschanser är betydligt sämre bara på grund av klasstillhörigheten där barnet växer upp, familjens inkomst och eventuellt dess etniska bakgrund är fullständigt oacceptabelt. Jag tror att vi alla tycker det, men nu är det dags att göra något åt det.

I det här sammanhanget vill jag också fästa uppmärksamheten på två detaljer i det socialdemokratiska förslaget som vi kan uppfatta som väldigt små men som jag tror är viktiga, nämligen skrivningarna om att säkra strandskyddet och andra naturnära och viktiga miljövärden och om att reservera mark för koloniträdgårdar. Jag tror att det just i vårt land och i den här storstaden finns möjligheter för människor utan en massa pengar att komma nära unika naturmiljöer, bada vid stränder utan att faktiskt bli hotade med skjutvapen och odla även om man inte äger mark.

Det här är kvaliteter som betyder mycket också för dem som aldrig utnyttjar dessa möjligheter. Det räcker att man vet att dessa möjligheter finns. Trots allt är det nämligen så att vår region fortfarande präglas inte bara av sin vackra natur utan också av rättvisa. Jämfört med i många andra delar av världen kan människor här sägas ha hyfsat jämlika villkor. Men detta är något som har byggts upp i vårt land och som mycket lätt kan sprängas sönder inifrån, ungefär som vatten som sipprar in i ett hus till slut spränger sönder det. Därför är det så viktigt att vi i ett första trevande försök har tagit in de ekonomiska och sociala aspekterna och miljöaspekterna i den här regionplanen.

I stället för att fokusera på allting som inte blev perfekt hoppas jag att det här är ett första trevande steg på en utveckling som går framåt. Som några har sagt i den här debatten är det så med regionplaner att de fungerar i ungefär sex år, medan vi började ta fram den här för exakt sju år sedan. Jag utgår därför från att så fort vi har antagit den här regionplanen eller väldigt snart därefter måste arbetet på en ny regionplan ta vid.

Jag vill som en avrundning säga att det som några har uttryckt som en frustration, nämligen osäkerheten om det kommer att bli något av det som är bra i den här planen, också inrymmer en väldig möjlighet. Arbetet för att bygga en bra, härlig och hållbar Stockholmsregion är inte ett pappersarbete för några av oss på en upphöjd nivå. Det är ett basarbete i vardagen. Jag vet t.ex. inte om ni lade märke till att det i början av debatten satt en ganska stor mängd åskådare här, som gick efter ett tag. Det var

demokratiska valarbetare från en av Södertörnkommunerna som var här på studiebesök för att få intryck för sitt vardagsarbete i politiken och i sin närmiljö.

Det här arbetet är ett ansvar för oss alla, vare sig vi heter Adnan, Anna eller Elwe, men det är framför allt ett arbete som måste genomföras på bredden. Ett rättvist samhälle gör människor friskare, påhittigare och djärvare men också produktivare, och det är inte fullt att också anlägga den ekonomiska aspekten på detta. Jag tror också att om vi lyckas integrera de här olika perspektiven blir det på köpet roligare för oss. Om vi inte lyckas kan vi se fram emot ett samhälle som kommer att präglas av mer av taggtråd och stängsel, precis som i min svärfars hembygd i södra USA, där några i befolkningen blir inlåsta framåt kvällen för att de inte ska störa de andra. Hela bostadsområden stängs kl. 10 bakom höga murar, och stora delar av den övriga befolkningen låser om sig med sjudubbla lås. Det är inte en så avlägsen möjlighet ens hos oss.

Jag skulle vilja avsluta med en anknytning till en bok som jag trots allt fortfarande håller högre än regionplanen – tror det eller ej – trots mitt yrkesbyte. I Bibeln finns det flera bilder av vad den goda framtiden är och av vad som t.o.m. skulle kunna vara himlen. Det är sant att en av de bilderna i Psaltaren handlar om de gröna ängarna, där man finner ro. De är en viktig del, men det är också sant att en av de viktigaste bilderna av vad som är det goda livet att längta till är Johannes uppenbarelse av den nya staden, komplett med väglösningar, bostäder osv. samt något som under antiken var fullständigt revolutionerande – det vet den som känner till hur antika städer såg ut: rent vatten, som medförde hälsa för dem som bodde där, i stället för de dyga och giftiga vattendrag som utmärkte antika städer och som människor ständigt blev sjuka av.

Låt oss bygga en framtid i den här regionen som har plats både för de gröna ängarna och för den nya staden.

Anförande nr 13

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Jag blev lite förvirrad av det som nämndes sist. Jag kom att tänka på den nya bibelöversättningens version av ”Herren är min herde” med orden om de gröna ängarna. Jag menar att den gamla versionen var mycket bättre.

Men jag begärde ordet när jag hörde bl.a. Lena Huss tala om bostadssituationen. Jag tycker att det allvarligaste problem som vi står inför i regionen just nu är krisen på bostadsmarknaden.

Det är jätteintressant att höra Lena Huss från Folkpartiet säga att vi ska bygga blandade bostadsområden med skilda upplåtelseformer, olika storlekar osv. Jag hoppas att hon kan förmedla den insikten vidare t.ex. till sina partikamrater i Stockholms kommun. De har lagt en död hand över allmännyttan, vilket gör att det inte byggs några hyresrätter. Det är det som är det stora problemet. De få hyresrättslägenheter som ditt parti är med om att bygga har bara en liten klick råd att bo i. Det behöver byggas bostäder med hyror som vanliga människor har råd att betala, och det är det som vi har misslyckats med. Det är därför som bostadsproblemet är så stort.

Det kan behöva ändras på många saker, men det första måste vara att man från kommunalt håll är beredd att ta politiska beslut för att använda de redskap för byggande som vi har, dvs. allmännyttiga bostadsföretag, för att nu med en gång börja bygga bostäder. Det bör byggas runt 10 000 bostäder om året i vår region.

Man kan också tänka sig andra förändringar. Du tog upp fastighetsskatten. Den ökade beskattningen av boendet var ju ett resultat av den skatteuppgörelse som ditt parti var med på och som innebar att man flyttade över skatt från höginkomsttagare till boende.

Vad gäller regionplanen ska jag ta upp de vägar som Lena pratade om. Du tog upp Yttre tvärleden och Ringen som lösningar på trafikproblemen och argumenterade kring trängseln mot innerstaden. Jag måste säga att det var dåliga argument för de här vägarna. Man löser inte grundläggande strukturella problem i form av trängsel vid infarterna med kringfartsleder. Problemet är inte att många människor ska åka mellan Uppsala och Järna eller mellan Uppsala och Södertälje utan problemet är infartstrafiken in till staden. De beräkningar som Stockholms stad har gjort har t.ex. visat att Ringen sänker medelhastigheterna i innerstaden. Man kan mycket väl argumentera för de här vägarna, men de löser inte de grundläggande infartsproblemen.

Jag tror snarare att vi måste se att satsningar på kollektivtrafiken är det viktigaste. Tyngdpunkten måste ligga där. Även om det behövs både spår och vägar måste den absoluta tyngdpunkten ligga på kollektivtrafiken. Man kan fråga sig varför inte trängselproblemen där diskuteras mer eftersom vi vet att i rusningstid över 70 procent åker kollektivt in till stan. Varför fokuserar man inte mer på att göra någonting där, dels för att behålla den andelen, dels för att om möjligt öka den? Det är stommen i systemet, och det skulle leda till fördelar både för bilister och för resenärer i kollektivtrafiken.

Jag kan tänka mig att en orsak till att detta diskuteras så lite är könsfördelningen inom hela trafiksektorn. Näst efter försvaret är väl trafikområdet det mest mansdominerade området i hela samhället. Trafikföretagen, beslutsfattarna och myndigheterna bildar en mansbastion. Jämför vi det med resmönstren, att framför allt kvinnor åker kollektivt medan män i mycket större utsträckning åker bil, finner vi att det är män som sitter och planerar för kvinnors resande. Man tenderar då att prioritera diskussionen om trängseln inom vägsystemet utan att se till kollektivtrafikens förutsättningar. Det behövs satsningar på bägge håll, men jag skulle vilja lyfta fram att tyngdpunkten måste ligga inom kollektivtrafiken.

Jag vill till sist ta upp den högre utbildningen. Flera har här tagit upp att vi i vår region har fått färre platser i den högre utbildningen än jämfört med ett genomsnitt för universitetsstäderna i Sverige. Den utvecklingen har fortsatt. Jag vill bara säga att man inte kan diskutera utbildningsplatserna skilt från en diskussion om bostadspolitik. Så länge man inte bygger studentbostäder utan fortsätter den politik som nu bedrivs t.ex. i centrala Stockholm är det väldigt svårt att argumentera för nya högskoleplatser till sådana områden eftersom studenter där inte kan hitta bostäder. På det sättet har tyvärr den borgerliga mandatperioden försenat arbetet för att få fler nya högskoleplatser.

Genom att inte göra någonting åt bostadssituationen gör ni det väldigt svårt för oss att argumentera för nya högskoleplatser – det är vi eniga om. Detta är alltså väldigt nära sammankopplat, och det ser också studenterna. Eftersom de inte kan hitta bostäder söker sig färre hit. Det är ett väldigt enkelt samband. Därför är bostadsfrågan kopplad till i stort sett alla andra frågor. Det behöver hända något där.

Om det som Lena Huss säger här i landstinget kan spridas till hennes partikamrater t.ex. i Stockholms stad, vore det ett genombrott. Jag vågar inte hoppas på det, men det vore ett genombrott för en förändrad bostadspolitik.

Anförande nr 14

Sten Erson - Wester (kd): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att säga att jag tycker att man verkligen kan finna visioner och framtidstro i förslaget till regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen. Det är något som verkligen behövs i en region som utvecklas kontinuerligt på ett väldigt snabbt och dynamiskt sätt. Det har på många områden stor betydelse också för riket i övrigt. Det är därför med glädje som jag ser förslaget till regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Alldeles särskilt glad är jag för fokuseringen på många nödvändiga utbyggnader av den spårburna kollektivtrafiken. Pendeltågstunneln är väldigt högt prioriterad. Som tidigare nämnts finns det en bred enighet kring den. Det är nu faktiskt fråga om de första nya spåren över Saltsjö-Mälar-snittet sedan slutet av 1800-talet. Det har väldigt stor betydelse för utvecklingen i regionen. Utmed pendeltågslinjerna äger en väldigt snabb infrastrukturell utveckling rum, och en sådan beräknas också ske under de kommande decennierna. Det gäller där att helst ligga steget före.

Stockholmsregionens utveckling, dynamik och tillväxt måste mötas med en utbyggd och kapacitetsstark spårtrafik. Vi talar då om en utveckling av näringslivet, av universitetsutbildningar och även av offentlig sektor, som har stor betydelse för Stockholmsregionen. Det är en viktig livskvalitetsfråga att man kan ta sig till och från arbete, nöjen och annat på ett hela tiden bättre och smidigare sätt. Vi tillbringar ju en väldigt stor del av våra verksamma liv just i offentliga transportmedel och i bilar.

Jag kan lyfta fram att tvärbanan, vilket alla är eniga om, har blivit en stor succé. Den visar att det verkligen finns ett stort behov av sådant resande som den möjliggör. Även transportmedlet i sig har visat sig vara väldigt uppskattat, något som jag kan tillägga att jag själv aldrig har betvivlat. Jag har varit övertygad om att det finns ett stort intresse av att resa på det sättet. Också det miljömässiga är väldigt viktigt i sammanhanget. I och med att antalet invånare i regionen ökar mycket snabbt tillkommer en ytterligare miljöbelastning, och den miljövänliga kollektivtrafikens utveckling är då väldigt viktig för att balansera den övriga nödvändiga utvecklingen av väginfrastrukturen. Det finns där ett antal angelägna projekt som här har nämnts.

Vad gäller tvärbanan har jag och flera andra kristdemokrater tidigare fört fram en vision. Jag tycker att man på sikt bör kunna eftersträva att åstadkomma en ring av spår runt Stockholm inkluderande de olika tvärbanorna och Lidingöbanan och Saltsjöbanan. Om de angivna projekten genomförs fullt ut kommer de faktiskt att utgöra merparten av en sådan ring, vilket gör det lättare att gå vidare. Detta är jag naturligtvis väldigt glad för.

Jag tycker också att det är viktigt att bibehålla, underhålla och utveckla den befintliga infrastrukturen. På spårvidan har vi t.ex. Roslagsbanan med hitintills gjorda investeringar om ett par miljarder, som vi naturligtvis bör ta väl vara på. Jag måste också säga att vad RTN skrivit om persontrafik med båt på de inre vattenvägarna är mycket intressant och viktigt.

Sammantaget är det mycket viktigt att infrastrukturen kan hålla jämna steg med regionens snabba och dynamiska utveckling och helst också att man kan ligga steget före. Jag tycker att förslaget till regional utvecklingsplan lever upp till väldigt mycket av detta. I sammanhanget måste tyvärr också nämnas bl.a. skatteutjämningsystemet, som andra talare har varit inne på. Det är enligt min mening alldeles för betungande. Det finns bättre modeller för att lösa frågan om utjämnningen på. Naturligtvis ska man ha någon form av utjämnning. Kristdemokraterna har diskuterat olika varianter, men utvecklingen under de senaste åren är en hämsko.

Bostadsbyggandet har nämnts. Också på det tas det ut skatter. Det är inte skattefritt att bygga bostäder. En väldigt stor andel måste betalas. Att bygga bostäder kostar en väldigt massa pengar. Bostadsbyggandet måste uppmuntras, och det är i mycket en statlig angelägenhet att åstadkomma en sådan uppmuntran.

Sammantaget vill jag säga att jag tycker att man har bra visioner. Man kan naturligtvis alltid arbeta vidare i detalj på olika projekt. Man kanske väljer det ena framför det andra, och det gäller här ett långsiktigt underlag. Det kommer efter hand säkerligen fram olika saker som man kan arbeta vidare på, men jag är i dag beredd att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 15

O l o v L i n d q u i s t (fp): Fru ordförande, ärade åhörare och landstingsledamöter! Jag vill inte påstå att jag är lastgammal, men det är 15 år sedan som jag deltog i min första regionplanedebatt. Jag vill därför påstå att jag har åtminstone liten erfarenhet av den här typen av debatter. Min uppläggnings har i stort sett alla dessa debatter varit att peka på de skillnader som gällt mellan det rika norr och det fattiga syd. Nu efter 15 år är jag mera luttrad i det avseendet och inser att den problematiken är oerhört svår att komma åt, i varje fall med politiska beslut i den här församlingen och även med politiska beslut i det stora hela. Vi måste alla hjälpa till att bryta den här segregationen oavsett om man kallar den en nord-syd-problematik, öst-väst-problematik eller något annat.

Jag håller med de talare som tidigare har pekat på detta, även om jag inte alltid håller med om alla de förslag som förs fram för att minska segregationen. Det finns vissa som jag inte tycker är så bra i det avseendet.

I landstingsstyrelsens förslag till beslut står det:

Utvecklingsplanen betonar Stockholmsregionens goda möjligheter till ekonomisk tillväxt. Utgångsläget är gott. Regionen är attraktiv, innovativ och i många avseenden effektiv.

Jag håller med om det som står i det som jag nyss läste upp. Problemet är att inte alla verkar till så stor del anamma detta. Det visas med tydlighet framför allt i två avseenden när det gäller skatteproblematik för Stockholms län. Det har varit på tapeten här tidigare. Naturligtvis måste jag återigen betona det inomregionala eller inomlandstingskommunal skatteutjämningsystem som finns. Det är djupt orättvist. Det missgynnar Stockholmsregionen och borde förändras. Också fastighetsskatten är i

grunden en sådan skatt, som inte missgynnar landstinget utan de kära invånarna i vårt län.

Jag hänvisar i det här avseendet till regeringen, som kanske inte alltid hjälper till utan mera stjälp. Den stjälp även genom vad man kan kalla icke-beslut. Dessa icke-beslut är ibland lite förödande. På s. 4 i landstingsstyrelsens förslag räknar man upp sex punkter som kräver de strategiskt viktigaste åtgärderna, innefattande Yttre tvärleden, Ringen osv. Jag konstaterar att fem av dessa sex punkter är beroende av regerings- och riksdagsbeslut. Det har inte varit så mycket av den varan. Det kommer inte så våldsamt mycket regeringsbeslut utan i stället väldigt mycket av utredningar. Det är oerhört mycket papper och lite verkstad, allmänt uttryckt.

Conny Andersson var inne på att kollektivtrafikandelens andel minskar, och SL och landstinget har ett stort ansvar för att så icke ska bli fallet, men regeringen har även ansvar för att hjälpa oss med att se till att denna andel inte sjunker.

I de reservationer som finns till landstingsstyrelsens förslag kan jag i vissa avseenden tycka att det finns en lite grann orättvis kritik, även om den förs fram lite sofistikerat från oppositionspartierna. Det sägs inte rakt ut men ändå antyds att vi för en politik som leder till ökad segregation eller i varje fall att vi inte gör någonting åt segregationen. Man kan i och för sig fråga sig hur många sådana förslag som finns från oppositionspartiernas sida, men det är lite synd att i varje fall s och v går emot ett förslag som skulle leda till minskad social segregation, nämligen förslaget om fritt val av gymnasium i hela regionen.

I Stockholms stad har segregationen minskat sedan invandrarungdomarna i t.ex. Tensta och Rinkeby fått chansen att söka sig till skolorna i Stockholms innerstad. Sannolikt skulle det bli fallet även bland invandrarungdomar i stadsdelar i Botkyrka och Södertälje. Om de skulle få chansen att söka sig till Stockholms stads skolor skulle den sociala segregationen minska. Det gäller även om jag i och för sig inte tror att så våldsamt många ungdomar sätter sig på tunnelbanan för att åka en halvtimme från Alby, Fittja, Hallunda och Norsborg in till Stockholms innerstad – för att inte tala om 45 minuter på pendeltåget från Södertälje. Jag tycker ändå att man ska ge dem chansen till detta, men det är s och v emot. Det är lite synd.

Också högskoleproblematiken har varit uppe här. Såvitt jag förstår skulle man kunna minska segregationen även i det sammanhanget om staten gick in med resurser för att öka antalet platser. Då skulle nog flera invandrarungdomar från exempelvis Södertälje och Botkyrka få chansen att söka till Södertörns högskola. Jag tror att de nog vill gå på en högskola i närheten av sin bostad. De är mer beroende av att ha högskolan i närheten.

Skillnader i folkhälsa tas också upp. I den södra regiondelen är man sjukare än i den norra. Jag har ingen patentmedicin mot det. Jag konstaterar bara i största allmänhet att detta inte är något borgerligt fenomen. Folkhälsan ökar inte bara för att vi får en borgerlig majoritet utan det är fråga om en trend som tyvärr har hållit i sig ganska så länge. Vi får naturligtvis jobba tillsammans för att bryta detta. Jag medger att lösningar på detta problem är svåra att nå.

Även jämställdhetsproblematiken behandlas. Arbetsmarknaden är könssegregerad. Ja, det kan man ju tycka, och det är då lite synd att oppositionen säger nej till förslag om privata vårdgivare som gör att kvinnor får fler arbetsgivare att välja mellan. Vi vet efter att ha granskat detta att fler arbetsgivare leder till bättre villkor, bl.a. högre löner.

Avslutningsvis kan jag inte låta bli att kommentera vissa av Miljöpartiets skriftliga förslag och även det som sades från talarstolen av Bengt Cedrenius. Det förhållandet att vissa saker och ting upprepas behöver inte innebära att dessa är dåliga. Bara därför att vissa förslag som vi tar upp har funnits i 20 eller t.o.m. 30 år behöver de inte vara felaktiga. Att man inte kunnat få igenom förslagen innebär inte att förslagen automatiskt ska förkastas. Det kan finnas vettiga inslag även i förslag som har funnits med i alla de regionplaner som vårt landsting har hanterat.

Bengt Cedrenius var inne på E4 syd. Den är inte med i regionplanen, och jag förstår inte riktigt varför Bengt tar upp den. Allra sist: Miljöpartiet anger på s. 21 som ett alternativ till ett tredje spår i pendeltågstunneln att ny spårdragning från Älvsjö till Liljeholmen skulle göra det möjligt att vända tågen från söder vid en ny station vid Liljeholmen. Jag tror att vi bör visa det här dokumentet för våra kära väljare på den borgerliga sidan i Södertälje, Botkyrka osv. Jag noterar att vi inte skulle komma direkt in till Stockholms central om Miljöpartiet skulle få som det vill.

Anförande nr 16

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag ska börja med att prata lite grann om det som många andra har berört väldigt mycket men som jag inte tog upp i mitt första inlägg. Det är trafikfrågan, som egentligen är det största hotet mot den regionala utvecklingen, som den nu ser ut. RUFSS:en förutsätter att utvecklingen ska gå mot ett ökat bilåkande och en minskat kollektivtrafik.

Man kunde tro att Miljöpartiet är emot en sådan omfördelning av den anledningen att bilen i mycket stor utsträckning påverkar miljön genom olika typer av utsläpp, från däck, från drivmedel osv. Bilen tar också en massa resurser i anspråk. Men när man ska anlägga ett snävt regionalt planeringsperspektiv i debatten glömmar de flesta bort bilens krav på utrymme i stadsplanen. Varje bil kräver ungefär 140 kvadratmeters yta i stadsplanen för att kunna fungera. Det är det som genererar behovet av att asfaltera regionen.

Vad ska man då göra för att minska bilåkandet? Vårt förslag är helt enkelt vad jag vill kalla ett typiskt moderatförslag, nämligen att tillämpa marknadsekonomi. Det är klart att vi ska sätta ett pris på möjligheten att utnyttja vägen när det är en brist på vägar. Det är inte så konstigt. Precis som på marknaden ska vi höja priset när det är brist på varan. Har vi brist på vägar får vi väl höja priset för att åka på dem. Det är därför som vi säger: Låt oss införa trängselavgifter för att reglera detta. Vi är inte ensamma om det. Trängselavgifter är införda på vissa platser, och en rad storstäder i Europa är på väg att införa sådana – för att inte tala om att Holland är på väg att införa en kilometerbeskattning av all trafik, som kan regleras beroende på var och när man åker och vilket fordon man åker med.

Jag måste säga att jag tyckte om Anna Berger-Kettners inställning. Hon gjorde inte ett valdebattsinlägg, som många andra gjort här, och jag uppskattade att hon försökte hålla sig till regionen. Din analys av Ralph Lédels valdebattsinlägg håller jag helt med om, så jag avstår från att bemöta den. Men jag skulle vilja säga till dig att några av oss kanske är lite otåligare än du är när det gäller att ta stegen framåt.

Själv började jag intressera mig för regionplaneproblemen omkring 1970 från den aspekten att utvecklingen inte är hållbar. Jag tycker att denna har gått framåt med myrsteg. Jag får nu 33 år senare stå och tala om det som jag då reagerade på. Det är kanske därför som jag i dina öron kanske låter lite ivrig. Men jag tror att vi är helt överens om att vi ska ta steg framåt. Jag ser fram emot den regionplan som kommer att påbörjas förhoppningsvis under en ny majoritet i höst där barnperspektivet, miljöperspektivet, kvinnoperspektivet, hälsoperspektivet och rättviseperspektivet kommer att genomsyra förutsättningarna. Det ska bli intressant. Kanske får jag vara med om det riktigt stora klivet om sex år, om jag lever då.

Jag tyckte om de anförda citaten, och jag skulle också vilja hänvisa till ett annan episod i Bibeln. Jag är inte så bra på Bibeln som du, men jag skulle vilja påminna om en biblisk person som jag tycker också har betydelse i den här debatten. Jag skulle vilja påstå att han var en av de största revolutionärerna. Det var han som drev ut månglarna ur templet. Jag tror att vi måste anlägga också det perspektivet på planeringen. Vi ska inte låta månglarna ta för stor plats i vår planering.

Vi måste samarbeta – ja visst. Också jag tror att vi måste samarbeta väldigt mycket, och jag tycker att vi måste samarbeta med olika parter. Det är klart att vi måste genomföra saker och ting. Jag tycker att vi ska sätta i gång att göra det där vi vet att det finns en konsensus. Men jag skulle vilja varna för att tro att vi nu ska fullfölja Stockholmsberedningens förslag. Vi ska vara medvetna om att Stockholmsberedningens förslag kostar ungefär 95 miljarder. Det är klart att vi inte får 95 miljarder av de totalt ungefär 135 fria miljarderna av infrastrukturpropositionens pengar.

Det är därför bättre att vi som vill samarbeta sätter oss ned och skalar av projekten. Jag skulle vilja säga att det viktigaste kollektivtrafikprojektet, som vi alla också var eniga om i Stockholmsberedningen, är pendeltågstunneln eller hur vi ska klara kapaciteten med fler spår över Riddarfjärden. Med detta kommer jag sedan också in på Olov Lindquists anförande.

Det stora bekymmer som vi har i Miljöpartiet är att det nu verkar som att de flesta partier har slagit sig till ro när det gäller hur man ska klara spårkapacitetsproblematiken. Vi vet att det i dag finns ett behov av 30 tåglägen per timme över eller under Riddarfjärden eller hur man nu vill ha det. Vi vet också att med alla de åtgärder som är beslutade för att förbättra situationen kommer man att nå upp till 28 tåglägen. Man kommer alltså inte att klara dagens behov förrän pendeltågstunneln är verklighet. Den blir enligt Banverkets prognoser färdig 2011, medan politikerna försöker att tala om 2010 och någon gång också varit nere på 2009.

Sedan får vi läsa i tidningarna om att Årstabron är försenad några år, vilket spiller över på att den gamla bron inte kommer att renoveras. Vi vet inte hur man tekniskt klarar att dra tunneln. Jag hoppas att jag har fel, men det är stor risk för att pendeltågstunneln inte blir färdig förrän 2015 eller 2014. Vi ska då leva i minst 10 eller kanske 15 år med en fortfarande för dålig kapacitet.

Vi säger då, Olov: Låt oss snabbt se till att förstärka kapaciteten över Riddarfjärden. Vårt huvudförslag är att man utnyttjar den gamla stadsplanen och slänger upp ett spår till längs järnvägsbron. Det kan man senare ta bort. Men om inte det skulle fungera, vad kan man då göra? Jo, vi vet att den trånga sektorn är sträckan mellan Södra station och Centralen. Då får vi väl acceptera att man inte kommer fram med alla de tåg som behövs.

Vi säger då: Dra några tåg, vilka det vara månne, till en alternativ station som ligger i ett bra kollektivtrafikläge! Det finns två lägen som man skulle gå fram till. Man kan gå till Liljeholmen, dit man i princip kan borra sig fram i berg. Man behöver därför inte bekymra sig så mycket om en stadsplan utan det räcker med en järnvägsplan. Då kan man göra en anslutning till tunnelbana och till tvärspårväg liksom till de bussar som kommer dit. Det kostar inte heller så mycket. Det kan också ses som en förtida investering i den Kungsholmenbana som är irriterad i RUF:s en.

Vi vill inte att alla Södertäljebor ska hamna där, men det finns faktiskt en hel del personer som pendlar till ett av de största arbetsområdena i regionen, som ligger runt Liljeholmen. Med en bra anknäytning till tunnelbana och tvärspårväg tror jag att det skulle passa för en hel del människor.

För dem som kommer norrifrån är det naturligtvis enklare eftersom man får vända vissa tåg vid Centralen. Konstigare är det inte. Det är ett sätt att öka kapaciteten, men det är ett provisorium som vi talar om. Men låt mig säga till Olov, som ska hem och berätta om detta för Södertäljeborna, att dessa provisorier i alla fall gör att vi får utrymme för att köra fler tåg än vad vi får om sätter oss ned på vår ända och väntar på en pendeltågstunnel som jag skulle vilja säga i bästa fall blir verklighet 2012 och i värsta fall 2015. Det är det här som ni ska läsa in i vårt svar.

Jag glömde vidare att säga att vi genom utredningar känner till att med en prissättning på bilismen behöver vi inte satsa pengarna på de stora vägprojekten, som alla vi som har läst RUF:s en vet inte avlastar innerstaden. Andres! Din ring skapar inte bättre utrymme i innerstaden. Läs RUF:s en!

Anförande nr 17

I n g e r L i n g e (m): Fru ordförande, fullmäktige! Också jag ska börja med ett citat, eftersom man här tydligen gillar sådana. För 350 år sedan när Sveriges riksråd bestämde sig för att satsa på Stockholm uttryckte sig Axel Oxenstierna så här:

Man skall all concilia därehan dirigera, att Stockholm kommer upp och den blir populär. Sedan skall väl Stockholm bringa de andra på benen.

Man tänkte sig alltså redan då att Stockholm skulle bli, som vi uttrycker det i dag, en tillväxtmotor för hela landet. Det är en av de viktiga aspekterna i regionplanen eller den regionala utvecklingsplanen, RUFS:en, att det finns ett positivt samband mellan Stockholm och det övriga landet: Går det bra för Stockholm går det bra i resten av landet. Går det dåligt för Stockholm går det dåligt för resten av landet.

Varje motor behöver lite översyn, och man kan inte ta ut hur stor effekt som helst av en motor utan att tillföra smörjmedel och periodiskt underhåll och göra olika nyinvesteringar.

Det är också detta som beskrivs i den regionala utvecklingsplanen. Det behövs infrastrukturinvesteringar av olika slag för att den här motorn inte ska skära ihop. Man behöver ha en långsiktig syn på motorns funktion.

Men även de företag och invånare i landet som sköter motorn i Stockholmsområdet behöver må bra och kan inte behandlas hur som helst. Utan att gå in på olika straffskatter, fastighetsskatt och utjämningsbidrag vill jag säga att det faktiskt är viktigt att konstatera att man måste ha något slags rättvis behandling av motorsköterna i den här regionen och motorskötare i andra delar av Sverige.

Det andra perspektiv som jag vill ta upp är Mälardalsperspektivet. Jag tycker till skillnad från Bengt Cedrenius att det för första gången finns med. Jag har en lång period av kommunalpolitisk verksamhet bakom mig och har sett den ena regionplanen efter den andra. Mälardalsperspektivet har aldrig tidigare varit med på det sätt som det nu faktiskt är. Ett av de synliga bevisen på det är, som Anna sade, att det på första sidan finns en kartbild som inte bara omfattar Stockholms län, vilket man skulle kunna tänka sig, utan hela Mälardalsregionen.

De länsgränser som drogs upp av Axel Oxenstierna, för att gå tillbaka till dennes tid, är inte riktigt relevanta sett i ett funktionellt perspektiv på regionen. Regioner kan säkert se olika ut beroende på vad man pratar om, men ett av de viktigaste regionperspektiven för vår planering är hur den funktionella bostads- och arbetsmarknadsregionen ser ut – låt mig uttrycka det så. Den är i alla fall betydligt större än Stockholms län och går långt in i Mälardalen. Jag tycker att det perspektivet finns med i regionplanen. Vi måste också i arbetet med nästa regionplan räkna med det perspektivet, och vi måste i allt planeringsarbete vid företag vara medvetna om behovet av att fördjupa.

Utvecklingen går vidare steg för steg, och jag hoppas att nästa steg i det här synbara närmandet till andra delar av Mälardalsregionen ska vara att man får till stånd ett sådant avgiftssystem att det verkligen går att pendla kommunalt från Västerås till Stockholm, från Stockholm till Uppsala osv. utan sådana hinder som nu finns i olika avgiftssystem. Jag tycker att det är en utmaning för vårt län att samverka på det sättet.

Det tredje och sista av de perspektiv som jag vill ta upp är Östersjöperspektivet. Också här innehåller en regional utvecklingsplan ett perspektiv som inte har funnits tidigare. Det är ett mycket viktigt perspektiv. Det var för övrigt det som gjorde att Stockholm blev huvudstad. Stockholm låg på den tiden mitt i riket. Det är inte samma situation nu, men

vi har i och med Sovjetunionens sönderfall en ny situation med nya fria demokratiska stater runt Östersjön, som inte vill låsa in sina medborgare utan som faktiskt önskar ha ett utbyte på en normal basis.

Jag tycker att vi i Stockholmsområdet har en viktig historisk uppgift att samla ihop oss och möta våra vänner på olika stället runt Östersjön på ett vettigt sätt. Vi säger ofta att vi är helt överens om Östersjöperspektivet, och det är vi säkert också, men det kräver faktiskt vissa politiska beslut. Vi är nu representerade på väldigt många olika sätt, och det är förmodligen ganska förvirrande för dem som möter oss från andra länder. Stockholmsregionen har så många olika ansikten, och det finns anledning att hitta ett bättre sätt att organisera den politiska delen av representationen för Stockholmsregionen. Det pågår en regionaliseringsutveckling. Stockholms stad har t.ex. haft ett eget representationskontor i S:t Petersburg, och det är nu på väg att regionaliseras.

Jag avslutar med dessa tre perspektiv, och jag vill säga att dessa för mig är oerhört väsentliga. Jag tycker att de är de viktiga perspektiven i den regionala utvecklingsplanen. Jag ser fram emot att få vara med om att i fortsättningen diskutera hur man ska utveckla de här tre perspektiven.

Anförande nr 18

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, ledamöter! Bostadsbyggandet är en viktig del av regionplaneringen. Framför allt är det väldigt viktigt med bostadsbyggande för dem som står i bostadskön, och det är långt över 100 000 som behöver bostad i den här regionen.

Då är det beklagligt, för att inte säga beklämmande, att de allra flesta partierna i Stockholmsregionen prioriterar motorvägar framför bostäder. Miljarder och åter miljarder ska läggas på motorvägar. Man ska bygga den där ringen, som skådespelaren Thommy Berggren en gång så träffande döpte till Giftringen. Därtill kommer en del andra leder. Man ger dem namn ungefär som man gjorde i gamla Sovjetunionen. Västerleden har t.ex. blivit Förbifart Stockholm, som om det skulle göra saken bättre. Det gör det inte.

Jag kan nämna att Miljöpartiet – som inte prioriterar motorvägar alls, vi prioriterar däremot bostäder och kollektivtrafik – har här i Stockholm tagit fram en plan för att visa att man kan bygga över 90 000 bostadslägenheter utan att använda sig av grön mark. Den möjligheten finns, men det är två saker som fattas. Det ena är pengar, det andra är den politiska viljan. Vi menar att under nästa mandatperiod måste man ta fram den, och då kan vi inte förlösa pengarna på motorvägar, som vi faktiskt har ett mycket begränsat behov av – inget behov alls, egentligen. Däremot behöver vi mera kollektivtrafik, och jag kan här nämna att Miljöpartiet har en kollektivtrafikplan som sträcker sig många år framåt i tiden. Ni får gärna ta del av den, eftersom ni tydligen har brist på idéer om vad man ska göra när det gäller kollektivtrafiken. Ni får gärna låna våra idéer, och vi ska gärna genomföra dem gemensamt. Men det är viktigt att prioritera kollektivtrafiken och bostadsbyggandet framför motorvägarna.

Enligt texten ska det här alltså vara en regional utvecklingsplan för hållbar livsmiljö. Men det är det inte. Om den här planen förverkligas, får vi det motsatta, nämligen en ohållbar utveckling för människor, natur och miljö. En sådan utveckling får mycket negativa hälsokonsekvenser, bl.a. Kraftigt ökad biltrafik leder till fler olyckor, fler cancerfall, fler fall av hjärtsjukdomar och generellt utsläpp av farliga föroreningar, som har inte bara globala effekter utan inte minst lokala. Vi har mycket hög frekvens av lungcancer i Stockholm, och det har sina klara och tydliga förklaringar. Det har inte särskilt mycket med rökning att göra, utan framför allt har det med trafiken att göra.

Man kan fråga sig: Varför ägnar man sig då över huvud taget åt att ta fram en sådan här plan, när man vet vilka negativa konsekvenser den får? Varför planerar man för en ohållbar utveckling? Svaret är att tjänstemännen gör det jobb de är satta att göra. Det är ju politikerna som bestämmer, och om den politiska majoriteten nedprioriterar hälsa, miljö och natur så blir det naturligtvis så också i det här förslaget till regional utvecklingsplan.

Det är alltså ingenting som görs omedvetet på något sätt. Det är inte så att de politiker som styr detta inte vet vad de gör. Det vet de mycket väl, och det är det som gör det så tragiskt att det ska byggas motorvägar för massor av miljarder medan andra, viktiga saker läggs åt sidan.

Jag blir mycket förvånad när företrädare för den hårda betonglinjen går upp i talarstolen och nämner barnperspektiv i ungefär samma andetag som de nämner motorvägar. Det är inte trovärdigt!

Miljöpartiets förslag till regionplan innebär någonting helt annat. Det är motsatsen till vad man här har tagit fram. Det innehåller en storsatsning på miljöanpassad kollektivtrafik och inga nya pengar till motorvägar, eftersom de inte behövs. De bara förorsakar lidande och kostnader genom olyckor och sjukdomar.

På sidan 50 i den regionala utvecklingsplanen talas det om milslånga köer. Jag vet inte hur den som har skrivit detta kan komma fram till att det finns milslånga köer i Stockholmsregionen. I så fall måste man lägga ihop massor av små, små köer. Det finns ingen bilkö som är en mil lång! Hade det funnits det, så hade det varit ytterligare en bekräftelse på att vi har alldeles för många bilar, att detta är problemet och att alternativen till biltrafiken är för dåliga. Därför måste vi satsa på alternativen i stället, dvs. kollektivtrafiken.

Så ska det hela finansieras. Då kan man naturligtvis ta till trängselavgifter. Det ger i huvudsak pengar, men det ger inte särskilt stor minskning av biltrafiken. I Göteborg har man nu börjat med ett försök med kilometeravgift eller trängselavgift, men det är bara en timma på dygnet som man tar ut den avgiften. Transek, som sköter det hela, räknar inte med att det ska bli någon minskad biltrafik totalt sett, utan det innebär bara en omfördelning, att man åker tidigare eller senare på morgonen. Däremot ger det ju en del pengar, som man naturligtvis kan använda till bra saker – om man nu gör det.

Hur det går i Göteborg får vi se. De ligger i alla fall lite före oss planeringsmässigt. Miljöpartiet menar att vi måste införa riktiga bilavgifter som verkligen förbättrar miljön, och då kan Naturskyddsföreningens förslag vara bra att använda. Man börjar i Stockholms innerstad, och sedan går man vidare utåt till speciellt trafikutsatta förorter i Stockholm och till de kommuner som vill ha och som behöver bilavgifter därför att de har besvärliga trafiksituationer.

Jag kommer ihåg första gången jag debatterade med Elwe Nilsson. Det var i Radio Stockholm, och då hade vi nog inte setts öga mot öga än. När jag föreslog att vi skulle ha bilavgifter i Stockholm blev han så arg att han hotade med att i så fall införa bilavgifter även i Vallentuna. Jag vet inte om Elwe minns det där, men det var ganska roligt. Jag tror nog att Vallentuna är långt borta ifrån bilavgifter – men däremot kommer de närmare och närmare i Stockholm.

Jag ska återkomma lite senare. Det finns flera intressanta saker som har utelämnats i det som fullmäktige har fått. Marknadsandelarna för kollektivtrafik och biltrafik har försvunnit. Det skulle vara intressant att klämma bl.a. Moderaterna på om de tycker att det är rimligt att vi med miljardbelopp år efter år ska subventionera bilisterna. Ska de inte stå för sina egna kostnader?

Anförande nr 19

R u n e W i k s t r ö m (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tänker orda lite grann om en detaljfråga. Det är ju inte så många som har gjort det.

Det finns några rader i RUF:s:en som handlar om hamnar och farleder. Där förordas att en ny farled, den s.k. Horstensleden, ska dras genom vår fina och världsunika skärgård.

Den skärgård leden ska gå igenom är belägen i Värmdö kommun. Värmdö kommun har alltsedan idén föddes gjort motstånd mot att den skulle förverkligas. Båtmän och en hel del lotsar och skärgårdsbor anser också att projektet är helt felaktigt. Själv skulle jag få stora svårigheter att visa mig på Värmdö eller på min arbetsplats ute på sjön, om jag inte skulle markera våra åsikter härifrån talarstolen.

Nu vill jag inte sätta i gång någon debatt om just det här ämnet, det spar jag till ett senare tillfälle om det skulle visa sig behövas. Jag hoppas att det aldrig kommer så långt att det behöver debatteras någon mer gång.

För övrigt ställer jag mig bakom RUF:s:en, men som skärgårdsbo kan jag heller inte låta bli att poängtera vikten av att den orättvisa fastighetsskatten avvecklas med det snaraste. Den är en mycket orättvis skatt, och den är oerhört hämmande för oss ute i skärgården om vi över huvud taget vill ha en utveckling med en bofast befolkning där ute och leva upp till begreppet ”en levande skärgård”.

Anförande nr 20

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill börja med att säga att jag helt håller med Rune Wikström. Jag tycker inte heller att man ska bygga någon Horstensled.

I övrigt vill jag ta upp mera av det som Måns Almqvist har tagit upp i sina anföranden, nämligen de väldigt starka kraven och motiven bakom Vänsterpartiets förslag om en återremiss av det här ännu ofärdiga regionplane- och RUFSS-alternativet.

Måns pekade på tre huvudmålsättningar i planarbetet, nämligen att åstadkomma goda och jämlika levnadsvillkor i länet, en långsiktigt hållbar livsmiljö och att avskaffa bostadsbristen och åtminstone dämpa bostadssegregationen. På alla de här tre oerhört viktiga områdena kan ingen påstå att det här planförslaget leder åt rätt håll. Planförslaget har utrett att de här problemen föreligger, men planförslaget redovisar inga förslag till vad man ska göra åt problemen. Och ett planförslag som inte ens gör några försök att närma sig goda och jämlika levnadsvillkor, att närma sig en långsiktigt hållbar livsmiljö, att närma sig ett avhjälpande av skevheterna och bristerna på bostadsområdet, menar jag, finns det ingen anledning att anta i den här församlingen – vare sig det sedan påverkar utvecklingen eller inte.

Om vi ska ha en regionplan och en regional utvecklingsplan som det finns anledning att ställa sig bakom och att satsa någonting på, så måste man åtminstone närma sig de här målen något och inte fortsätta att fjärma sig ifrån dem.

Jag skulle också vilja nämna ett resonemang som då och då har tagits upp i debatten, nämligen uppfattningen att går det bra för Stockholm så går det bra för resten av landet också, och går det dåligt för Stockholm så går det dåligt för resten av landet. Ni som hävdar detta, har ni över huvud taget någon kontakt med partivänner ute på småorterna i landet – i Hedemora, Hudiksvall, Vaggeryd osv. – de orter som inte är universitetsorter eller har speciella förutsättningar av annat slag? Har ni testat det här påståendet på era vänner ute i småorterna, om ni nu har några? Jag har gjort det ibland, och jag har aldrig fått någon kvittens på det påståendet. Man upplever det absolut inte så. Man upplever att man har ett helsicke med att administrera rivningen av fullvärdiga bostäder och att få i gång någon form av utbildning. Nästan alla resurser slukas av den stora orten i länet eller den stora orten i landet.

Påståendet att allt som är bra för Stockholm är bra för resten av landet också klingar väldigt tomt och obevisat.

Jo, det finns ett argument som visar att det ligger en sanning i det, och det är den skatteutjämning som många av er kritiserar. Skatteutjämningen gör att går det bra för Stockholm så går det bra för resten av landet också – men den vill ju många av er avskaffa.

Jag vill också ta upp ett ytterligare argument för att nu återremittera och jobba vidare med planförslaget, nämligen plan- och bygglagens krav på tydlighet i de planer som läggs fram och ska presenteras för medborgare och kommuner. Det är precis samma tydlighetskrav för en regionplan som för en kommunal översiktsplan. I lagstiftningen står

att en översiktsplan eller regionplan ska utformas så att dess innebörd kan utläsas utan svårighet.

Det planförslag som många av er nu vill anta, är inget entydigt och tydligt dokument vars innebörd kan utläsas utan svårighet. Det finns i botten ett planförslag, men beslutet innebär att man i 28 punkter lägger fram ett förslag till omarbetsprogram för det tidigare presenterade planförslaget. Risken är stor för att om inte vi här återremitterar det här ofärdiga planförslaget så kommer de rättsliga myndigheterna efter kommunalbesvär att återremittera det, i en eller annan form, därför att det inte fyller kraven på tydlighet och läsbarhet i den lagstiftning som vi måste följa.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets återremissförslag.

Anförande nr 21

Nils Oskar Nilsson (m): Ordförande! Jag kommer att beröra en detalj i RUF:en, men det är en väsentlig detalj som jag ser det.

En viktig tillväxtfaktor är väl fungerande kommunikationer av alla slag. Flera talare har i dag betonat vägar, spårbanden trafik och flyg, men en del av flyget har kommit lite i skymundan i diskussionerna, och det är småflyget, som ibland kallas för allmänflyg.

På Södertörn blir det nu inte någon ny flygplats, det har statsministern bestämt över huvudet på alla. Men på Södertörn finns det redan en väl fungerande flygplats, som nu används just för småflyg. Det är små flygplan som bl.a. används för sport- och fritidsflyg och flygarutbildning. Men det är också små flygplan som används av det lokala och regionala näringslivet för snabba person- och varutransporter, både inom landet och utanför landet.

Den här befintliga flygplatsen ligger i Botkyrka, min hemkommun, på det gamla F 18-området i Tullinge. Det är staten som äger området, både mark och fastigheter. Den typ av småflyg som finns i Tullinge kommer att i framtiden få en kraftigt ökande betydelse för näringslivets utveckling, och därigenom också för Stockholmsregionens tillväxt. Småflyget är alltså en inte oväsentlig tillväxtfaktor för regionens konkurrenskraft när det gäller företagsetableringar, både nationellt och internationellt.

Men dessvärre har nu statsministern och hans närstående medarbetare bestämt att småflyget ska bort ifrån den befintliga flygplatsen i Tullinge. Det har – som vanligt, höll jag på att säga – skett över huvudet på oss alla och helt oberoende av att vi diskuterar regionens utveckling.

Om statsministern nu får som han vill, kommer det att innebära att Stockholmsregionen blir den enda huvudstadsregionen i hela Europa som kommer att sakna en flygplats för just den typ av småflyg som blir en allt viktigare konkurrens- och tillväxtfaktor i framtiden.

Regionplanekontoret och nämnden har glädjande nog uppmärksammat det här och har föreslagit att småflyget ska finnas kvar på Tullinge/F 18 med en begränsad bankapacitet och i kombination med en successiv produktion av attraktiva bostäder inom området. Jag tycker att det är både framsynt och klokt, och jag hoppas att det också blir verklighet, för vår regions bästa.

Ordförande! Jag yrkar bifall till förslaget till utvecklingsplan.

Anförande nr 22

C o n n y A n d e r s s o n (s): Herr ordförande, fullmäktige! Låt mig börja med Nils Oskar Nilsson.

Vad jag vet, och så sent som i går fick jag det bekräftat, har Stockholmsberedningen i uppdrag att titta på hur man kan lösa behovet för allmänflyget, inte bara småflyget. Jag har också förstått att inte alla i Botkyrka är så oerhört intresserade av att få en ny utbyggd flygverksamhet på Tullinge flygplats. Så vi kanske ska ta det lite försiktigt med den frågan. Låt Stockholmsberedningen fullfölja sitt uppdrag, och jag tror säkert att de kommer fram till några kloka slutsatser. Men jag är inte alldeles övertygad om att det område i Botkyrka som är avsett för bostadsbyggande mår bra av en allmänflygplats lokaliserad på Tullinge.

Det var inte därför jag begärde ordet för ett par timmar sedan, utan det var på grund av några andra inlägg. Låt mig nu börja med några synpunkter till Bengt Cedrenius.

Jag tycker det är fel, Bengt, om man målar upp en bild där det inte finns ett rejält Mälardalsperspektiv. Det kan säkerligen utvecklas och bli ännu mer tydligt. Jag hoppas att det inte är sista gången som vi diskuterar regional utveckling i den här församlingen, utan att vi kan hamna i en sådan situation att vi åtminstone någon gång varje år kan få en rejäl diskussion om de regionala planeringsförutsättningarna, där den typen av frågor kan få komma igen betydligt oftare.

Men låt mig erinra om att Anna Berger Kettner, som talade nyss, är ordförande i Mälardalsrådet och flera personer i denna församling sitter med i utskott och liknande. För egen del kan jag bara säga att jag på partisidan deltar i ett mycket omfattande samarbete med partivänner i Mälardalsområdet, där vi tittar på hur trafikfrågorna i Stockholm och Stockholmsområdet kan stödja trafikföring och andra viktiga frågor i ett Mälardalsperspektiv.

Jag vågar påstå att även om man alltid kan önska sig lite mera, så når ändå RUFs:en upp till den ambitionsnivå man kan ha när det gäller att anlägga ett Mälardalsperspektiv.

Bengt var också inne på visionärer. Jag tror man ska vara försiktig. Det är en viktig del i det politiska uppdraget att ha visioner, men möjligen känner man inte alltid igen en visionär när man möter en. När Bengt pratar om ett Mälardalsperspektiv så erinrar jag mig att för ett antal år sedan bestämde sig ett antal politiker i Södertälje, Strängnäs, Kungsör, Eskilstuna och någon ytterligare plats för att man borde göra någonting åt

tågförbindelserna. Det var inte många som applåderade den tanken. Många påpekade att det skulle bli alldeles för dyrt. Många sade att det var idiotiskt att bygga en järnväg när man bygger en motorväg. Det var ingen måtta på vad olyckskorporna trodde om det här.

Nu är det ganska enkelt att konstatera att Svealandsbanan faktiskt vart det verksamma ledet som knöt ihop regionerna. Det var inte så mycket prat om Mälardalsperspektiv på den tiden, däremot var det väldigt mycket prat om hur människor i Eskilstuna, som då var en stor krisort, Strängnäs och på många andra håll skulle få en möjlighet att skaffa sig ett arbete och försörja sina familjer. Det var bakgrunden till att Svealandsbanan växte fram. Jag tror att liknande visioner fanns på norrsidan när man bestämde sig för att bygga Mälardalsbanan.

Apropå visioner vill jag gärna harangera Inger Linge. Det finns i det globala perspektivet, som vi tycker är en bra framgång i den regionala utvecklingsplanen, faktiskt också ett betydande Östersjöperspektiv. Och om man ska ha visioner i den här församlingen, så handlar det igen om att inte stanna vid länsgränsen, inte ens vid gränsen för Mälardalen, utan att se den dramatiska förändring som har skett runt omkring oss i Östersjöområdet. Precis som Inger sade, har den här församlingen och den här regionen ett faktiskt ansvar – av flera skäl – att se till att förbindelserna med de länderna utvecklas handelsmässigt, kulturellt och på många, många andra sätt.

Det, Bengt, tycker jag är en av de stora visionerna!

Jag tror att fru ordföranden, som tjänstgjorde tills alldeles nyss, skulle kunna berätta om den andra visionen, nämligen att vi är en del i ett Europa där vi inte längre lever ensamma i vårt lilla land, i vårt lilla län, utan där kontakterna med andra regioner och andra länder i vår omvärld också är något att ta vara på.

Som sagt, Bengt: ibland känner man inte igen en vision, och ibland känner man inte igen en visionär när man möter honom eller henne.

Anledningen till att jag först bad om en replik var ett alldeles nytt sätt att ta in den förhatliga kostnads- och framför allt inkomstutjämnningen.

Jag möter ju ofta politiker i andra delar av regionen. Jag satt med i Kommunförbundets styrelse en tid. Det finns två bilder av Sverige som jag tror det är viktigt att den här församlingen har alldeles tydliga och klara för sig. Jag tänkte prata lite grann om de förutsättningar som den här regionen har.

Av underlagsmaterialet kan ni läsa ut att vår region är i den välsignade situationen, att vi har ett födelseöverskott på 7 000 barn årligen. Om jag minns rätt är det ungefär 15 000 människor som dör, men dessbättre är det 22 000 människor som föds. Det är en unik förutsättning för det här länet. På många andra ställen i landet är förhållandet det omvända: födelsetalen är betydligt lägre än dödstalen.

I vår region har vi förmånen att ha en väldigt ung befolkning, sett i jämförelse med andra län i vårt land. Det är en styrka från många utgångspunkter. Det innebär att vi har många som kommer att ha ett arbete, som kan delta i och hjälpa till med försörjningen och omvårdnaden av våra äldre. Men i många regioner, län och kommuner i landet är utvecklingen helt annorlunda – där flyttar de unga ifrån regionen, länet eller kommunen. Där blir de äldre och många gånger de sjuka kvar, som inte har orken eller viljan att flytta.

Vi har också glädjen att befinna oss i ett av de mest expansiva områdena över huvud taget i landet. Mycket av bruttonationalproduktens tillväxt sker i vår region. Vi kan också jämfört med andra regioner i det här landet glädja oss åt att vi har en mycket starkare skattekraftsutveckling än vad man har på andra håll. Det finns län och kommuner som bara kan konstatera att de har det rakt motsatta förhållandet: en väldigt dålig skattekraftsutveckling, en stor utflyttning, en negativ befolkningsutveckling och en äldre befolkning.

Ibland undrar jag, när jag hör Ralph Lédel. En bra lagledare, säger man, är ju en som kan spela med det material han har på de villkor som domaren bestämmer. Egentligen har Ralph Lédel som lagledare de allra gynnsammaste förutsättningarna. Han får vara finanslandstingsråd i en tid när expansionen i ekonomin är oerhört stark. Det fanns år när den här församlingen kunde registrera att skattekraftsutvecklingen var noll eller negativ. Ralph Lédel har det inte så. Han har en ung befolkning, han har en ökande befolkning, osv. – de allra bästa förutsättningar – och ändå klarar han inte uppdraget!

Att skattekraftstillväxten är ojämnt fördelad över landet, som egentligen är orsaken till att man försöker utjämna den så att den kommer fler människor till del, också människor i avfolkningsbygder, också i bygder, län och kommuner där ansträngningarna är stora därför att man har en äldre befolkning, många sjuka osv. – är det stora slagnumret. Likt en dålig lagledare skyller han på domaren, när han brister i egen förmåga!

Jag tror att detta är oerhört viktigt. Av en slump läste jag en artikel av Carl Cederschiöld och Kristina Axén Olin i Stockholm. Den hade rubriken: "Stockholm sjuder av styrka". Det var en utmärkt intressant artikel. Det märkliga är, att ledningen i Stockholms Stadshus inte med ett ord skyller ifrån sig eller skyller sina bristande möjligheter i framtiden på någon skatteutjämning. De pratar om att de kan förverkliga sin politik i alla fall. Det är skillnad på ledarskap, det är skillnad på att tro på egen förmåga, och det är skillnad i fråga om att inte skylla sina tillkortakommanden på andra!

De är moderater, och de förfäktar moderata idéer i sin artikel, men den är ändå hederlig och ärlig på det viset att man tar ansvar för det man är satt att sköta i Stockholms Stadshus – ibland inte enligt vårt tycke och smak, men ändå tar man sitt ansvar.

Jag beklagar att jag nu har lämnat det som egentligen skulle varit en regionalpolitisk debatt, som är tillräckligt viktig i sig. Men det är svårt att varje gång tuga, när man hör debattinlägg från Ralph Lédel som i dag.

Jag tror det är oerhört viktigt att man väljer en bra lagledare. Jag tror att den här församlingen och den här regionen behöver en ny lagledare. Och jag tror att problemet Ralph Lédel, som är ett problem i den här församlingen, också blir ett problem i den moderata partiförsamlingen. Det kan nog inte vara så roligt att efter det kommande valet möjligen vara den som förorsakade en stark tillbakagång för Moderata samlingspartiet. Jag tror att Ralph Lédel är på god väg att lyckas med detta!

Anförande nr 23

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Conny, jag blev lite snopen när du angrep mig för att sakna Mälardalsperspektivet. Jag kan säga dig att jag sitter i några av Mälardalsrådets utskott, och diskussionen går ut på att nästa gång måste vi se till att det blir en Mälardals-RUFS. Folk ute i Mälardalen upplever inte att RUFS:en är någonting som tar hänsyn till deras region, och det tycker jag vi ska ta allvarligt.

Det är klart att visioner är viktiga – den andra bit där du angrep mig. Du säger att det finns en internationell vision. Ja, det är klart att det finns. Men jag tycker att vi i första hand ska börja med att göra en planering som genomsyras av barnperspektivet, kvinnoperspektivet, hälsoperspektivet och rättviseperspektivet. Utgår man från de perspektiven och sedan gör en plan, då tror jag att vi kan sätta ned de riktiga och viktiga visionerna. Vi ska börja här, inte börja med att titta ut på omvärlden. Städa först framför egen dörr!

Anförande nr 24

Landstingsrådet L é d e l (m): Ordförande, landstingsledamöter! Conny Andersson, en domare ser till att reglerna följs. Vi följer reglerna i Stockholms läns landsting. Vi betalar utjämningskatten. Men en domare blandar sig inte i strategi eller ändrar spelreglerna under spelets gång, vilket faktiskt är gjort när det gäller den orättvisa utjämningskatten.

1999 ändrades reglerna, vilket har fått denna utjämningskatt att galoppa och som kommer att bli en förödelse för hela Stockholmsregionen om den får fortsätta. Så är det.

Till min fråga till Conny. Vi pratar nu om regionens utveckling, hur vi ska finansiera stora infrastruktursatsningar. Under nästa period kommer utjämningskatten att ta 60 miljarder – minst – från Stockholmsregionen, om det får fortsätta som det gör nu, samtidigt som vi, ibland på våra bara knän, uppvaktar statsmakterna om att få någon ynka miljard hit eller dit i statsbidrag till olika aktuella projekt.

Tycker du att det är bra, eller tycker du att det är dåligt, att den här regionen blir av med 60 miljarder kronor under bara nästa mandatperiod, Conny?

T f t r e d j e v i c e o r d f ö r a n d e n: Jag medger en kort replik till Conny Andersson. Sedan vädjar jag till er att tala om regionplanen och inte för mycket om annat.

Anförande nr 25

Conny Andersson (s): Jag ber om tillgift för övertrampet.

Det intressanta med de 60 miljarder som Ralph Lédel kommer igen med är att den stora anledningen till de pengarna – om de nu stämmer – är att man prognostiserar en skattekraftstillväxt i den här regionen som innebär att utjämningsystemet får sådana effekter.

Men faktum kvarstår. Det finns landstingsråd i det här landet som klarar sig med en skattekraftstillväxt på 80–85 procent i genomsnitt. Men Ralph Lédel klarar inte sitt uppdrag ens med en skattekraftstillväxt på kanske 115 procent. Han har betydligt bättre förutsättningar, men så fort han hamnar i kläm i en ekonomisk debatt väljer han alltid att vända sin aggression emot staten.

Det är som så, Ralph Lédel, att det sitter en utredning och arbetar med att göra en ny översyn. Vi har från våra partier i regionen när förslagen har behandlats haft vissa synpunkter. Det finns saker som vi tycker är bra och andra saker som vi tycker är mindre bra. Problemet är att den här regionen inte kan uppträda med någon kraft. Det är ju en omöjlighet för oss socialdemokrater att göra någon som helst gemensam sak med Ralph Lédel, som över huvud taget inte vill ha systemet, som över huvud taget inte vill ha någon utjämning.

Det finns en viktig fråga, tycker jag, som jag skulle vilja ställa till Ralph Lédel. Vad jag förstår säger Moderaterna nu att man vill att staten ska ta över ansvaret för inkomstutjämnningen. Jag tror ju inte att Bosse Ringholm, som varit medlem av den här församlingen, är annorlunda nu, utan om han ska ha en ny utgift så vill han ha nya inkomster. Det har ju varit modernt att om någon tar över ett nytt ansvar så skatteväxlar man. Låt oss nu säga att staten skulle följa det Moderaterna säger, och möjligen något annat av de borgerliga partierna. Låt oss säga att staten tar över ansvaret för inkomstutjämnningen mellan landsting och kommuner. Kommer Ralph Lédel i så fall att sänka landstingsskatten i motsvarande grad? Om inte, blir ju dubbelspelet gigantiskt!

Anförande nr 26

Landstingsrådet L é d e l (m): Jag vill bara utnyttja repliken eftersom Conny Andersson talar osanning om Moderata samlingspartiet. Vi vill ha en utjämning, men vi vill att den finansieras av staten, inte av kommunalskattemedel och landstingsskattemedel i den här regionen.

Det är alltså osanning när Conny Andersson inte vill ha någon utjämning över huvud taget.

Dessutom finns det ett moderat förslag i riksdagen just nu, som skulle underlätta för Stockholms läns landsting i år med 2 miljarder och nästa år med 3 miljarder, och där man också föreslår att en statlig finansiering inträder fr.o.m. 2004.

Det är osanning när du påstår att vi inte vill ha någon utjämning.

Vad jag har velat bevisa med det här beskrivs alldeles utmärkt i Dagens Nyheter i dag. Detta system är orimligt för regionens utveckling – precis det som vi pratar om nu. Om vi ska klara den här regionens framtid, så kan vi inte bli tvångskonfiskerade på 60 miljarder kronor under kommande mandatperiod. Det är en omöjlig situation. Även om olyckan skulle vara framme och Socialdemokraterna få väldigt många mandat i landstingssalen, så blir resultatet skattechock – och det tror jag inte regionens utveckling är betjänt av.

Skattechock är vad det blir, om inte systemet ändras!

Anförande nr 27

M i k a e l S u n d e s t e n (s): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Till en del har ju debatten om den regionala utvecklingsplanen handlat om behovet av en hög och jämn tillförsel av nya bostäder, för att vi ska klara de mål som vi har. Det nämnde även finanslandstingsrådet Ralph Lédel i det anförande som han höll för en dryg timme sedan.

Jag vet inte om det var ett utslag av valretorik när han försökte exemplifiera kommuner som inte bygger, men i det sammanhanget nämnde han Sundbyberg och påstod att det är en kommun som inte har byggt några lägenheter på en väldig massa år. Det är nog mera ett utslag av moderat valretorik än sanning, för sanningen är den att Sundbyberg tillhör de kommuner som trots år då det har byggts oerhört lite i regionen har haft ett fortsatt jämnt bostadsbyggande – naturligtvis inte på några jättehöga nivåer, det har ju inte några andra kommuner heller haft, men det har varit ett jämnt bostadsbyggande.

Under 1990-talet har det till uteslutande del varit bostadsrätter som byggts. Det har flera orsaker. Dels har det varit väldigt svårt att bygga hyresrätter under de ekonomiska betingelser som har varit. Vi vet att det skulle bli höga hyror. Dels är en annan orsak att Sundbyberg är den kommun i Sverige som har ojämförligt högst andel bostäder som upplåts med hyresrätt. Jag tror att ungefär 75 procent av alla bostäder i Sundbyberg är hyresrätt. Drygt hälften av alla bostäder ägs och förvaltas av det kommunala bostadsbolaget. Därför är det inte så konstigt att utvecklingen har sett ut så.

Men nu är det nya tider, även så i Sundbyberg. I sammanhanget kan jag glädja Ralph Lédel med att det finns en bred överenskommelse om att bygga ganska mycket bostäder under den närmaste mandatperioden. Vi har bl.a. ett stort bostadsområde som heter Stora Ursvik, där vi planerar att bygga ca 3 500 nya bostäder, som förhoppningsvis så småningom kommer att försörjas med kollektivtrafik via den nya snabbspårväg nord som planeras.

Anförande nr 28

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande, ärade åhörare! Som många talare har varit inne på, handlar den regionala utvecklingsplanen om att lägga ett långsiktigt perspektiv på utvecklingen i Stockholms län och försöka aktivt medverka till att lösa de

problem som invånarna i länet ställs inför – dagens invånare och framtidens invånare, sett i ett längre perspektiv än man normalt har i planeringssammanhang i landsting och kommuner.

Att det finns en rad sådana problem är alldeles uppenbart för alla och envar som har kontakt med medborgarna i länet. Vi har problem med alltför få bostäder och ett otillräckligt bostadsbyggande. Vi har problem med att det är svårt att komma fram i trafiken. Vi har otillräcklig kapacitet i kollektivtrafik, vägtrafik och mycket annat.

Det finns ett jättebehov av en långsiktig strategi att ta hand om den fina miljön, den i många fall unika miljö som finns i Stockholms län, både när det gäller grönmiljö och blåmiljö, som det så träffande heter i RUF:s-en, och när det gäller att se till att utsläpp och andra miljöstörningar inte förstör de framtida levnadsbetingelserna. Det är klart att det är ett stort problem att se till att det i framtiden finns tillräckligt med arbete, tillräckligt med företagande och tillräckligt med förutsättningar för befolkningen att försörja sig, liksom utbildningsproblemen, att vi inte har tillräckligt med platser framför allt i den högre utbildningen vid högskolor och universitet, som många har varit inne på.

Den regionala utvecklingsplanen är ett väldigt viktigt dokument för att anlägga analys och belysa möjliga lösningar på de problemen. Och det är en väldig styrka att det finns ett så gediget material bakom, att man verkligen har jobbat igenom alla problemställningar och belyst olika möjligheter som finns att arbeta med dem.

Det är ju inte så att fullmäktige fastställer de slutliga lösningarna här i dag – det kommer man aldrig att kunna göra. Men genom den här utvecklingsplanen kan man medverka till att vi har en strategi som håller för framtiden. Egentligen är det en fantastisk styrka att nästan allt av avgörande betydelse i utvecklingsplanen har en mycket bred politisk förankring. Visst finns det skillnader mellan den borgerliga majoriteten och Socialdemokraterna, men om man läser innehållet i de olika texterna så ser man ändå omedelbart att kring de stora riktlinjerna finns en otroligt bred uppslutning. Det vittnar om kvaliteten i det arbete som är nedlagt och kvaliteten i de analyser, jämförelser och förslag som finns.

Sedan ankommer det på rader av andra församlingar att uttolka de exakta prioriteringarna, finansieringarna och mycket annat som ska till för att det hela verkligen ska bli genomfört också. Det är en väsentlig del av strategin, att i utvecklingsplanen samla upp möjligheterna. Det är också därför som jag ser att den har denna fantastiskt breda och djupa förankring – i politik, i kommuner, hos medborgare och hos många av dem som är intresserade i framtidens Stockholms län.

Jag noterar att förslagen om återremiss i det perspektivet framstår som totalt verklighetsfrämmande. Egentligen bär de bara vittnesbörd om att man själv inte har förmågan att på ett konstruktivt sätt medverka till att lägga upp en strategi för framtiden som får gehör utanför de strikt redan övertygade partileden. Det är det enda som återremissyrkandena visar, enligt min uppfattning.

Ofta får man i offentliga sammanhang brev från upprörda medborgare, och de flesta av dem har befogad anledning att höra av sig till sina förtroendevalda. Men det finns också

några som ibland utnyttjar varje tänkbar kvadratmillimeter på papperet. De skriver inte bara på en ledd, inte ens bara på två ledder, utan de skriver runt, runt och fyller vartenda utrymme på papperet. Sådana synpunkter blir för det mesta bara *ad acta*-lagda. Jag noterar att synpunkterna från Miljöpartiet och Vänsterpartiet när det gäller den regionala utvecklingsstrategin likaså kommer att läggas till handlingarna utan särskild åtgärd, därför att de inte hade förmågan att övertyga några andra än de redan övertygade. De hade inga konstruktiva idéer som någon annan var beredd att gå i dialog med dem om.

Det är en väldig skillnad mellan de två partierna och det arbete och den dialog som har genomförts mellan de andra partierna, som verkligen har haft avsikt och vilja att åstadkomma något som är långsiktigt hållbart.

När det är sagt, kan man ändå känna sig något dyster när det gäller en del av de inslag i debatten som har förekommit. Jag ska nöja mig med två reflexioner. Den ena handlar om Miljöpartiets generallösning, nämligen att avgiftsbelägga allt som man inte gillar. Den andra handlar om någonting mycket allvarligare, nämligen de långsiktiga förutsättningarna för välbefinnandets utveckling, både i den här regionen och i hela landet.

Bengt Cedrenius som leder vårt miljöparti här i landstingsfullmäktige säger, nästan med stolthet, att han har stått och predikat ifrån talarstolarna i 33 år med samma budskap. Har man gjort det i 33 år och ingen har lyssnat, kanske man borde fundera på innehållet i det budskapet.

En av de saker som jag tror att han kan stå och predika i 33 år till, med samma mycket begränsade framgång, är att allt som han inte gillar själv måste avgiftsbeläggas så att det försvinner. Det kallar han för marknadsekonomi, att till varje pris höja kostnaderna för medborgarna! Själv ser jag det som en form av straffbeskattning, utformad av en liten grupp miljöpartister utan förankring hos medborgarna i det här länet.

Miljöpartiet säger att det är marknadsekonomi att höja priserna på bristvaror. Det vet jag inte precis. Den normala marknadsekonomi går ju ut på att finns det en brist så innebär det ett utrymme för nyföretagande och ökad kapacitet för att se till att möta behovet. Att prissätta bort det är monopolistiskt tänkande, och det försöker varje övertygad marknadsekonom motverka – rent av med statliga ingrepp ibland – för att slå vakt om konkurrensen och marknadsekonomi.

Talet om att med straffskatter höja priserna på allt som är bristvaror gjorde att det ramlade ned en liten pollett. Det är kanske bara jag som varit trögtänkt, men plötsligt förstod jag varför Miljöpartiet i så många andra sammanhang också har gått med på regeringens skattehöjningar.

Vi har brist på bostäder i den här regionen – aha! Det är ”marknadsekonomi” att höja fastighetsskatten så det blir ännu dyrare att bo här, och då kanske vi blir av med bostadsbristen på det sättet, för att folk inte kan bo i den här regionen över huvud taget.

Vi har kapacitetsproblem på pendeltågen. Sittplatser i rusningstid är en bristvara. Aha! Miljöpartiets förslag kanske är att höja priset på månadskortet, så att det blir så få

resande kvar att alla får en bekväm sittplats i flygplansfåtölj även på pendeltågen? Har du tänkt på det, Bengt, att det kräver naturligtvis tusentals kronor för månadskortet, om man ska nå målet. Du kan inte mena allvar med att prissätta bort människors behov genom skattehöjningar! Ändå för du fram ett sådant resonemang – det är häpnadsväckande! Att du sedan kallar det marknadsekonomi är verkligen att ha missförstått väldigt, väldigt mycket.

Nog sagt om Miljöpartiet.

Välståndsutvecklingen i ett land och i en region bygger till syvende och sist på tillväxt. Man skapar aldrig välstånd för medborgarna bara genom omfördelning av befintliga tillgångar.

Jag tror, och Folkpartiet tror, att det finns ett problem i det här landet. För ett antal årtionden sedan låg Sverige i topp i välståndsligan i Europa och i världen. För varje årtionde som har gått har vi halkat efter. Det är inte så att vi har blivit av med vårt välstånd, men de andra länderna har sprungit förbi oss och nu konkurrerar vi inte alls om en plats i toppen, utan långt, långt ned på listan – och vi sjunker fortfarande. Ett väldigt viktigt skäl till det är faktiskt att de socialdemokratiska regeringarna, som under nästan hela efterkrigstiden har haft ansvaret för ekonomin, har varit så oerhört fascinerade av att omfördela välstånd att man inte har brytt sig om att skapa förutsättningar för tillväxt.

Det kan inte vara en tillfällighet att vi för nästan varje år under hela efterkrigstiden har haft en sämre ekonomisk tillväxt än resten av Västeuropa och den industrialiserade världen. Det är inte en engångsföreteelse, utan det måste bero på ett strukturfel, ett systemfel hos dem som har makten och har utformat det. Jag tror faktiskt att det beror på ett ideologiskt feltänk. Man har varit för mycket inriktad på omfördelning och för lite på att förstå att man löser inga välfärdsproblem med bara omfördelning, utan det stora skälet till att Sverige lämnade massfattigdomen bakom sig, som fanns för hundra år sedan, är tillväxten, och ingenting annat än tillväxten, i ekonomin och välfärden.

Detta kan man tillämpa på vårt eget landsting. Som flera från en rad olika partier, både i majoritet och i opposition, har varit inne på är den här regionen Sveriges ekonomiska motor.

Nu kan man tro att det är en partsinlaga från stockholmarna: det är klart att om de gör en utvecklingsplan så vill de skryta med sin egen roll. Men så är det inte, utan den analysen är inte alls uppkommen, uppfunnen eller påbörjad i regionplanekontoret, regionplanenämnden eller landstinget. Det är den bärande analysen i statens egna långtidsutredningar för Sveriges ekonomi. I allt det hyllmeterlånga utredningsmaterial som ligger bakom den regionala utvecklingsplanen finns det en rapport, nr 1/2001, Stockholmsregionens roll för Sveriges tillväxt, som är en genomgång av vad de statliga långtidsutredningarna har för perspektiv på det här länet och dess betydelse.

Man noterar helt enkelt, som också har refererats tidigare i debatten, att det är i den här regionen där omvandlingen av ekonomin mot framtidssektorerna går snabbast i landet. Det är här man importerar teknologi, som sedan sprider sig ut över hela landet. Den

tillväxt som inte äger rum i Stockholms län kan inte ersättas med tillväxt i något annat län i Sverige, utan den går hela landet miste om. Och klarar inte Stockholms län de höga tillväxtmålen – ja, då klarar inte Sverige grunden för en utveckling av landets välstånd.

Då kommer man över till hur detta tillämpas. Det finns inget system – jag ber om ursäkt för att detta blir lite polemiskt – och det är svårt att ens teoretiskt tänka sig ett system som är mer fientligt mot Stockholmsregionen och mer fientligt mot tillväxt i Stockholmsregionen än skatteutjämningsystemet så som det nu är konstruerat. Det betyder inte att utjämning är fel. Det betyder inte att vi ska avfolka glesbygden och inte ge dem en ärlig chans. Hela Sverige ska leva. Men det betyder att det är svårt, jag tror att det är omöjligt, att ens teoretiskt tänka sig ett system som är mer förfärligt mot den här regionen än ett där man säger att alla inkomster, varenda krona som Stockholm ligger före all skattekraft som finns i landet ska utjämnas bort. Då har man uppnått det totala nirvanat av jämställdhet när det gäller ekonomin. Det låter ju bra.

I nästa andetag tillfogar man den andra mekanismen. Nej, Stockholm ska självfallet inte få en enda kronas täckning för de merkostnader man har för att man har ett högre löneläge, ett högre kostnadsläge i Stockholm. Detta ska inte utjämnas med en enda krona. Då har man ett fantastiskt system som egentligen har effekten att strypa tillväxten i Stockholms län.

Det är inte min egen tolkning. Vi har utmärkt service med tidningsklipp här i huset och vi får också klipp där Stockholms län apostroferas i andra län av läntidningar och andra. Där är den totala entydiga bilden av alla socialdemokratiska inlägg, från vartenda s- märkt kommunalråd och landstingsråd, oavsett vilken del av landet de kommer från, att man i rättvisans namn måste få del av Stockholms läns inkomster. Punkt. Allt annat är ett enormt grundskott mot allt rättvisetänkande. Där slutar det. Inte ett ord i någon av de artiklar som jag har sett i alla fall om att det behövs en kostnadsutjämning som tar hänsyn inte bara till glesbygdens och avfolkningslänens utan också till tillväxtlänens särskilda kostnader. Jag kan ha missat någon artikel, men jag har läst väldigt många. Inte ett ord om tillväxten och dess betydelse. Inte en mening.

Då förstår jag att det finns ett samband mellan detta utjämningstänkande och brist på insikt om tillväxtens betydelse för framtiden och socialdemokrater, oavsett om de sitter i kommunstyrelser runt om i landet eller om de sitter i regeringen. Tillväxt är inte så viktigt. Därmed är det inte så konstigt att Sverige år för år sackar efter i välståndsligan.

Man kunde ju tänka sig att det fanns någon klokare, det måste ändå finnas socialdemokrater i det här länet som har inblick i att det här inte kan vara bra. Det kan inte vara rimligt. Det är okej att kommunalråd långt härifrån inte kan följa landstingsfullmäktiges handlingar och finanskontorets analyser. Men de kanske ändå med internposten når några.

Det är en mycket belysande artikel i Dagens Nyheter i dag. Det är en analys av Henrik Brors. ”S-protest i Stockholm tystades ner.” Där hänvisar han till att så sent som 1999 hävdade Socialdemokraterna även i den här församlingen att de förändringar som

genomfördes i skatteutjämnningen var totalt oacceptabla för Stockholms län. Man skrev att det ”ger fullständigt oacceptabla effekter”. Några år dessförinnan hade ju Bosse Ringholm, när han fortfarande satt här i tinget, klagat hos regeringen att hela systemet skulle avskaffas. Det var inte bara Ralph Lédel, det var Bosse Ringholm som gick i täten. Det var han som var finanslandstingsråd då och sade att det här systemet måste avskaffas.

Men, säger Dagens Nyheter, här lade partihögkvarteret locket på. Man deklarerade frankt att det här systemet icke ska diskuteras av någon socialdemokrat i något offentligt sammanhang. Och så skedde. Sedan 1999, efter det uttalandet från Lövdén och Göran Johansson i Göteborg, har de rättat in sig i ledet. Det talades om lagledare förut, om Ferraristallet som vi läste om häromdagen. Loppet gick i en riktning och då utfärdade stallchefen order om att det inte får gå till på det här sättet. Ni måste släppa fram den andra utan att säga ett knyst. Så tvingades Schumacher tyst markera genom att räcka över pokalen till den som egentligen hade vunnit loppet. Jag skulle vilja se Ingela Nylund Watz, Inger Ros eller Anna Berger Kettner räcka över pokalen till oss som egentligen har rätt. Jag skulle vilja ha det erkännandet. Ni behöver inte tycka att vi ska sitta kvar vid makten, ni kan bekämpa oss i valrörelsen. Men ni kan åtminstone säga att vi har rätt i den analysen. Man kan inte ha ett utjämningsystem som är så Stockholmsfientligt, som inte bryr sig om våra särkostnader och som utjämnar bort alla våra inkomster.

De som sade så ingick själva, även Conny Andersson som med brösttoner tidigare sade: Oj, ett sådant dåligt lagledande. Det var ju förfärligt att man inte tar ansvar för det här. Eller hur, Conny? Satt du inte rent av i landstingsstyrelsen och uttalade själv detta om fullständigt oacceptabla effekter? Nu är du fylld av glesbygdsperspektiv och glömmer det som ditt eget parti i den här församlingen kom fram till när ni själva höll i pennan och skrev er egen reservation. Påminn om det, Conny! Du behöver kanske få lite perspektiv på dina egna brösttoner mot dina motståndare. Argumenten kanske inte höll fullt ut.

Jag är väldigt rädd för att om inte Socialdemokraterna faktiskt är beredda att räcka över pokalen och säga Det ligger något i den här kostnadsanalysen, man kan inte ha ett sådant här system, kommer regeringen inte att bry sig om det. Då kommer vi att ha en skatteexplosion i framtiden. Det är det säkraste sättet att sänka tillväxten i den här regionen, att sänka välfärdsutvecklingen. Alldeles säkert.

Till sist, ordförande, vill jag bemöta en myt som också har nämnts i debatten. En eller flera har hörts säga att vi i Stockholmsregionen måste lära oss att samarbeta bättre. Vi måste kunna samarbeta bättre med andra aktörer, regeringen och andra. Jag vågar påstå att det är en myt, därför att det är precis det vi har kunnat under en lång följd av år och har visat att vi kan. På den punkten är jag till 100 procent om inte mer överens med Conny Andersson och den beskrivning han gav i sitt inlägg när det gäller vår förmåga att samarbeta med andra regioner i vår närhet, Mälardalsregionen och många andra. Det är precis det som ligger bakom. Den här regionen har så långt jag kan överblicka, och betydligt längre ser jag när jag läser historieböckerna, gång på gång kunnat samla sig om vad den här regionen behöver. Det har uttryckts i regionplaner. Det har uttryckts i Strängöverenskommelser. Det har uttryckts i Dennisöverenskommelser.

Det uttrycks i den här utvecklingsplanen. Regionen och partierna, de partier som verkligen vill samarbeta och föra en dialog med varandra, har faktiskt under årtionden klarat av att göra det.

Visst har det funnits piruetter på alla möjliga kanter, men med den grundläggande strategin att hålla ihop mot de yttre krafterna och framföra regionens krav har man ändå lyckats på ett väldigt bra sätt. Den enda brist som tyvärr har funnits är att regionen inte har fått en samarbetspartner i Sveriges regering. Vi var för tio år sedan, efter ett tioårigt regionplanearbete, alldeles överens i den förra regionplanen om vilka satsningar den här regionen behöver. Det kom att uttryckas i en överenskommelse mellan de stora partierna som kallades för Dennisöverenskommelsen, där man också skapade finansiering för det hela. Regionen klarade att samarbeta med de statliga myndigheterna, de statliga förhandlingsmännen. Men vad hjälper det när statsministern själv sitter och fikar med Olof Johansson och fäller hela förslaget utan att ens ringa, tror jag, till sina socialdemokratiska kompisar i det här huset. Bara ett penndrag – borta! Tio femton års samarbete mellan partier över blockgränser i den här regionen spelar ingen roll. Bara borta!

Regionen har i årtionden vändats i flygplatsfrågan, utrett fram och tillbaka och försökt hitta möjligheter, öppningar, trots de problem det alltid medför att hitta några framkomliga vägar. Vad spelar det för roll att regionen klarar av att samarbeta, utreda och föra en dialog när vi allihop, i alla partier, lika oförberett får läsa TT-telegrammet att statsminister Göran Persson, han som bestämmer, har bestämt att regionen inte behöver någon flygplats på södra sidan av Stockholm – utan samråd, utan diskussion. Hur ska man i den här regionen kunna ta statsmakterna på allvar i ett sådant läge? Vi har visat att vi har kunnat. Statsmakterna, åtminstone den nuvarande regeringen, har definitivt inte svarat upp. Det har vi svart på vitt på i ett antal väldigt stora torpederingar av utvecklingsstrategier för den här regionen.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag har dessutom efter att ha resonerat med fullmäktiges ordförande kommit överens med henne om hanteringen av en röstförklaring som Lena Huss läste upp i sitt första inlägg. Det sätt som den måste hanteras på är att jag yrkar bifall till att fullmäktige måtte ställa sig bakom detta uttalande och att det ställs under särskild proposition. Jag kan möjligen ana att fullmäktige inte fullt ut delar Folkpartiets bedömningar i den delen. Då blir det avslag, jag kommer inte att begära votering. Men det är det sätt vi har för att få med det i själva beslutsprotokollet. Jag ber fullmäktige om overseende med att det tar ytterligare 30 sekunder av beslutstiden. Men i jämförelse med debatten är det ändå försumbart.

Anförande nr 29

Bengt Cedrenius (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Andres Käärik vänder sig emot att Miljöpartiet från talarstolen framför att vi ställer oss solidariska med de svaga grupperna i samhället och att deras behov ska tillgodoses i regionplanen.

Jag håller med honom i hans analys av att Miljöpartiet och Folkpartiet står långt ifrån varandra. Men jag noterar att Andres Käärik inte verkar följa med i debatten i landstingsfullmäktige eller läsa andra partiers program och uttalanden. Därför är det han säger i talarstolen lögn.

Jag anser att Andres Kääriks debattnivå är ovärdigt detta landstingsfullmäktige och även den liberala traditionen.

Anförande nr 30

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänker inte gå igenom en gång till vad Conny Andersson och Anna Berger Kettner för vår del har sagt när det handlar om vår syn på den regionala utvecklingsplanen. Det känns för övrigt som att förlänga den här debatten alldeles för mycket i onödan.

Jag tänkte däremot ta fasta på det som Elwe Nilsson inledde den här debatten med och som nästan varenda talare har berört under dagen, nämligen att det finns en mycket bred uppslutning bakom det som faktiskt står i det som kan betecknas som Stockholmsregionens nu levande och verkande politikernas vision av hur vi ska underlätta för Stockholmsregionens kommande aktiva och i dag inte ens...

(T f. o r d f ö r a n d e n: Ursäkta! Det var en replik du skulle ha.)

Ja, jag kommer dit.

Det är bra. Jag säger bara så. Det är väldigt bra att det finns en bred samsyn om detta. Därför blir jag mycket upprörd och tämligen misströstande när återigen debatten om skatteutjämningsystemet lyfts in som ett exempel på att vi skulle vara ett tillväxtfientligt parti. Vi må ha åsikter och skiljelinjer när det handlar om hur vi ska främja tillväxten i vårt land. Vårt landsting har levt med en extrem tillväxt de senaste åren. Det har gjort att vi har kunnat bidra till utveckling också i resten av landet. Självklart står vi alltjämt för en tillväxtvänlig politik.

Våra tillkortakommanden ska diskuteras när den punkten står på dagordningen. Era tillkortakommanden har numera när det handlar om att hantera landstingets ekonomi allvarligt försvårat samtalsklimatet med Sveriges riksdag och regering. Det beklagar jag.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Kärik (fp): Vid ett antal fullmäktigemöten har Socialdemokraterna haft chansen att precisera att de faktiskt inte ställer upp på de delar av utjämningsystemet som är extremt Stockholmsfientliga. Det enda vi då får höra är inlägg av den karaktär som Conny Andersson tidigare höll och sådana saker som Ingela Nylund Watz säger i sin replik: Det har varit en så extremt bra tillväxt att vi nog kunde dela med oss lite till resten av landet.

Om det var så hade vi kunnat göra det. Nu är det bara det att av den extremt bra tillväxten får det här landstinget inte behålla en enda krona, inte en enda krona. Däremot får vi behålla varenda krona av de kostnader som tillväxten för med sig i form av en snabbare löneutveckling för vårdpersonalen. När Socialdemokraterna säger att man inte har kontroll på kostnaderna i det här landstinget menar de egentligen att lönerna för vårdpersonalen har stigit för fort och att den borgerliga majoriteten borde ha hållit tillbaka de enligt Socialdemokraternas sätt att se alltför högvärlödade personalgrupper som finns i vården.

Jag menar att bägge de här delarna måste ingå i ett utjämningsystem, både inkomster och kostnader. Socialdemokraterna har inte vid något tillfälle lyckats samla sig till att klargöra detta, och svaret ser vi i DN i dag. Det är locket på från partihögkvarteret.

Anförande nr 32

Conny Andersson (s): Jag beklagar att vi får den här debatten. Men jag vill understryka att det inte var vi som tog upp den debatten.

Till Andres Käärik. Det är allvarligt att inför den här församlingen påstå att Stockholms läns landsting inte får behålla en enda krona av skattekraftsutvecklingen. Stockholms läns landsting får inte behålla en enda krona av skattekraftsutvecklingen. Det var precis vad du sade. Du har ju möjlighet att ändra i protokollet eller göra det nu.

Ni har byggt hela er argumentation på att detta skulle vara sakförhållandet. Det är fel, Andres Käärik. Rätta dig inför församlingen nu eller jag kommer att jaga dig och Folkpartiet under resten av den här valrörelsen. Det går inte, Andres Käärik, att föra en seriös debatt i denna församling om du bygger argumentationen – och dessvärre har du och möjligen också Ralph Lédel gjort det – på att det skulle vara det faktiska förhållandet. Så är det inte.

Anförande nr 33

Jan Wattsgård (v): Ordförande, fullmäktige! Olov Lindquist talade tidigare om det fria gymnasievalet. Han sade att han tyckte att det var särskilt allvarligt och tråkigt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hade kritiserat hans synpunkter på just det fria gymnasievalet i regionen.

Vänsterpartiet har i sin reservation i landstingsstyrelsen skrivit ”att överge närhetsprincipen är att riskera att segregationen förvärras i regionen”. Vi skriver också: ”Det som däremot skulle vinna på ökad samordning är finansieringen av skolan. – – – Det vore intressant att se en utredning av hur finansieringen av skolan kan samordnas och om förutsättningar finns för en direkt regional finansiering.”

I landstingsstyrelsens förslag, där också regionplane- och trafikkontorets yttrande ingår som bakgrund, läser jag på s. 58 i sammanställningen av remissyttrandena från olika organisationer, kommuner och många andra under rubriken Kompetensutveckling och FoU: ”Det fria gymnasievalet är den enda av de insatser som presenteras som tycks vara kontroversiell. Risken att ett fritt gymnasieval leder till social segregation måste tas på allvar på det sätt som remissinstanserna uttrycker.” Det pekar också på att det är viktigt att tillföra vissa gymnasier ökade resurser för att motverka en utarmning.

Då undrar jag naturligtvis: Backar Olov Lindquist från den här delen av landstingsstyrelsens förslag? Tycker han inte att oron för det fria gymnasievalet ska tas på allvar? Tycker han inte att särskilda resurser bör tillföras vissa gymnasier?

Anförande nr 34

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Jag trodde inte att det var min tur eftersom jag sett flera namn före mitt på talarlistan. De hade väl inte strukits då. Men struket var någonting som jag nämnde i regionplaneförslaget. Det var andelen

kollektivtrafik och biltrafik i framtiden. Det är borta nu. Jag vill fräscha upp allas vårt minne när det gäller detta. Tidigare har regionplane- och trafikkontoret beräknat att kollektivtrafikandelen kommer att minska med ca 6 procent fram till år 2015. Det låter inte så mycket, men det ska bli värre enligt RTK. År 2030 beräknas kollektivtrafikandelen ha minskat till mellan 17 och 21 procent. Då är det allvarligt. Då har ju bilen verkligen tagit överhanden. Det är detta vi i Miljöpartiet menar att man måste sätta stopp för. Man måste gå åt andra hållet och öka kollektivtrafikens andelar i stället, inte låta biltrafikens andelar öka.

Det är lite andra siffror som också är intressanta. Bilavgifter har inte kunnat tas upp. Tjänstemännen har inte kunnat lägga fram något förslag om det därför att det är politiskt olämpligt att använda ordet bilavgifter, framför allt när det är valår. Jag vill bara erinra om att RTK i alla fall har räknat ut att med bilavgifter skulle biltrafiken i Stockholms innerstad minska med mellan 10 och 15 procent räknat i personkilometer. Det skulle innebära att man skulle frysa biltrafikens nivå per boende och sysselsatt på ungefär 1997 års nivåer. Det vore alltid något, men det är inte mycket.

Vi från Miljöpartiets sida menar att man måste minska biltrafiken. Det finns nog inte många sätt som är bättre än bilavgifter.

Sedan var det frågan om hur mycket medborgarna ska subventionera bilisterna. Då vänder jag mig speciellt till Moderaterna som tycker att alla ska stå för sina egna kostnader, såväl fattiga som rika, kanske inte minst fattiga. Men nu gäller det alltså bilisterna som förorsakar kostnader som de inte behöver stå för. Och det är inte lite. Det är beklämmande att man så ofta får höra bilistorganisationernas klagan över att bilisterna skulle vara överbeskattade. Stockholms stad och Storstadstrafikkommittén gjorde utredningar som visar att det är precis tvärtom.

Stockholm stads utredning som kom för ett par år sedan visar att bara i Stockholms stad, i kommunen, uppgår biltrafikens kostnader till mellan 7 och 9 miljarder per år. Från detta drar man en del bilrelaterade skatter. Det är bensinskatt, fordonsskatt osv. Då återstår obetalda kostnader på mellan 5 och 6 miljarder varje år. På tio år handlar det om 50–60 miljarder som bilisterna är skyldiga. Det gäller bara Stockholms stad. Tar vi hela länet blir det naturligtvis mycket mer.

Då är frågan: Ska vi acceptera denna subvention av biltrafiken, inte minst med tanke på de skadeverkningar som den här helt överdrivna verksamheten medför? Den är bl.a. överdriven därför att det sitter en och en kvarts person, eller man skulle kunna säga en och en kvarts man, för det är mest det som det handlar om, per bil i snitt – en och en kvarts man. Oavsett män eller kvinnor är det ett dåligt utnyttjande av ett tekniskt mycket ofullkomligt fordon. Redan för över hundra år sedan gick den första elbilen i Stockholm. Nu har vi inte mer än ett par dussin. Utvecklingen har stått stilla, och det är fortfarande väldigt få människor i bilarna. Det är det som bidrar till att göra bilen så orationell och oekonomisk.

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Jag blev tvungen att gå upp i talarstolen efter det jag hörde från Andres Käärik. Dels tog han upp vårt återremissförslag och beskrev det som något supertättskrivet som man skriver en gång och som ingen någonsin kommer att bry sig om. Det som jag tror kanske provocerade honom lite var att vi försökte koppla de skrivningar om bostadsfrågan som finns i förslaget till regionplan till den konkreta verkligheten där Folkpartiet har varit med och lagt en död hand över bostadsbyggandet i Stockholms stad, som vi diskuterade tidigare. Det var kanske det som föranledde hans ilska.

Annars finns det många åsikter i vårt återremissförslag som vi delar med det jag kan se i Socialdemokraternas förslag vad gäller att infoga ett folkhälsoperspektiv, att lyfta fram den klassmässiga och etniska segregationen, att belysa bostadsmarknadens negativa effekt för t.ex. näringslivets förmåga att rekrytera personal, att redovisa nödvändig utbyggnad av kollektivtrafiken för att kollektivtrafikandelarna inte ska minska. Det finns väldigt mycket som vi är överens om.

Inlägget från Andres är lite svårt att sammanfatta annat än att alla kanske är fullkomligt galna utom han själv.

Jag vet inte riktigt hur resonemanget om OECD och tillväxt kommer in i regionplanen, men för den som försöker hitta ett samband i siffrorna är det tydligaste det som avser borgerliga regeringar och tillväxt. Men det hör kanske inte till den här debatten.

Vad gäller skatteutjämningsystemet har den borgerliga majoriteten försatt vår region i ett mycket svårt läge, som gör att det är svårt att föra en diskussion. Nu säger Andres Käärik att det är en lögn att man inte kan samarbeta. Det är bara så att galna landstingsråd på alla andra håll inte förstår någonting, men själv kan man samarbeta. Det är just den inställningen som gör det svårt att föra ett resonemang med regering och riksdag. Om man har den inställningen har man inte förstått vad samarbete eller dialog handlar om.

Ett exempel på detta är skattesänkningen. Man kan sänka skatten om man har pengar över, men majoriteten valde att sänka skatten när det redan fattades pengar. Det är då svårt att få acceptans för kraven på modifieringar. Det finns en ton i debatten som går ut på att Stockholm plundras och att pengarna går till ishallar i Skellefteå e.d. Det gör inte saken lättare.

Alla parter har sagt att man vill diskutera någon form av modifieringar, men sådana konstruktiva diskussioner blir nästan omöjliga med den ton som Andres Kääriks resonemang har. Den innebär att det är alla andras fel att det inte går att samarbeta. De har fel åsikter, och de ljuger när de säger att man inte kan samarbeta. Då har man inte förstått hur det fungerar, och det är ganska allvarligt. Det har försatt vår region i svåra problem, t.ex. när det gäller skattesänkningen.

Jag har under den mandatperiod som jag nu suttit i landstinget kommit tillbaka till en överraskning över de här inläggen från Andres. Man kan skratta lite åt dem, men sedan kommer man tillbaka till det faktum att han som landstingsråd är ansvarig för en väldig

massa pengar, och man häpnar när man ser vart vår landsting är på väg. Han är faktiskt ansvarig. I annat fall skulle man kunna tycka att sådana här inlägg bara var underhållande. Jag tror att jag med detta har besvarat Andres Kääriks inlägg.

Anförande nr 36

Landstingsrådet N i l s s o n (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag hade egentligen inte tänkt kommentera Miljöpartiets och Vänsterpartiets anföranden, men jag ska göra det lite kort. Anledningen till att jag tänkt avstå från det är ett antal undersökningar om vad de som bor i länet tycker om behovet av trafikinvesteringar. På frågan: Tycker ni att Moderata samlingspartiet och Socialdemokraterna ska göra upp över huvudet på er om att bygga Ringen? svarar majoriteten av miljöpartisterna ja. När ni så dåligt representerar era väljare finns det inte så mycket att argumentera med.

Jag måste ändå kommentera Åke Askenstens inlägg. Han använder statistik som den som står med ena foten i en balja med kokande vatten och den andra i en balja med is men som ändå menar sig genomsnittligt ha rätt skönt. Hans siffror om kollektivtrafikandelarna är helt snurriga och tagna ur sitt sammanhang.

Inom den tätbefolkade delen av Stockholmsregionen är det eventuellt så – något som vi ännu inte har siffror på – att vi inte kommer att tappa några marknadsandelar. Varför kommer marknadsandelarna inte över infarterna vid tullsnittet e.d. utan över dygnet under årets 365 dagar, som det står i RUFs:en? Jo, det beror på att bostadsproduktionen förläggs allt längre ut från den del där det finns en fulländad kollektivtrafik dygnet runt. Det räcker att se på en barnfamilj i Vallentuna som gör två resor om dagen till jobbet och hemma gör fyra eller sex resor med bilen till affären, till ishall, till simskola osv. Att då förbättra marknadsandelarna är en omöjlighet.

I detta är hela länet uppifrån Vaddö och ned till Nykvarn inräknat. Alltmer av nybebyggelsen förläggs allt längre ut från de täta befolkningskärnorna, och då ökar bilbehovet. Bilen är inte alls något fult, som ni bilhatare i Miljöpartiet med Askensten i spetsen menar, utan den är bland det finaste som vi har. Den har hjälpt till att skapa det välstånd som vi har. Det enda problemet med bilen i framtiden är trängseln, att det är för många om en liten yta. Sättet att lösa det problemet är att ge mer plats, dvs. att bygga nya vägar.

Andres Käärik har alldeles rätt i sin inställning till det snurriga pratet om att det skulle vara marknadsekonomiskt att prissätta biltrafiken så högt att efterfrågan försvinner. Den marknadsekonomi skulle inte bli långvarig. Bengt Cedrenius är rätt ordentligt ute och seglar.

Så till Vänsterpartiet. Jag tycker att Vänsterpartiet ska skämmas inför dem som bor i vår region. Ni tillstyrker i riksdagen en infrastrukturproposition som lagts fram så sent som i våras och där det föreslagits en förbifart förbi Sundsvall. Ni är med på att man nu ska bygga en förbifart förbi Uppsala och förbifarter förbi en stad i Småland och en stad på västkusten. Detta har ni varit med om att ta fram och besluta om i riksdagen, men säger man att vi behöver bygga en ring runt Stockholm går ni ut och gapar om att det minsann inte behövs. Det är mycket märkligt.

I infrastrukturpropositionen tillstyrker ni att planen för stomvägar, Europavägar, ligger fast och ska genomföras, och i den planen finns de vägar som jag har räknat upp. Jag tycker att ert agerande är skamligt. Jag kommer, i den mån det är någon vits med att argumentera med vänsterpartister, att göra allt för att tala om hur ni sviker invånarna i den här regionen.

Jag övergår till biltullarna, Miljöpartiets älskade straffavgifter. Åke Askensten! Naturskyddsföreningens och KOMKOM:s nivå på dessa är 3 500 kronor för en minskning av trafiken i innerstaden med 20 procent. Satellitkameror ska följa dig dygnet runt och registrera varje bilkilometer. I och för sig tycker jag att det är bra att ni går ut med det här i valrörelsen. Du säger att man med detta kan minska trafiken i Stockholms innerstad. Var har länsborna de största trafikproblemen med bilen i dag? Jo, på infarterna strax utanför tullarna. Det är, som det står i RUF:s-en, en blandning av infartstrafik och förbifartstrafik som gör att det står långa köer utanför tullarna. När man efter 45 minuters resa för att komma en och en halv mil framåt väl har kommit fram till tullen går det rätt fort, över S:t Eriksplan osv. Försök att vara lite realistiska!

Det kan i en del inlägg låta som om det är vi politiker som skapar tillväxt. Låt mig avrunda med att säga att RUF:s-en naturligtvis handlar om möjligheterna till tillväxt i den här regionen men att vi politiker inte skapar någon tillväxt. Vad vi kan skapa är förutsättningar för att det ska kunna bli tillväxt, nya jobb, höjda löner och flera anställningar, men vi kan också skapa sådana svårigheter att tillväxten sjunker.

De infrastruktursatsningar, högskoleutbildningar osv. som det pekas på i RUF:s-en skapar förutsättningar för tillväxt, så att företag kan blomstra, nya jobb tillkommer och lönesummorna ökar. Mycket har här handlat om skatteutjämningen, som naturligtvis hämmar tillväxten. En del pratar här kanske förbi varandra eftersom det gäller svårbegripliga system. Jag frågade för något år sedan ekonomidirektören i vårt landsting hur mycket vi får kvar av landstingsskatten för en genomsnittlig ny invånare. Den uppgår ju till 15 000–20 000 kronor om året, och för detta ska vi betala utjämningskatt och alla utgifter för sjukvård och trafik. Hon sade då att vi gick back med ungefär 5 000 kronor per ny invånare.

Detta har jag alltså inte hittat på själv. Vi får inte behålla något av landstingsskatten utan får lägga till för att de nya invånarna ska få sjukvård, kollektivtrafik osv. Om man kommer att kalla detta för en lögn vet jag inte, men det var ett besked som jag fick för något år sedan. Jag skulle tro att underskottet är större i dag eftersom utjämningsystemet galopperar.

Det är klart att sådant här är en broms för tillväxten. Det är också klart att en hög fastighetsskatt, som gör att folk inte har råd att bo på en del håll och att en del får flytta härifrån – höga priser ger i sin tur högre löner – är en broms. Detta kan vi politiker påverka. Också biltullar fungerar som en broms.

Jag nämnde tidigare polisen. Det är klart att om ordningsmaktens storlek inte står i proportion till vad vi behöver blir detta en broms för den tillväxt som kan ske i ett samhälle. Alltihop hänger ihop på ett eller annat sätt.

Det är inte så många som har haft avvikande meningar om detta. Det pratas visserligen väldigt mycket från de två partier som borde skämmas över att de hunsar med vår region, nämligen Miljöpartiet och Vänstern, men jag tycker att det är bra att vi har en god enighet i alla stora och tunga frågor. Det är Vänsterpartiet och Miljöpartiet som mäter ut sig ordentligt, och det kan de gärna göra bara vi andra inför valet talar om att det är de som gör det. Jag ska i alla fall dra mitt strå till stacken.

Herr ordförande! Sedan har jag problem. Jag har läst Andres tilläggsyrkande. Det är inte något fel i sak med det. Vi tycker att man ska bygga Ringen, förbifarten osv., men så här brukar det inte gå till. Vi har beslutsprotokoll där man hänvisar till reservationer, yrkanden och yttranden, och de är lättlästa och överskådliga. Skulle alla ledamöter börja tala om varför de röstar på ett visst sätt och få det infört i våra A4-protokoll, skulle vi helt plötsligt ha en ny protokollsordning. Samtidigt kan man yrka avslag på någonting som man egentligen inte tycker är fel i sak.

Jag skulle därför utan att ha konsulterat någon vilja föreslå avslag på tilläggsyrkandet. Jag vill också ha fört till protokollet att anledningen inte är att jag inte instämmer i sakfrågan utan att detta är en protokollsfråga. Jag yrkar också bifall till förslagen i resten av RUF:s:en.

Anförande nr 37

Å k e A s k e n s t e n (mp): Det är möjligt att det ligger någonting i det som Elwe Nilsson sade om kollektivtrafikandelarna, men det inverkar inte särskilt mycket. Det är inte heller någon bra förklaring till att kollektivtrafikandelen kommer att minska kraftigt under de närmaste åren med den planering som majoriteten accepterar. Dessutom visar Elwe Nilssons uppgivenhet att han och hans kompisar inte klarar att driva kollektivtrafiken i vår region. De klarar inte sitt jobb i SL. Så illa är det.

Men för en som har en sådan böjelse för biltrafik som Elwe Nilsson har är det naturligtvis svårt att vara ordförande i Storstockholms Lokaltrafik. Han borde väl i stället vara ordförande i en organisation som Storstockholms Vägförening, om det funnes en sådan. Det hade väl varit rätt man på rätt plats. Man måste ha en genuin känsla för det som man sysslar med och inte sitta på 13 eller fler andra stolar som kanske är viktigare.

Elwe Nilsson säger vidare att det största problemet för biltrafiken ligger utanför tullarna, nämligen vid infarterna. Ja visst, men då får man för det första se till att ha kollektivtrafik

där i tillräckligt utsträckning, Elwe Nilsson. För det andra förespråkar vi miljöpartister en lösning med avgifter. Vi skulle kunna börja med det som kallas trängselavgifter, dvs. avgifter vid infarterna t.ex. under en timme på morgonen. Det är detta som man prövar i Göteborg. Om man vill åka då får man väl stå ut med att följas av en satellit. Vi ringer ju i telefon via satellit, och det tycks ingen i varje fall ha blivit mentalt skadad av. Möjligen kan man ha andra problem i en del fall. Användningen av satellit är inte så förfärligt farlig.

Vill Moderaterna och andra verkligen lösa problemet med propparna på morgnarna finns det inga andra åtgärder än en bättre kollektivtrafik och avgifter på biltrafiken. Det är den enda lösningen. Om Elwe Nilsson har ett bättre förslag vill vi gärna höra det, men det är naturligtvis ingen lösning att bygga fler motorvägsringar. Det är fullständigt meningslöst. Man har i flera utländska städer byggt ring efter ring, men biltrafiken har hela tiden ökat.

Anförande nr 38

Landstingsrådet Nilsson (m): Bygg Ringen med E4:s förbifart, så får bilarna åka där i stället för att trängas! Men min replik gäller inte detta. Det som du, Åke Askensten, saknar är förmågan att stå med båda fötterna på jorden och hålla båda ögonen öppna. För att en region ska fungera krävs det olika slags trafik och olika mycket på olika håll. Bilen är bland det bästa som mänskligheten har begåvats med. Den fungerar inte bra inne i city eftersom alla inte kan ta bilen med sig dit, utan vi måste där också ha en kollektivtrafik. Men den är utmärkt när min eller någon annans fru ska ta hem tunga kassar eller när man ska lasta in hästsadlar, skridskor, benskydd eller vad det kan vara och ta sig till idrottsplatsen. För detta fungerar kollektivtrafiken inte bra.

Bilen är så gott som ren, och om tio år är den helt ren. I lägen där det inte är någon trängsel är bilen det bästa för människan. Det gäller inte vid infarterna. Där och inne i stan ska vi ha kollektivtrafik, och du kan cykla. En del i innerstan har svårt att överblicka hur det ser ut i hela regionen, ända från Väddö till Nykvarn, men öppna båda ögonen och sätt båda fötterna på jorden! Det skulle vara intressant att höra om du någonsin har gjort det.

Anförande nr 39

Månstamqvist (v): Ordförande, ledamöter! Det börjar här bli något slags allmän vägdebatt, men jag måste kommentera det som Elwe Nilsson sade. Om man jämför Sundsvall och Stockholm, som har så olika trafikstrukturer, blir det tokigt. Exemplet Sundsvall handlar om att en mycket stor del av trafiken ska gå förbi. Grundproblemet såväl med Förbifart Stockholm som med Ringen är att de inte löser problemet med infartstrafiken, alltså den stora trafiken in till regioncentrum. Problemet är inte att en jättemängd långtradare som ska förbi Stockholm nu åker genom Stockholm, utan trafiken in till stan.

Ditt bedrägeri ligger i att du säger till dina väljare att du kommer att klara att bygga bort det här. I själva verket finns det inga förslag som leder till att trängseln försvinner.

Bygger man Ringen sänks medelhastigheten i innerstan, och trängseln kommer också att öka på infarterna, om man inte gör något annat radikalt, men det har du inte föreslagit.

Du får gärna prata med mina väljare, och jag kan också tala med dina. Jag tror att det är du som här står för det stora bedrägeriet.

Anförande nr 40

Landstingsrådet N i l s s o n (m): Herr ordförande! Jag kan inte låta det här försöket till ursäkt för att man är för en massa andra förbifarter än förbifarten förbi Stockholm bara passera. Hur många dygnsfordon har man på E 4 genom Sundsvall, och hur många av dem åker förbi? Det är precis samma sak. Den största delen av den trafik i stan som går på E 4 är, precis som här, regional trafik som ska förbi och inte in till centrum, inte långtradare från Gävle till Norrköping. Dem har jag inte pratat om. Det är exakt samma sak med vår interna regionala trafik t.ex. från Solna till Botkyrka. Hur är det med Förbifart Uppsala, och hur är det med förbifarterna nere på västkusten? Varför är ni för förbifarter förbi småstäder med liten trafik?

Här kommer allt att kollapsa. Man har 130 000 dygnsfordon, som man gör allt för att försöka få fram. Ni har faktiskt en del att förklara. Lösningen är att få ut vägtrafik. Av de beräknade 150 000 dygnsfordonen anses 55 000–90 000 dygnsfordon kunna tas av E 4:s förbifart och 35 000 under Djurgården. Det är helt klart att detta skapar ny kapacitet. Det kan numera t.o.m. de som slutar småskolan räkna ut, sedan man där har upphört med streckräkning och börjat arbeta med riktiga siffror.

Anförande nr 41

Å k e A s k e n s t e n (mp): Bara ett kort inlägg. Jag hann förra gången inte riktigt med att kommentera ett par saker som Andres Käarik sade. Han gjorde lite märkliga uttalanden om tillväxt. Conny Andersson gjorde dessutom ett i sin klass nästan ännu märkligare uttalande. Han uppmanade Andres Käarik att ändra i protokollet. Det får denne väl förhoppningsvis inte göra. Däremot kan han ta tillbaka sina förflugna ord, men om han gör det bryr jag mig faktiskt inte särskilt mycket om.

Det är beklagligt att Andres Käarik, som är uppfostrad i politiken i Folkpartiet, fortfarande inte kan skilja mellan god och dålig tillväxt. När det byggs 10 meter motorväg klickar det i tillväxtprotokollet, så att bruttonationalprodukten ökar. Också när folk kommer till våra sjukhus med lungcancer därför att de har fått i sig alldeles för mycket bilavgaser, tobaksrök och annat ökar tillväxten. När människor krockar med sina bilar så att det blir jobb på bilverkstäderna ökar tillväxten likaledes. Andres Käarik! Man måste faktiskt skilja på olika sorters tillväxt, och Miljöpartiet är för god tillväxt men definitivt emot dålig tillväxt. Också du borde försöka skilja mellan det ena och det andra.

Anförande nr 42

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Den mera existensiella debatten fortsätter, och jag ska inte lägga mig i den. Elwe! Du vet själv att som man har lagt ut Yttre tvärleden i förslaget syftar denna inte främst till att minska trängseln på infartslederna. Då skulle man ha lagt den längre in. Bedrägeriet ligger i att man påstår att man bygger den framför allt för att minska trängseln, medan man bygger den för att stödja de yttre kärnorna. Det står att läsa i det material som vi har att detta är syftet. Det är därför som den inte beräknas få så många fler passager än Västerbron mellan Hornstull och Kungsholmen. De blir lite fler, men det gör ingen större skillnad.

Det är ett bedrägeri mot dina grupper att påstå att trängseln försvinner om man bygger Yttre tvärleden och att man därmed trollar bort infartsköerna. Det är i så fall infartslederna närmaste regioncentrum som du ska förstärka, men det har du inte föreslagit här.

Det är vidare väldigt svårt att jämföra orter som Sundsvall med Stockholm. I Stockholm är kollektivtrafiken stommen i trafiksystemet. Jämförelsen är lika dålig som när du vad gäller månadskortet brukar påstå att detta kan höjas hur mycket som helst eftersom det kostar mer i andra länsdelar, där bilen är stommen i trafiksystemet. Så är det inte här i Stockholm, där över 70 procent av dem som åker in till stan reser kollektivt. Det är den stora skillnaden. Därför är den jämförelse som du gjorde inte seriös.

§ 96

Förslag nr 39

Anförande nr 43

Anita Hagelbeck (fp): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill kommentera revisorernas skrivelse.

Situationen är inte så allvarlig som den verkar, men den ska naturligtvis tas på allvar, vilket vi i kulturnämnden gjorde redan 1999, när vi ansökte om att få använda årets överskott i kulturnämnden för en utvidgning av inventeringen av konst. Vi upplevde alltså redan då detta som ett problem. Det hade inte gjorts en genomgripande inventering tidigare, men då satte vi alltså i gång, och nu några år senare har revisorerna, med vår hjälp, uppmärksammat och skrivit om det här.

Landstinget har 80 000 konstverk, och vi har 44 000 anställda som så gott som samtliga någon gång flyttar något av de 80 000 konstverken. Det här visar vilken oändlig uppgift denna konstinventering är – i det närmaste omöjlig.

Kulturnämndens och landstingets avsikt med konsten är ju att den ska glädja människor på våra arbetsplatser och dem som är sjuka på våra sjukhus. Det är konstens verkliga syfte. Enligt de vetenskapliga undersökningar som numera bedrivs när det gäller konst har den betydelse för tillfrisknandet.

Jag vill också nämna de svårigheter som vi just nu upplever när det gäller förändringen av huvudmannaskapet. Den innebär att på många arbetsplatser hänger landstingets konst kvar, men verksamheten har en annan huvudman än landstinget. Här har vi upprättat depositionsavtal som ska skrivas, men i en del fall vill den nya arbetsgivaren inte skriva på depositionsavtalen, dvs. man är inte villig att ta ansvaret för konsten. I kulturnämnden säger vi nu att skriver man inte på avtalen kommer vi att ta tillbaka konsten till landstinget. Men vi undersöker nu också om det rent juridiskt är möjligt att sälja konsten med en återköpsgaranti för oss i landstinget.

Som ni förstår är det här inte någon lätt fråga, men den är viktig. Kulturförvaltningen måste få besked när huvudmannaskapet förändras. Så är inte fallet i dag. Långt efteråt kommer kulturförvaltningen in och får reda på att en förändring har skett, och då ska man börja skriva depositionsavtalen. Depositionsavtalen måste naturligtvis ingå som en del i diskussionen om överförandet av huvudmannaskapet, så att detta blir klart redan från början. Här måste alltså en förändring ske.

Men jag vill upprepa att situationen inte är så allvarlig som den ser ut. Vi tycker att vi har ett bra grepp om det här. Konsten ska vara ute där människor finns och rör sig. Vi kan naturligtvis inte garantera att inte ett och annat konstverk stjäls – så ser det ut i dag. Men det är glädjande att så mycket konst finns och lyser upp tillvaron runt omkring oss.

Anförande nr 44

Elin Låby (mp): Ordförande, ledamöter! Jag har pratat med vår ersättare i konstnämnden, som ju sorterar under kulturnämnden. Det är alltså hennes uppfattningar som jag kommer att framföra.

Hon tycker att om man nu ska göra en utökad inventering, som revisorerna frågar efter, måste kulturnämnden tillföras mera medel. För att man ska kunna ha en fullständig kontroll över inventeringen och registreringen måste man alltså anställa fler.

Hon nämnde också det som föregående talare var inne på, nämligen att det har varit stora svårigheter i och med att mycket av sjukvården har privatiserats och lagts ut på entreprenad. Det är då viktigt att det ingås depositionsavtal när man skriver kontrakt med nya vårdgivare. Det är ju ändå allmänhetens konst. Som privatperson bryr jag mig inte så mycket om ifall jag går till ett privat sjukhus eller till ett landstingsägt, men konsten vill jag ju kunna se oavsett det. Jag tycker därför att det är viktigt att det upprättas depositionsavtal och att man kan behålla konsten även när vården bedrivs i privat regi.

Anförande nr 45

Herta Fischer (v): Fru ordförande! Det är givetvis tacknämligt att landstingsrevisorerna har befattat sig med Stockholms läns landstings konstinnehav, som ju faktiskt är det största i hela Sverige efter statens. Det är naturligtvis också signifikativt att man då har fokuserat på de ekonomiska värdena, och de är inte heller små i detta sammanhang. Det handlar om skattemedel. Vi kan alltså säga att revisorerna värnar om det som är alla skattebetalares egendom. Den ska man faktiskt värna om.

Men konsten, som kulturnämnden mycket riktigt ser som ett led i vården, har inte bara ett ekonomiskt värde. Det finns ett konstnärligt värde, det finns ett tekniskt värde, och det finns också, och kanske inte minst, ett nationellt konsthistoriskt värde. Det vill säga att man kan följa både utvecklingen inom konsten och inom en enskild konstnär i hans eller hennes varande och arbete, och det är väldigt viktigt att man har även det i bakhuvudet när man tittar på konsten.

Jag vill gärna hänvisa till kulturnämndens skrivning med anledning av revisorernas anmärkningar. Där står i andra stycket:

”Med relativt små ekonomiska medel gör landstingets konstnämnd” – jag vill då nämna att jag är andra vice ordförande i denna konstnämnd – ”investeringar i konst vars effekter är svåra att mäta men som säkert, både i mänskliga värden och i ekonomiska termer, ger god avkastning. Med detta som utgångspunkt vill kulturnämnden framhålla att revisorernas rapport har delvis andra utgångspunkter än de som kulturnämnden arbetat efter när det gäller landstingets konstbestånd. Revisorernas rapport uppvisar ett nytt synsätt som hittills inte präglat synen på landstingets konstinnehav.”

Man riktar då i kulturnämnden helt riktigt kritik mot den metod som använts. Vi har diskuterat frågan i konstnämnden och har också bidragit till svaret. Det är kanske inte

signifikativt att titta på 6 olika objekt när vår konst finns på hela 82 olika institutioner. Det är då kanske lite för lite att bara titta på Södersjukhuset och några till.

Man har inte bara anpassat konstinköpen till byggnaderna – mycket är speciellt och är inte ens lös konst utan konst som är infogad i själva byggnaderna. Konsten är naturligtvis med stor kunskap och entusiasm infogad i det sammanhang där den ska verka. För att ta ett drastiskt exempel vill jag nämnda Astrid Lindgrens sjukhus, som har en helt annan konst än t.ex. psykiatrin på Löwenströmska, som vi sedan kommer att diskutera.

Problemet har som jag ser det varit att det har varit underbemannat på våra sjukhus, och även på våra vårdcentraler. Genom den verkligt besvärande underbemanningen inom vården har det varit svårt att fullgöra de nödvändiga kontrolluppgifterna, nämligen att utse konstansvariga som både tar sin uppgift på allvar och verkligen gör vad de ska göra. De har naturligtvis varit tvungna att prioritera vården. Även om svaret från kulturnämnden är helt acceptabelt och vi från Vänsterpartiet ställer oss bakom det anser jag att man måste ha möjligheter att åstadkomma en bättre kontroll. Man måste ge vårdpersonalen eller eventuell administrativ personal som ska utse konstansvariga möjlighet att verkligen verka för det här.

En annan problematik var den ivrigt påskyndade konkurrensutsättningen och utförsäljningen av våra verksamheter, där man i stort sett har haft depositionsavtal som de nya huvudmännen inte har velat skriva på, som tidigare har sagts av Anita Hagelbeck. Då inträffar det tråkiga och kanske inte så lite orättvisa att vi från Stockholms läns landsting måste ta tillbaka konsten. Då inträffar det absurda att de som har betalat konsten – allmänheten, skattebetalarna – kommer till tomma lokaler där konsten inte finns kvar. De får då inte den kvalitet i vården som en miljö anpassad till patienternas och de arbetandes behov innebär. Det är också något som försvårar den kontroll som vi naturligtvis måste ha över de vården som är betalade med skattemedel.

Jag har inget särskilt yrkande – jag vill bara visa på svårigheterna. Jag kan ställa mig bakom förslaget till beslut, men jag är medveten om att det är bara en papperstiger om vi inte sätter ekonomiska resurser bakom det.

§ 97

Förslag nr 40

Anförande nr 46

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Den här verksamheten i Haninge är väldigt fin, och de papper vi har fått som underlag är också väldigt bra. Jag är bara lite orolig för en mening under rubriken "Använd de gemensamma resurserna bättre". Där står det klart utsagt att utbetalningar av ersättningar enligt bilaga 1 ska minska i förhållande till jämförbara kommuner, och då nämner man utöver Haninge Nacka, Tyresö och Botkyrka.

Jag tycker att det är synd att man sista projektåret går ut så klart och ställer ett besparingskrav rent ut sagt. Det kunde man göra sedan under utvärderingen. Kommunerna ser olika ut och det kan vara farligt att bara jaga pengar. Samarbete ger ju alltid vinst, inte minst för individen, vilket det här handlar om.

Anförande nr 47

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Jag instämmer i beskrivningen att detta är en alldeles utmärkt verksamhet, som har en bra verksamhetsplan för innevarande år. Jag hoppas dessutom att det blir en fortsättning på det här projektet och att regeringen tar sig samman och godkänner andra typer av finansiell samverkan, så att man snabbare får människor rehabiliterade och tillbaka i arbete i de fall där det är möjligt.

Sunhild frågade om en punkt på s. 12 i förslaget och antydde att det var något slags besparingskrav på gång. Du behöver inte vara orolig för det, Sunhild. Det här syftar egentligen på någonting helt annat, nämligen följande: Om man med bättre samverkan mellan kommunen, landstinget och försäkringskassan snabbare får människor rehabiliterade och tillbaka i arbete, så minskar samhällets kostnader för förtidspensioneringar och sjukskrivningar. Det är den typen av "destruktiva" utgifter som man vill minska. Det betyder i så fall att man har lyckats med målen att få till stånd en snabbare process.

Det är alltså inte ett utslag av något besparingstänkande eller av att det skulle vara ont om pengar. Tvärtom – det är ett sätt att mäta framgång, att mäta den här samverkansformen verkligen ger individerna någonting jämfört med när kommunen inte har haft möjligheten att medverka i en sådan samordning med landstingets sjukvård och försäkringskassan.

Anförande nr 48

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Tack, Andres, för klargörandet. Men detta var ju inriktningen av det här projektet, så då tycker jag att det är lite onödigt att man skriver det här i dessa ordalag.

§ 98

Förslag nr 32

Anförande nr 49

Mats Pertoft (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tackar för svaret, som man bör göra när man nu har fått ett svar på en motion.

Det verkar som om majoriteten och förvaltningen helt håller med mig om att det är av grundläggande betydelse att få ett uppföljningssystem för mjuka värden. Så långt är vi väl alla eniga: vi behöver andra mätmetoder än rent siffermässiga kring hur många operationer vi lyckas göra och hur många benbrott vi lyckas läka eller inte läka.

Däremot kan jag inte säga att jag är helt nöjd. Det är två saker som jag tycker är fundamentala och som jag inte är nöjd med.

Min motion går ut på att vi måste ha ett enhetligt system, så att man kan jämföra samma sak från olika verksamheter. Detta gäller såväl landstingsdriven verksamhet som konkurrensutsatt verksamhet eller verksamhet som bedrivs av andra utförare. Så länge vi inte har ett enhetligt system är det väldigt svårt att jämföra. Man kan inte jämföra äpplen och päron – det är två helt olika saker. Det är klart att man kan jämföra färgen, men det hjälper inte att både äpplet och päronet är rött – det är ändå olika innehåll, och de smakar också olika.

Där får jag inget tydligt svar. Det radas upp ett par olika kvalitetssystem, som jag också känner till, men det sägs inget tydligt om vad som ska hända. På den punkten är jag inte alls nöjd. Om vi vill ha ett bra utvärderingssystem av mjuka värden inom sjukvården – både för våra medborgare och, inte minst, för oss politiker som är beslutsfattare – måste vi ha ett system som är enhetligt. Även om jag annars starkt förespråkar mångfald menar jag att just utvärdering ska ske utifrån exakt samma premisser. På den punkten tycker jag att svaret är väldigt mångtydigt och flummigt.

Sedan en annan sak som jag tycker är ännu värre egentligen: Nu sysslar vi här i landstinget, framför allt majoriteten, med en politik som handlar väldigt mycket om upphandling, konkurrensutsättning, avknoppning. Eftersom jag själv också privat sysslar en hel del med upphandling och lägger anbud vet jag att i det ögonblick som jag får upphandlingsunderlaget och skriver på som entreprenör så är det det som gäller i tre år framåt eller vad det nu är fråga om för period.

Om inte köparen definierar exakt vad jag ska göra kan han inte i efterhand komma och kräva någonting annat än det jag har gjort. Och om landstinget inte definierar vilka mjuka värden, vilken vårdkvalitet vi vill ha, exakt och noggrant, kan landstinget alltså inte kräva någonting annat än det man får. Svaret jag får på motionen visar att den politiska ledningen i landstinget inte vet vad man köper för vård från de olika entreprenörerna, och det tycker jag är väldigt allvarligt. Man har alltså inte tillräcklig kompetens för att kunna definiera vilken vård man ska ha och hur den ska ges, utom i form av antalet benbrott och armbrott och likande.

Anförande nr 50

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Jag kanske ska börja med att tacka för det vänliga omdömet om motionssvaret från huvudmotionären. Eftersom vi talar om mjuka värden kanske vi också ska närma oss ämnet på ett sätt som anstår det.

Vi har ju uttryckt att vi tycker att det är viktiga frågor som tas upp i motionen, och vi har naturligtvis svarat på den med all respekt för just denna insikt – det är inget tvivel om det. Men om motionären vill att vi ska ha ambitionen att hitta ett system som är enkelt, genomskinligt och exakt – med exakt samma premisser rakt igenom hela sjukvården – är jag inte riktigt säker på att vi kan mötas.

Du talar om äpplen och päron, Mats. Ja, det handlar t.o.m. om väldigt många fler frukter, om vi ska använda den bilden. Behoven är individuella, inte på något sätt kollektiva – faktiskt.

Även om det vid väldigt många behandlingar – typ grå starr och liknande – kan se ut som om det gick på löpande band är det individuella behandlingar i varje enskilt fall, och det är den enskilda individens upplevelse av kvaliteten som är avgörande för om det är rätt eller fel.

Men det händer ju saker hela tiden, bl.a. under den tid som motionen har varit bordlagd. Jag tänker då på det medicinska programarbetet. Nu tror jag inte att du har haft tillfälle att fördjupa dig särskilt mycket i det, men gör gärna det, för att se vad som där håller på att tas fram och som nu levereras i en väldigt stor omfattning. Det ska ligga till grund för framtida upphandlingar och framtida beställningar, oavsett om vi behöver använda upphandling eller inte.

Att gå så långt som du gjorde när du sade att vi inte vet vad vi köper var en typisk politisk överdrift. I sak, i relation till de patienter vi upphandlar vård för, vet vi tämligen väl vad vi beställer och vad vi köper, och vi har också tämligen ambitiösa uppföljningsprogram för detta. Alldeles vind för våg släpper vi alltså varken upphandlingar eller kvalitetskrav – det påståendet vill jag bemöta väldigt starkt.

Sedan är frågan: Hur mycket mer ska mätas? Mats Pertoft torde veta att det görs patientenkäter med jämna mellanrum och att – utöver det vi gör – också sjukhusen själva har kvalitetsuppföljningar. Man är naturligtvis angelägen om att kunna leverera en god vård från sina olika kliniker.

Låt mig avrunda det här inlägget genom att säga att jag faktiskt inte tror att det är möjligt att beskriva en exakt vårdkvalitet, som du var ute efter. Däremot tror jag det är möjligt, viktigt och angeläget att vi fortsättningsvis försöker utveckla de olika system som finns och gärna uppfinnar nya, som kan ta ännu större hänsyn till de individuella kvalitetsupplevelsorna.

Att hitta ett enhetligt system som skulle kunna gälla för alla vårdgivare i vårt landsting och dessutom kunna användas för att jämföra med grannarna i Mälardalen och över hela landet – det skulle vara oerhört spännande, men jag tror att det är omöjligt. Det viktiga är kanske att fördjupa sig i hur enskilda patienter upplever detta och möjligen att göra patientenkäter på ett annorlunda sätt. Jag har inte lösningen här, och jag serverar inte heller någon idé för det eller anger någon förebild där det här skulle fungera bättre än i vårt landsting.

Jag tycker att vårt landstings hälso- och sjukvård är på väldigt god väg, att vi har en bra dialog med våra vårdgivare, inte minst de privata, och att vi i de förfrågningsunderlag som vi sänder ut vid upphandlingstillfällen gör ganska noggranna kvalitetsbeskrivningar av vad det är vi vill upphandla. Där är vi också noga med att vissa saker som oundgängligen ska uppfyllas finns under s.k. skall-krav. I övrigt försöker vi beskriva det vi vill upphandla och beställa på bästa tänkbara sätt. De här instrumenten förfinas allteftersom det medicinska programarbetet fortskrider.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 51

Mats Skoglund (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska bara helt kort yrka bifall till v- och s-reservationen i landstingsstyrelsen, som innebär bifall till motionen.

Anförande nr 52

Mats Pertoft (mp): Jag börjar med att yrka bifall till motionen – det glömde jag faktiskt.

Jag tror nog att jag och Stig är överens i väldigt mycket, och jag har stor respekt för det programarbete som är på gång. Men min kritik handlar inte om det arbete som är på gång utan gäller att det har startats för sent i förhållande till den utveckling som landstingets verksamhet har genomgått. Jag är väl medveten om att det finns oerhörda komplikationer och olikheter i alla möjliga avseenden, särskilt när man går in på det medicinskt professionella området. Men det finns ju också enkla bitar. Du nämnde t.ex. patientenkäter. Varför har man inte en enkel bit som jämför alla verksamheter oberoende av driftsformer t.ex. när det gäller just hur nöjda människor är med varje enskild insats som har gjorts?

Jag måste påpeka att under de år jag har varit här nu har revisoreernas kritik på detta område återkommit varje år. Varje år har de kritiserat kvalitetsarbetet och sagt att det här inte följs upp. Sedan är det en annan sak att Stockholms läns landsting ingalunda är ensamt om att få denna kritik – här är hela vårt samhälle utsatt för kritik. Det här är ett område som vi inte är bra på.

Min grundläggande kritik är att vi skyndar på upphandlingar, inköp, osv. utan att definiera vad vi egentligen vill ha. Vi har fel tågorning för våra olika insatser. Jag menar att man ska definiera ganska noggrant vad man vill köpa innan man går ut och handlar. Så brukar jag göra när jag går ut och handlar. Jag brukar först fundera över vad jag ska

köpa. Sedan går jag till affären – annars kan jag ju t.o.m. hamna i fel affär. – Det är det som är min grundläggande kritik. För att kunna åstadkomma en bättre ordning krävs ett enhetligt system.

Jag upplever inte heller att Stig Nyman riktigt svarar på min kritik av att vi har väldigt många olika system. Jag tror att det vore möjligt att hitta enhetliga system utifrån brukarperspektiv – inte utifrån ett medicinskt professionellt perspektiv, för det är en annan sak. Där får man nog titta på olika branscher så att säga. Det är det som vi i Miljöpartiet menar med en riktigt mänsklig vård – att radikalare utgå från patientperspektivet. Därför vill jag att motionen ska bifallas. Om vi är så överens i denna fråga tycker jag att Stig också kan yrka bifall till motionen.

Anförande nr 53

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill i enlighet med vårt förslag i landstingsstyrelsen också yrka bifall till motionen.

Det är naturligtvis bra att kvalitetsuppföljningen hela tiden förbättras, som sägs här i debatten, men kvalitetsarbetet är ändå inte helt acceptabelt, och det påtalar också revisorerna i sin kvalitetsuppföljning. Jag tycker alltså att det finns skäl att bifalla motionen, och det tycker vårt parti också.

Anförande nr 54

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag ska förklara för Mats Pertoft varför vi inte har föreslagit att motionen ska bifallas. Det skulle nämligen innebära att vi skulle ge landstingsstyrelsen ett uppdrag som hälso- och sjukvårdsnämnden har haft i ett antal år, i varje fall under den här mandatperioden. Efter hand har vi alltså stärkt den inriktning som har med kvalitetsuppföljning att göra.

Den andra att-satsen skulle jag inte heller klara av att tillstyrka, eftersom jag över huvud taget inte förstår på vilket sätt ett system som är ”kompatibelt så att det tillåter kontinuerlig uppföljning och jämförelse” skulle skilja sig från dagens uppföljningar.

Det är för sent, sade du, att dra i gång det arbete vi har haft under den här mandatperioden. Om vi nu ska försöka att vara lite mer exakta och tydliga i våra inlägg undrar jag: Vad hände på de två områden som dina att-satser gäller under den period då ditt eget parti fanns i ledningen för hälso- och sjukvården? Om det är för sent nu, så borde det ju ha gjorts åtminstone före tredje söndagen i september 1998 eller så. – Det är naturligtvis lätt att i en sådan här politisk polemik undra det.

Patientenkäter kan naturligtvis göras mycket oftare. Och sådana görs. Jag hoppas att jag ser hyggligt frisk ut, för jag betraktar mig som frisk. Men jag behöver besöka doktorn någon gång då och då, och jag har bara det senaste året fyllt i två patientenkäter, den senaste i förra veckan, och det var ett ganska omfattande dokument. Det var hos en privat vårdgivare – förra gången skedde det i en landstingsenhet. Det pågår alltså hela tiden ett sådant arbete, även om inte jag tar del av alla enkäterna – jag ser sammanställningarna så småningom.

Jag tror säkert att revisorerens kritik är befogad. Jag tror att vi får acceptera att revisorerna har sådana synpunkter; på det sättet lär vi oss efter hand att ta steg framåt. Den dag revisorerna säger att det inte finns något övrigt att önska när det gäller kvalitetsarbetet i Stockholms läns landsting räcker det med att hålla vartannat sammanträde – hela tiden finns det naturligtvis en möjlighet att utveckla och förbättra, eftersom också behandlingsmetoderna utvecklas så fantastiskt som de gör.

Eftersom du, Mats Pertoft, är så bestämd i din uppfattning att vi inte vet vad vi gör i samband med upphandlingar måste jag utgå från att du har studerat åtminstone hälften av de förfrågningsunderlag som har gått ut under mandatperioden, så att du har belägg för att vi inte vet vad vi beställer. Jag påstår att vi vet vad vi beställer och att det är ganska – för att inte säga mycket – väl beskrivet i praktiskt taget alla förfrågningsunderlag som vi har använt oss av hittills under den här mandatperioden.

Det räcker inte med att säga att vi inte vet vad vi beställer – det måste man då ha belägg för, allmänt sett. Revisorerens kritik handlar inte så mycket om kvalitetsbeskrivningarna som om en del annat – formerna för upphandlingarna och liknande vid några tillfällen. Jag tycker alltså att dina påståenden är en något för kraftfull och inte särskilt väl motiverad kritik i sammanhanget.

Anförande nr 55

Mats Pertoft (mp): För att börja bakifrån: Jag kan inte påstå att jag har studerat alla upphandlingsunderlag under den här mandatperioden. Jag har gjort stickprov och tittat lite grann framför allt i hälso- och sjukvårdsnämndens handlingar. Jag har i de flesta underlagen funnit standardformuleringen ”Kvalitetskrav enligt Socialstyrelsens normer och regler”. Vidare har man hänvisat till en paragraf, jag tror det är en rekommendation från Socialstyrelsen. Jag har tittat på den och sett att den är väldigt allmänt hållen och på inget sätt bindande eller exakt. Vad jag har efterlyst – det var därför jag skrev motionen – är en större exakthet, så att det finns ett enhetligt system som gör att man kan jämföra, och det har du inte sagt så mycket om ännu.

Ordet ”kompatibelt” används ju mest i datakretsar, men det betyder ”jämförbart”. Ett jämförbart system innebär att man jämför äpplen med äpplen och päron med päron – det är det jag eftersträvar. Jag tycker att Socialstyrelsens normer är väldigt bra, men de är ganska diffusa och måste naturligtvis modifieras och bli mera exakta på basnivå. Det är vad jag vet om detta.

Jag förstår inte varför ni från majoritetens sida inte kan bifalla motionen. Jag skriver visserligen att det ska uppdras till landstingsstyrelsen att ta fram ett enhetligt norm- och regelsystem, men ni kan ju delegera det till hälso- och sjukvårdsnämnden. Att det ska vara ett jämförbart system kan ju inte vara så farligt – enligt vad jag förstår är det väl det ni håller på med inom det kvalitetsarbete som nu pågår. Jag har alltså inte riktigt förstått vad det är som gör att ni föreslår att motionen bara ska anses besvarad, utom att det kanske är pinsamt politiskt att säga att man bifaller den.

Anförande nr 56

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Det skulle på intet sätt vara pinsamt om det vore en att-sats som hade en funktion i sammanhanget. Det har ju inte den här. Att ge landstingsstyrelsen ett uppdrag från fullmäktige när hälso- och sjukvårdsnämnden har arbetat i ett antal år med den här inriktningen är väl inte särskilt förnuftigt av en församling av den här karaktären. Därför föreslår vi att motionen i stället ska anses besvarad. Det beror alltså på att arbetet redan är i gång och är väldigt långt kommet. Även om den här motionen skrevs i maj 2000 var arbetet i varje fall hyggligt väl i gång redan då.

Att man hänvisar till Socialstyrelsens anvisningar eller rekommendationer är väl ingen dålig utgångspunkt! Kritiken att de skulle vara för diffusa tänker jag inte ge mig in i. Jag har en känsla av att de är tämligen klarläggande på väsentliga punkter. Vi hänvisar också till SBU, ett organ som följer upp behandlingar och behandlingsmetoder.

Sedan är jag inte överens med dig Mats om att det går att finna ett enhetligt system för jämförelser om man samtidigt ska utgå från ett patientperspektiv. Så standardiserad är inte sjukvården – vare sig sjukvårdens behov eller de enskilda patienternas behov – att det är möjligt. Även om vi stryker begreppet ”kompatibel” går det inte att hitta ett system för kontinuerlig uppföljning som till varje del blir jämförbart i enlighet med de önskemål du har.

Att besvara den här motionen på det sätt som landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige är ett utomordentligt kvalificerat sätt att möta det här behovet, tycker jag. Du och jag har tidigare enats om att vi är ganska överens om inriktningen på det här arbetet. Du tycker att det är för sent, jag tycker att det är hög tid och att vi har kommit väldigt långt på väg. Med det skulle du kunna uttrycka viss tacksamhet för detta pågående arbete!

Anförande nr 57

M a t s P e r t o f t (mp): Jag kan gärna uttrycka tacksamhet för att arbetet är på gång. Det ska jag inte alls spara på.

Sedan föregående mandatperiod har det nu snart gått fyra år. Jag befinner mig i nutid. Arbetet är i gång, men jag tycker inte att det är tillräckligt. För den som är intresserad av Socialstyrelsens kvalitetssystem vill jag säga att det i tandvårdsförvaltningens svar på motionen finns en kort sammanfattning av det, och av den framgår ganska tydligt att man nämner olika saker men att man på intet sätt definierar hur dessa ska följas upp eller konkretiserar dem.

Vi är helt överens om inriktningen – det är inga problem med det. Vad jag är ute efter är att kunna jämföra olika enheter med varandra på ett mer konkret sätt. Där kan jag bara konstatera att majoriteten verkar utgå från att det inte går att jämföra dessa enheter på ett bra sätt. Det gör mig ganska oroad över den konkurrensutsättning som man driver, för då kan man inte jämföra en landstingsdriven enhet med en annan enhet och dra slutsatser utifrån det om ekonomi, effektivitet, kvalitet, osv., och det tycker jag är grundläggande.

Jag bedriver själv en verksamhet inom vårdsektorn, där jag ser en stor skillnad i olika kommuners uppföljningssystem. Det är väldigt få kommuner som bryr sig om att följa upp sådana saker – det är jag medveten om. Men för oss som hanterar medborgarnas pengar och som ska åstadkomma en bra verksamhet tycker jag att det är grundläggande att följa upp de här bitarna. Annars vet man inte vad man håller på med och vad man får, som jag sade inledningsvis. Det är alltså viktigt att man följer upp de här värdena genom system som är så lika som möjligt.

Man kanske ska ha olika system för olika vårdslag – ett för vårdcentral, ett för akutsjukhus, etc. Men viljan måste finnas. Och jag ser ju att majoriteten inte verkar ha viljan att få in den här jämförbarheten i sammanhanget. I annat fall skulle man i alla fall försöka minimera det stora antal olika system som man jobbar med. Inte för att jag är så mycket för likriktning, men ibland är jag för likriktning. På skolområdet har vi inte tio olika skolverk – men nu ska vi visst få två! – som följer upp skolorna med olika system utan det är ett, och man har nationellt bestämt ett visst system som man går efter. Något annat är det inte jag begär.

Anförande nr 58

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tror att din oro över konkurrensutsättningen snarare är politiskt betingad än sakligt motiverad. Du säger att vi inte *vill* jämföra. Vi har gjort några sådana jämförelser offentligt; vi har t.ex. berättat om väntetider i landet, vilket är oerhört viktigt ur ett patientperspektiv. Vårdkvalitet handlar för många människor i lika hög grad om att komma intill vården och att få vården levererad.

Det var ett lite längre veckoslut veckan som gick, och jag hade anledning att hälsa på några äldre släktingar en liten bit norr om Dalälven. Jag stötte då på uppgifter om väntetider som jag inte trodde existerade i Sverige. Men man sade: Ja, nu ska jag ju få min operation strax efter jul, så jag får ju nöja mig med det. Det tror jag inte stockholmarna skulle nöja sig med, och det *ska* de inte nöja sig med heller. Det ska inte heller medborgarna i ett län lite ytterligare norr om oss behöva stå ut med.

Det finns alltså ett enhetligt system för att mäta väntetider. Men det du talar om är ju ett enhetligt system när det gäller vården och behandlingen. Jag påstår att den är individuell och att det inte går att hitta ett system som är av det värde som du är ute efter. De patientenkäter, de förfrågningar, de uppföljningar och de medicinska revisioner som görs ger däremot en hel del viktiga svar på de frågor som det är angeläget att få svar på för att vi som sjukvårdshuvudman ska kunna göra allt bättre upphandlingar och allt bättre beställningar. Det är min absoluta övertygelse. Vi *vill* jämföra, men jag tror inte att det går att hitta ett system som är så enhetligt som du är ute efter. Jämförbarheten är viktig, men inte att få det exakt likadant över hela landstinget eller ens över hela länet.

Vi *kan* naturligtvis använda de uppföljningsmetoder och uppföljningsresurser vi har bättre och mer än vi har gjort hittills. Medicinska revisioner har ju visat sig vara väldigt gagneliga i den meningen att vi ibland upptäcker att man använder resurser på ett sätt som inte helt och hållet stämmer med det som var avsett. Jag tänker t.ex. på det som heter magnetresonans, eller magnetröntgen som man brukar säga till vardags. Det är en väldigt viktig vägledning när vi ska ta nästa steg och göra nästa upphandling på det området. Det finns mycket samlad kunskap om det här, men det är just den enhetlighet som du är ute efter som vi inte besvarar positivt när det gäller den här motionen.

Anförande nr 59

Mats Pertoft (mp): Nu börjar vi båda bli lite tjatiga, tror jag.

Du säger att du inte tror att det går. Jag menar att man måste försöka. Jag har inte lösningen, och jag kan inte ange hur man ska åstadkomma detta, men jag för min del tror att det här är väldigt viktigt.

Du tog exemplet med vårdköer. Då ska jag också motsäga vad jag nyss sade och säga att jag minns att oppositionen och majoriteten i förra valrörelsen hade två olika sätt att mäta vårdköer. Vore det inte praktiskt att man hade en gemensamt, överenskommet sätt att mäta vårdköer? Då skulle man slippa den diskussionen. Naturligtvis ska det då råda konsensus kring detta sätt att mäta, så att man inte behöver bli oense om den saken.

Det är det här jag menar: Vi måste arbeta på att hitta dessa gemensamma parametrar. Det är det jag eftersträvar med min motion. Men om det inte görs något nytt, stort inlägg tänker jag inte begära ordet flera gånger för att argumentera för det – jag tror att jag har sagt det jag skulle. Jag tror alltså att det här är en väldigt viktig fråga om man vill värna om mångfalden inom vården.

Bifall till motionen!

§ 99

Förslag nr 41

Anförande nr 60

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, ledamöter av fullmäktige! Det här hoppas jag ska bli en spännande diskussion. Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag vill särskilt framföra ett tack för att frågan har hanterats på relativt kort tid – det har faktiskt tagit bara ett år innan vi får möjlighet att föra den här debatten i fullmäktige, och det är väldigt bra.

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största kunskapsorganisationer, och det är väldigt viktigt att vi vårdar denna kunskapsorganisation ömt, inte minst med tanke på förmiddagens debatt om den regionala utvecklingen. Den samlade kompetensen hos våra anställda är faktiskt närmast fantastisk, om vi tänker efter. Med tanke på den enormt höga och fina kompetens vi har i vår organisation kan man lite enkelt ställa sig frågan: Vilka andra arbetsgivare har ett sådant utgångsläge?

Mot den bakgrunden vore det inte en omöjlighet att göra landstinget till en avsevärt mycket bättre arbetsgivare än vi har orkat med att bli fram till dags dato. Men vi tror att det är möjligt bara om viljan finns att göra landstinget till en bättre arbetsgivare. Vi menar att det i själva verket är en ödesfråga att höja ambitionsnivån i flera olika avseenden.

Vi har en personalpolitisk plattform nu. Vi hade en under den förra mandatperioden också. När jag har granskat dem har jag kunnat konstatera att de är i stort sett identiska när det gäller utgångspunkterna och visionerna för hur personalpolitiken ska bedrivas, vad den ska leda till och vilka värden den ska bära.

Alla partier i den här salen har tydligt deklarerat sin inställning att personalen är vår viktigaste resurs. Det är ändå personalen som i mötet med medborgarna och patienterna för över det medborgarna behöver.

Orden i våra personalpolitiska program är många och vackra. Personalpolitiken ska präglas av öppenhet och förtroende. Vi ska stärka samverkan och lagarbete. Vi ska öka delaktighet och ansvar. Vi ska verka för flexiblare arbetsvillkor och utveckla möjligheterna till lärande i arbetet. Vi ska utveckla karriärvägar och yrkesvägledning. Vi ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och ta vara på mångfalden i vår organisation. Inte minst ska vi utveckla ett gott ledarskap.

Så långt är allt gott och väl, och jag vill faktiskt också gärna framföra en gnutta beröm för att det i ett antal olika projekt på olika håll i landstinget faktiskt görs insatser i den här riktningen. Det är väldigt bra.

Synen på personalpolitiken skiljer sig dock åt mellan oss och majoriteten i ett par, som jag bedömer det, väldigt avgörande strategiska frågor. Det handlar naturligtvis i båda fallen om hur vi ska förverkliga allt det vackra som vi har fattat beslut om här i salen i

olika omgångar. Jag ska gå igenom de två viktigaste skiljelinjerna, det som är bakgrunden till att motionen kom till för ett år sedan.

För det första fokuserar den nuvarande majoriteten sitt arbete på att sända väldigt tydliga signaler om att avknoppning och privatisering är den viktigaste och bästa vägen att lösa alla personalpolitiska problem. Medan personalgrupper som har velat gå den vägen och tagit till sig de tydliga signalerna har fått allt stöd och uppmuntran och all hjälp som kan tänkas har landstingets egna verksamhet dessvärre hamnat i skuggan, och jag tycker inte att det duger.

Låt mig säga något om det senaste tydliga exemplet på det väldigt tydliga signalsystem som majoriteten har i det här avseendet. Det är personalenkäten som presenterades förra veckan och som ska legitimera den politiska uppfattningen att det är mycket bättre att arbeta hos privata vårdgivare än i offentlig regi. Vad majoriteten egentligen gör när man presenterar resultatet av enkäten är att man skryter med sin egen dåliga personalpolitik, som omfattar drygt 40 000 anställda.

Om en mer vederhäftig undersökning hade kommit fram till att våra egna anställda faktiskt är mer missnöjda än de som arbetar hos privata vårdgivare, vad vore i så fall den mest rimliga slutsatsen för ett personallandstingsråd med ansvar för 40 000 vårdanställda? Är det att än mer högljutt sända signaler om att det bara är genom att bli privatanställd som man kan få förbättringar i arbetsvillkoren? Självfallet inte! Ett ansvarigt personal- och finanslandstingsråd som i sin personalpolitiska plattform slagit fast att "landstinget ska vara en konkurrenskraftig och attraktiv arbetsgivare och ett föredöme inom kunskaps- och tjänstesektorn" agerar ju då tvärtemot sin egen vision. Det är inte seriöst.

Den andra fråga som skiljer oss åt är synen på landstingsstyrelsens roll som ansvarig för personalpolitiken. Den har förändrats till att numera i praktiken fokusera enbart på rollen som arbetsgivare. Ett arbetsgivarutskott har ersatt det tidigare personalutskottet, och landstingsstyrelsens ansvar för personalfrågorna sträcker sig numera i praktiken inte längre än till rena förhandlingsfrågor. Helhetssynen på personalpolitiken och personalutvecklingsarbetet har därmed gått förlorad, menar vi.

Inom parentes kan man väl också säga att flera sammanträden i arbetsgivarutskottet faktiskt har ställts in under senare år. Man undrar om det verkligen kan råda brist på ärenden i ett läge där problemen, inte minst på lång sikt, är så allvarliga som de faktiskt är, t.ex. när det handlar om personalförsörjningen. Jag menar att detta är olyckligt, och jag menar också att det blir särskilt olyckligt när den politiska ledningen för landstinget i handling visar ett så svalt intresse för den stora grupp av offentligt anställda som man faktiskt i första hand är arbetsgivare för och för personalpolitiken som helhet. Vi tycker att det behövs en betydligt mer aktiv personalpolitik för att landstinget ska bli en attraktiv arbetsgivare.

Vi har som sagt en del allvarliga problem inför framtiden, och det tror jag också att vi har samma insikt om brett över blockgränserna. Vård- och omsorgssektorn står inför gigantiska rekryteringsbehov. Den demografiska utvecklingen talar för det, liksom det

faktum att vi i offentlig verksamhet har att se fram emot omfattande pensioneringar av människor som efter hårt slit rättmätigen ska gå i pension. Såväl HSN som landstingskontoret talar också i sina yttranden om behovet av en ökad samordning kring personalutvecklingsfrågorna just mot den här bakgrunden för att vi ska klara den långsiktiga personalförsörjningen.

Dessutom efterlyser samtliga fackliga organisationer en mer aktiv och central personalutvecklingsfunktion i landstinget – det är inte heller någon hemlighet, och det har upprepats flera gånger här i salen.

Ordförande, ledamöter! För Socialdemokraterna är i själva verket frågan hur offentlig verksamhet ska klara personalrekryteringarna och personalförsörjningen i framtiden lika viktig och strategisk som frågan hur vi ska klara den offentligt finansierade vården och om vi ska få ordning på landstingets ekonomi. Medan texterna i policydokumenten talar vackert om visionerna talar verkligheten kring landstingets attraktionskraft som arbetsgivare dessvärre ett helt annat och mycket kärvare språk. Landstinget är som arbetsgivare med ansvar för över 40 000 vårdanställda långt ifrån de vackra målsättningarna.

För att inte mitt inlägg här ska bli för långt ska jag bara ta ett exempel, som jag ser som det allra mest allvarliga i sammanhanget och som borde få oss att vidta mycket omfattande åtgärder. På ett år har sjukfrånvaron i landstinget ökat från 23,1 dagar till 26,1 dagar per anställd. Den största ökningen förklaras med att de långa sjukskrivningarna, på över 90 dagar, ökar. När så många som 11 ½ procent av landstingets anställda i förvaltningsregi har över 90 sjukdagar – vi kan dessvärre inte jämföra med hur det ser ut i andra enheter – menar vi att någonting helt enkelt måste göras. Bortsett från de rent mänskliga effekterna av detta för varje enskild arbetstagare i landstinget är detta självfallet också ett ekonomiskt problem och ett personalproblem i största allmänhet.

Det är heller ingen hemlighet att vi har problem med att attrahera unga för vårdrkena. Vi har på många håll mycket allvarliga arbetsmiljöproblem, inte minst när det handlar om den trängsel som ibland råder för många av våra yrkesgrupper som har att hantera bl.a. mycket tunga lyft. För den som inte har sett vårdens vardag från insidan tror jag faktiskt att det är närmast omöjligt att sätta sig in i den stressnivå som faktiskt råder på många arbetsplatser i vårt landsting. Det finns helt enkelt inga marginaler när jobbkompisarna blir sjuka. Det är svårt att rekrytera ersättningspersonal. Regeln är i stället att var och en måste jobba lite mer, eftersom det är mer regel än undantag att det inte går att få tag i vikarier.

Ordförande, landstingsledamöter! Stockholms läns landsting kan självfallet inte ensamt lösa alla de problem vi står inför när det handlar om hur vi ska utveckla vår roll som offentlig arbetsgivare – det inser också Socialdemokraterna i Stockholms läns landsting som partigrupp.

För att klara kompetensförsörjningen på lång sikt och trygga den så krävs naturligtvis samverkan med flera olika aktörer, framför allt med staten när det handlar om både

resurserna till landstingssektorn som helhet men också när det gäller utbildningsplatser och annat. Än viktigare blir det perspektivet om man har ambitionen att på lite längre sikt klara att höja och förbättra löneutvecklingen för dem som har allra sämst betalt, de allra flesta naturligtvis kvinnor.

Men vi kan göra mycket mer på hemmaplan. Och därför behövs det en ny offensiv personalpolitik i Stockholms läns landsting och vi tror att det måste handla om en kombination av tre olika saker: för det första har vi i alla vackra ord ungefär samma uppfattning, det handlar om inflytande och delaktighet för den enskilde medarbetaren måste bli någonting reellt inte bara något som vi talar om. För det andra ett stort mått av ansvar och befogenheter för de olika enheterna eller sjukhusbolagen eller hur vi nu väljer att dela in verksamheterna. Varje ökad självständighet när det handlar om att utveckla detta. Vi har också fört resonemang om intraprenader och annat där detta naturligtvis måste vara en viktig del.

För det tredje, och det är det som vi menar saknas, det behövs ett strategiskt koncernperspektiv på de här frågorna därför att helhetssynen är på väg att gå förlorad. Detta måste komma till stånd innan det är för sent. Det är enligt vår mening landstingsstyrelsen som rimligen tillsammans med den nya koncernledningen som bör ha ett sådant ansvar. När vi behandlade frågan om koncern- och ägarstyrningen i december förra året preciserade vi oss mer än vad vi hade gjort i vår motion som vi behandlar i dag i frågan om hur de arbetsuppgifter som rimligen har ett centralt intresse för koncernen som helhet skulle kunna kokas ihop till en tydlig uppgift för landstingsstyrelsen och koncernstyrelsen – jag kan upprepa det i ett senare inlägg.

Sammanfattningsvis: den moderatledda majoriteten i Stockholms läns landsting låter ideologin om privatiseringarna gå före omsorgen om de enskilda människorna i vården och i vårdens vardag. Svansen viftar med hunden, så att säga. För oss är det viktigt att säga att alla delar av vården får utvecklas. Det betyder att en god personalpolitik måste föras oavsett ägarskapet för verksamheten. Här har majoriteten sannerligen allvarliga tillkorta-kommanden. Tillåter man utveckling enbart via privatisering åstadkommer man en rejäl systemstress. Arbetstiden får användas till att jaga vikarier, till att fördela patienter på andra enheter, tala med besvikna patienter i väntrum och köer, till att arbeta fortare och mer osv. Det är denna stress som ofta bränner ut människor och våra medarbetare. Moderaterna är därför i själva verket skapare av systemstressens rike, samtidigt som man vill genomföra ett systemskifte.

Vi socialdemokrater sätter alltid människan före teoretisk ideologi. Det gäller inte minst våra egna anställda. Till hösten ges både våra egna anställda och medborgarna möjlighet att välja väg, systemstress eller human personalpolitik. Till dess får jag nöja mig med att yrka bifall till vår motion.

Anförande nr 61

Landstingsrådet L é d e l (m): Ordförande, landstingsledamöter! Vi moderater sätter verkligheten i högsätet. Verkligheten har ju alltid varit en av socialdemokraternas största fiende. Det verkar vara så även när det gäller landstingets personalpolitik och när det

gäller att driva ett landsting om man ska döma av den senare delen av Ingelas anförande.

I övrigt tycker vi i majoriteten att Ingelas motion är väldigt bra. Det är faktiskt så som du själv sade i din inledning, nämligen att i större eller mindre omfattning jobbas det allaredan med alla de förslag som finns i er motion. Det kan man läsa om i den personalpolitiska plattformen. Man kan få det bekräftat i det personalboksutlåtande som också finns. I stort sett alla dina punkter finns med. Jag kan informera fullmäktige och Ingela om att vi i går gav landstingsdirektören i uppdrag att snarast möjligt undersöka hur man skulle kunna minska antalet sjukskrivningar i landstinget. Det är en väldigt viktig fråga.

Nu drabbar detta inte bara Stockholms läns landsting för det är en allmän företeelse i samhället just nu och det är inte bra, men vi ska naturligtvis göra vad vi kan i den frågan. Det finns ett sådant uppdrag. Och precis som Ingela sade orsakar detta både höga kostnader och problem i arbetsmiljön i största allmänhet.

I den personalpolitiska plattformen finns fem huvudpunkter: engagerat ledarskap, allas delaktighet, kompetensutveckling, organisationsutveckling och mångfald.

Vi har i de politiska partierna kanske lite olika uppfattningar om hur detta ska utformas, men det är väl bra. En huvudskillnad mellan oss, och på den punkten har vi en mycket bättre politik än socialdemokraterna och den övriga oppositionen har är frågan om en centralstyrd personalpolitik. Sådant är vi motståndare till. En centralstyrd personalpolitik gagnar inte syftet med fria och självständiga arbetsplatser. Det går inte ihop. Vad ett personallandstingsråd på heltid skulle kunna göra åt detta har jag svårt att förstå. Det har vi haft, och situationen var inte bättre på den tiden. Det är andra åtgärder än politiska detaljbeslut som fordras för att åstadkomma goda arbetsplatser.

Folke Schött svarade för väldigt många år sedan på en fråga i en personalpolitisk debatt om hur det är att driva ett landsting att det är som att driva ett kosackregemente från 1800-talet att driva ett landsting.

Det ligger tyvärr fortfarande lite i det. Ni vill väldigt gärna med centrala direktiv och beslut peta i väldigt detaljerade frågor som bättre och snabbare och förmodligen billigare avgörs på de lokala arbetsplatserna. Det ni säger när ni vill ge de anställda större förtroende, större självständighet stämmer inte när ni samtidigt pläderat för en centralstyrning av personalpolitiken.

När det gäller engagerat ledarskap vill jag nämna några stora frågor som olika förvaltningar, bolag och styrelser, jobbar med. Produktionsstyrelsen håller sitt ledarforum för tredje året i rad. Det är ett tillfälle då de viktigaste ledarna i sjukvården samlas för att bli stimulerade ledare; det är ett mycket bra och engagerat arbete som görs där. För övrigt är det så att Stockholms läns landsting har procentuellt sett överlägset flest kvinnliga chefer sett till alla landsting i hela Sverige. I de flesta andra landsting är det bara gubbar som styr. När det gäller andra landsting det var en medveten strävan av majoriteten. Här är det faktiskt rätt många kvinnor som är chefer. Det har varit en rätt medveten strävan från majoriteten att det ska vara så.

Allas delaktighet. Ingela talade om avknopningsprojektet och mångfaldsprojektet, och det läggs fram som om det skulle vara påtvingat personalen på något sätt. Så är det ju inte alls. Däremot så är det på det sättet att vi erbjuder personalen att knoppa av och driva ett vårdföretag i egen regi. Det är väldigt många som tycker att det är bra, och väldigt många har nappat på det erbjudandet. För närvarande är det 150 stycken som har gjort det och 50 ytterligare är på gång med att bilda bolag. Det har visat sig i de avknoppade företagen att det är lättare att rekrytera personal till exempelvis och de åstadkommer dessutom väldigt hög kvalitet. Detta kan man inte minst på S:t Görans sjukhus.

Nu går vi vidare med ökad delaktighet. Socialdemokraterna har varit helt emot avknopningarna över hela linjen. Nu hoppas vi att ni är med på tåget när det gäller intraprenadverksamhet. Det är ett sätt att inom ramen i den egna organisationen få ökad självständighet och delaktighet. Risken finns att politiker även i detta fall petar för mycket i detaljer så att inte så många är intresserade av att bilda intraprenader. Man kan inte ha tvångsbeslut, utan det måste finnas en vilja och en kraft hos personalen att ställa upp och det gör man med avknopningarna.

Kompetensutvecklingen har vi förgäves väntat på i arbetsgivareutskottet. Det är anledningen till att en del sammanträden har blivit inställda. Vi har väntat på en proposition om kompetenskonton från regeringen. Det har inte hänt någonting, och vad som för närvarande händer vet väl nästan ingen. Därför har vi beslutat inrätta kompetenskonton i egen regi. Men vi hade hoppats på hjälp från statsmakterna, eftersom det är fråga om en del juridiska klurigheter när det gäller skatteavdrag osv. Hjälp gärna till och stöt på regeringen så gör vi vår del av arbetet när det gäller att starta kompetenskonton

När det gäller organisationsutveckling tycker vi att vi verkligen har ställt upp på personalens sida och förändrat organisationerna så att det blir lättare och en bättre arbetsmiljö. Bolagiseringen av sjukhusen visar efter ett tag att bli en annan syn på arbetet och det blir en bättre arbetsmiljö, och de avknoppade företagen har lätt att rekrytera personal. När det gäller rekryteringen är det också på det sättet att det är så som Ingela nämnde, nämligen att vi tyvärr inte beslutar ensamma i den frågan och ska säkerligen inte göra det heller utan det är en statlig utbildningspolitik som hindrar många gånger i stället för att utveckla.

Man kan ta de två utsatta grupperna cancersjuksköterskor och barnmorskor som staten minskat eller t.o.m. stoppat utbildningen till och lagt ned utbildning samtidigt som vi har brist på personal. Detta har vi påtalat gång på gång för statsmakterna men det händer ingenting på det här området.

När det gäller mångfalden, som är en annan vision, så är det så att i det här landstingsområdet, Stockholms län, så är det faktiskt det enda ställe i Sverige där en person som är intresserad av vårdfrågor har möjlighet att välja arbetsgivare. Det har man nästan ingen annanstans i hela landet. Där är man tvingad att välja det monopolstyrda landstinget. Här i regionen finns ungefär 500 arbetsgivare att välja mellan om man vill

jobba med sjukvård. Det är väl en mångfald som tål att beskrivas på ett bra sätt och inte tvärtom, vilket det finns många försök till.

Tyvärr är det, vilket Ingela också snuddade vid, på det sättet att väldigt många undersökningar och utredningar från Läkarförbundet, från Vårdförbund och till och med från Kommunal pekar på att ungdomar, yngre läkare och yngre sjuksköterskor helst inte vill ha landstingen som arbetsgivare. Så är det enligt de fackliga organisationernas egna undersökningar.

Vad ska man då göra? Naturligtvis ska man vidareutveckla landstinget, det ger jag Ingela rätt i, men det finns även andra metoder. För patienten spelar det ingen större roll vem som bedriver sjukvården – huvudsaken är att man blir hjälpt och att man blir frisk. Men det är solklart att det är landstinget i det system som vi har nu eller samhället som ska finansiera den och naturligtvis även bekosta en stor del av utvecklingen inom sjukvården. Men det är inte alldeles solklart att vi ska permanenta det här monopolsystemet, det tror jag inte att väljarna tycker. Men det får de avgöra om bara fyra fem månader, alltså om man vill fortsätta utvecklingen med mångfald i Stockholms län eller om man vill avbryta utvecklingen och återgå till monopoltiden igen. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens hemställan!

Anförande nr 62

Kerstin Pettersson (v): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag börjar med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i landstingsstyrelsen som innebär ett bifall till motionen.

Personalen utgör genom sin kunskap och sitt engagemang grunden för all vård. Denna grund håller i dag på att utarmas, precis som Ingela Nylund-Watz sade. Organisationerna är slimmade, det är svårt att få vikarier vid sjukfrånvaro eller andra ledigheter, personalen måste arbeta övertid för att verksamheten över huvud taget ska kunna hållas i gång. Det är ett högt arbetstempo, hög personalomsättning och en arbetssituation som skapar ohälsa och otrivsel på arbetsplatserna. Den som inte har varit ute och praktiskt sett arbetet kan nog inte förstå hur det fungerar. Möjligheterna att få ut övertiden i ledighet begränsas därför att det är en slimmad organisation och för lite personal.

Det är viktigt att personalen får delta i fort- och vidareutbildning för att grunden ska kunna bestå, men den måste kunna genomföras på betald arbetstid. Den här utbildningen är viktig då verksamheterna är kunskapsintensiva och eftersom det händer mycket inom vården både med den tekniska utvecklingen och med forskningen som går fort framåt.

För att kunna ge bra och adekvat vård måste personalen få fort- och vidareutbildning. Att gå på utbildning på betald arbetstid är i dag inte en självklarhet på alla ställen eftersom det finns för lite personal eller därför att utbildningen kostar för mycket. Ett sätt att möjliggöra för personalen att gå på utbildning är förslaget att sätta av 10 procent av arbetstiden till förbättrings- och utvecklingsarbete. Det skulle även kunna möjliggöra att

de med lägst lön, undersköterskor, sekreterare bland andra, kan få gå på utbildning utan att de ska behöva ta tjänstledigt utan lön.

Sjukfrånvaron har nämnts i debatten, och den ökar speciellt inom gruppen offentligt anställda kvinnor. Ingela nämnde att den ökat från 23 till 26 dagar. Ohälsan hos personalen måste brytas och arbetsplatserna ska kännetecknas av bra arbetsliv och god vård. Problemet måste genast åtgärdas och lösas för att sjukvården ska fungera och hålla god kvalitet.

Så till frågan om personalbristen. Jag ska inte säga att majoriteten inte har gjort någonting. Projekt med utländska läkare och sjuksköterskor i all ära, men i dag tar det för lång tid att få utbildningarna värderade för att kunna komma i arbete.

Ungdomspraktiken är bra, men man har skurit ned antalet platser från 2 000 till 1 000 ungdomar per år som kan få praktik. Jag träffar många ungdomar och de säger att det är ett jobb de tar därför att de inte har fått någonting annat. Det är anmärkningsvärt att majoriteten inte tar på allvar problemet att ungdomar i dag inte vill arbeta inom vården och att yngre sjuksköterskor och läkare inte vill jobba inom landstingsvården. Majoriteten borde ta reda på varför de inte vill jobba inom landstingsvården och göra något åt detta.

För att locka tillbaka dem som slutar tror jag att vi måste se hur man kan göra arbetsplatserna attraktiva bl.a. genom förkortad arbetstid med bibehållen lön, möjlighet att själv lägga scheman och planera arbetstidens förläggning, friskvård på betald arbetstid, professionell handledning för dem som jobbar med människor och möjligheter till fort- och vidareutbildning.

Sjukvården måste uppfattas som en demokratisk och attraktiv arbetsplats där kompetens och medinflytande värderas högt. I samverkan med staten måste antalet utbildningsplatser ökas och praktikplatserna måste bli fler. Dessutom måste vi skaffa fler sommarjobb för ungdomar. Jämställdhetsarbetet inom landstinget måste utvecklas och förbättras. Det ska inte förekomma könsrelaterade löneskillnader och det behövs könsrelaterad statistik.

För att klara av det strategiska arbetet med personalförsörjning med tanke på de stora problem med både personalförsörjning och personalutveckling både på lång och kort sikt bör det inrättas en samlad personalfunktion som ska ligga under landstingsstyrelsen. Landstingets politiska ledning måste ta ett aktivt personalansvar t.ex. genom att inrätta en personalrotel och ett särskilt personallandstingsråd.

Jag vill också kommentera en del av det som Ralph Lédel sade. Han sade att man får bra vård inom den privata sektorn, att den håller hög kvalitet. Det finns ingenstans dokumenterat att det är bättre vård i den privata verksamheten, men däremot att den kostar mer, enligt landstingsrevisorena.

Det är bra att Ralph Lédel säger att han sätter verkligheten i högsätet, men då är det dags att han går ut och ser hurdan verkligheten egentligen är på sjukhusen.

Kompetenskonto, ja, men jag tror inte att alla de lägst avlönade har råd att avsätta pengar för att lägga på ett kompetenskonto för att kunna utbilda sig om fem tilltio år.

Frågan om mångfald har vi diskuterat och vi har olika uppfattning om vad mångfald är. Inom Vänsterpartiet anser vi att mångfald är något där man tar till vara alla dessa personer som finns i Stockholms län, alla kulturella olikheter och sociala olikheter, inte att det är så många olika vårdgivare som möjligt.

Allas delaktighet, talas det om. Det gäller inte i vården i dag. Hälso- och sjukvården är en närande och inte en tärande sektor. Därför yrkar jag bifall till motionen!

Anförande nr 63

Kristina Söderlund (s): Ordförande, landstingsledamöter! Vi har debatterat länge i dag och jag tror att det är fler än jag som känner att luften börjar ta slut här inne. Än svårare är det att stå i talarstolen och göra er alla intresserade. Det är en viktig motion som vi talar om, så jag hoppas att alla orkar en stund till. Jag tror att talarlistan blir längre än nu.

Äntligen får vi möjlighet att tala personalpolitik i landstinget, så att vi inte för den här diskussionen bara i små grupper. Det är viktigt med en övergripande personalpolitik inom Stockholms län landsting. Personalfrågorna måste givetvis debatteras på alla nivåer inom landstinget och inte bara i nämnder och styrelser som har det operativa ansvaret.

Därför måste en arbetsgivare med Stockholms läns landstings dignitet ha en ledning med en tydlig strategi för personalutveckling, personalförsörjning, kompetensutveckling, inflytande och delaktighet.

Vi vill ha en landstingsledning som har en vision om hur den viktiga resurs som personalen är får en arbetsmiljö värd namnet och en personal som kan känna stolthet över att arbeta inom Stockholms läns landsting. Detta vill vi ha inte bara ett ord – som i den personalpolitiska plattformen – utan också i handling.

Av den anledningen är det viktigt vilka signaler landstingsledningen skickar ut. I det sammanhanget är det beklagligt att landstingets egen verksamhet t.ex. inte får delta i upphandlingsprocesserna. Det är också sorgligt att se att den enda väg som den förutvarande majoriteten väljer är att privatisera och avknoppa verksamheterna. Senast i dag såg jag ett exempel i Dagens Nyheter i en artikel om cancervården och strålbehandlingen. Det som slog mig var att risken med den här politiken är att man hoppar ur askan i elden.

Ett av problemen i cancervården är bristen på sjuksköterskor och strålterapeuter. Att i ett sådant läge ensidigt ägna sig åt att starta något nytt om man inte samtidigt ser över orsakerna till att personal slutar är vanskligt. Det skulle vara lätt att misstänka att landstingsledningen tror att personalen enbart är missnöjd med landstinget som

arbetsgivare och genom att byta till en privat arbetsgivare så skulle man lösa problemen. Det är att göra det hela lite enkelt.

Det är viktigt när det handlar om rekrytering att tänka på att det tar oerhört lång tid för en sjuksköterska eller strålterapeut att skaffa sig den kompetens och den rutin som krävs för att arbeta på just en strålbehandlingsklinik. Därför är det oerhört viktigt att se till att vi behåller den duktiga personal som vi har med den kompetens som de besitter. När vi ser över kapaciteten och vårt personalbehov måste vi ta hänsyn till båda dessa faktorer.

Ge personalen utvecklingsmöjligheter och inflytande över sin arbetssituation så att de vill stanna kvar i landstinget!

Om man som anställd inom landstinget år ut och år in får höra att det bara finns en väg för att få utrymme att utvecklas, nämligen att gå över till en privat arbetsgivare eller själv starta privat verksamhet så tror man till sist att det faktiskt är så. Landstinget är ingen attraktiv arbetsgivare, det finns inga utvecklingsvägar inom landstinget. Signalen till alla arbetstagare inom vården blir att det inte är någonting att skryta med att ha landstinget som arbetsgivare.

Bekymren, bl.a. med rekryteringen och personalförsörjningen, tycker jag har spänts på av landstingsledningens ensidiga politik. Precis som Ingela påpekade så skulle enkätundersökningen kunna tolkas på två sätt, nämligen antingen som landstingsledningen vill nämligen att det visar sig att privat verksamhet är att föredra för personalen eller som vi socialdemokrater tycker, nämligen att det är ett bevis för att vår egen landstingsverksamhet har fått lite utrymme och för liten utvecklingspotential.

Det jag undrar över är hur landstingsledningen kommit fram till att privat verksamhet bättre kan tillvarata personalens intresse och medborgarnas behov.

Vi socialdemokrater har en vision om landstinget. Vi vill se förtroendevalda politiker som har en vilja att utveckla landstingets verksamhet och dess personal. Vårt ansvar är att förse medborgarna en god sjukvård, fördelad efter behov med god kvalitet och tillgänglighet. För att detta ska vara möjligt måste vi ha en personalpolitik värd namnet och som ger människor en vilja och en önskan att jobba inom vården. Landstinget behöver verksamheter som samarbetar och inte konkurrerar, som utvecklar vårdkedjor och inte splittrar sönder nätverk, som styr patientströmmar och som utjämnar hälsoskillnader.

Med splittrad vård utan styrning och utan tydlig personalpolitik finns det risker att samordningen försvåras och att vården blir fragmentariserad.

För oss socialdemokrater är det alltså nödvändigt att landstinget blir den bästa arbetsgivaren i regionen för att kunna genomföra sitt uppdrag. I detta arbete är personal en förutsättning och vår viktigaste resurs. Det är vårt uppdrag att skapa förutsättningar för att personalen ska lyckas.

Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 64

J a n - O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag hör till dem som under den här mandatperioden har kunnat följa en verksamhet som i hög grad har präglats av det som tidigare i dag har diskuterats under den här punkten. Det har skett en snabb förändring av verksamhetens innehåll och omfattning. Produktionsstyrelsen, som jag är ordförande för, hade när mandatperioden inleddes ansvaret för sex akutsjukhus och för nästan all primärvård, psykiatri och geriatrik. I dag, tre och ett halvt år senare, har bilden förändrats rätt radikalt. Bl.a. är fyra sjukhus numera drivna i bolagsform och ligger utanför vårt ansvarsområde.

Vi insåg redan tidigt att vi i en organisation som medvetet utsätts för den här typen av förändringar måste tänka igenom hur man tar ansvar för de människor som är anställda i landstingets egen i förvaltningsform bedrivna verksamhet. Vi har också försökt att göra detta, väl medvetna om de svårigheter som ligger här och om det ifrågasättande av långsiktigheten som kanske med viss rätt kan ske med anledning därav.

Vi har i hög grad fokuserat på personalfrågorna, och det framgår av handlingarna i ärendet att vi svarar för och även genomför ett rätt omfattande och genomtänkt program. Men även vi är medvetna om att arbetet måste göras där ute. Det finns inte någon central resurs vare sig på produktionsstyrelse- eller på landstingsstyrelsenivå som någonsin kan hantera dels de stora och övergripande, dels och framför allt de svåra vardagliga frågorna. Jag tänker inte själv rada upp alla de problem som vi har att hantera. Det har ni andra gjort rätt väl. Det är ute på de lokala enheterna, på akutsjukhusen, som arbetet måste göras.

Vi har, som ni vet, nu ett försök som snart ska sjasättas och som ännu tydligare resulterar i resultatenheter i mängd. Jag är alldeles övertygad om arbetet även där måste bedrivas där ute. Det är där som personalpolitiken måste förankras, genomdrivas och slutföras. Men självfallet måste det också finnas övergripande strategier och direktiv för hur saker och ting ska göras. Det måste finnas policyer och koncerngemensamma uppfattningar i ett landsting som vårt, på samma sätt som exempelvis i ett företag.

Självklart har en gemensam resurs i form av koncernledning eller landstingsstyrelse också att ansvara för kontakter med omvärlden i form av staten och för tillgodoseende av påtagliga behov av utbildningsresurser o.d. i vår region. Allt detta måste naturligtvis kunna utföras och bör utföras på central nivå. Men jag delar definitivt inte den uppfattningen att man ska bygga upp en stor personalpolitisk resurs på central landstingsstyrelsenivå, utan arbetet måste faktiskt göras där ute.

Mitt parti gick till val bl.a. på att arbeta för mångfald och på att se till att de som jobbar i vården själva får ett inflytande över sitt arbete och sin situation. Däri ingår självfallet att de ska vara delaktiga i hur vårdcentralen drivs, i hur de olika besluten förankras i verkligheten och i att påverka sin egen arbetsplats. Detta har tidigare icke i någon större omfattning varit möjligt i landstinget, och jag vågar påstå att det under den här mandatperioden i varje fall i ökad omfattning har blivit möjligt. Dessutom har som sagt

ett antal av våra enheter bytt associationsform och fått ytterligare förstärkta möjligheter att förverkliga detta synsätt.

Låt mig också peka på att det finns ett antal rätt stora företag i vårt land, exempelvis stora koncerner. Ni tror väl inte att det där finns någon jättelik koncerngemensam personalpolitisk avdelning, som delar ut direktiv stund efter annan. Arbetet sker även där ute i de olika enheterna. Jag har också väldigt svårt att se att det finns något annat sätt att hantera den här typen av personalpolitiska frågor i vid mening. Vi har säkerligen mycket av gemensamma uppfattningar om allt som måste göras och om de brister och de möjligheter som finns, men jag tror att vi har väldigt olika uppfattningar om hur det i verkligheten ska hanteras. Jag tror att det arbete som exempelvis produktionsstyrelsen utför för den del som är förvaltningsdriven är ett sätt att ta ett ansvar parallellt med vår ambition att knoppa av och stärka mångfalden. Vi försöker faktiskt samtidigt ta ansvar för de människor som är anställda i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 65

Mats Perft (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till motionen. Jag tycker, som alla talare har sagt, att detta är en mycket viktig fråga. Det är riktigt, som Ralph Lédel och flera andra har påpekat, att man inom den privata sektorn har en bättre personalsituation. Det är i hela landet så att vi har problem vad avser ohälsotal och långtidssjukskrivningar. Jag kan personligen fundera över om man inte har liknande problem på stora företag med motsvarande antal anställda, men jag tycker ändå att det här är en utmaning i stället för en anledning att ge upp, vilket jag menar att majoriteten till stor del har gjort. Av politiskt-ideologiska skäl har man abdikerat, lämnat walkover och menat att det är bättre med privat verksamhet.

Jag vill inte säga att det är bättre med vare sig den ena eller den andra verksamhetstypen, utan jag tycker att man i stället ska utgå från sakfrågan. För mig står valet inte mellan offentlig och privat verksamhet. Jag har sysslat med bådadera. Jag har under många år drivit fristående skolor, och jag driver själv en fristående verksamhet. Som kommunalpolitiker ger jag mig dessutom attan på att den kommunala skolan ska vara minst lika bra som om inte bättre än de fristående verksamheterna.

Det handlar om att vi ska ta ansvar för helheten, ifall vi ska ta ansvar eller inte för personalpolitiken, inte om något annat. Det är klart att ansvaret till stor del ska ligga ute i verksamheterna. Det är där som väldigt mycket måste göras, men det måste vara en kommunikation och en tydlighet också centralt. I varje fall har jag haft den uppfattningen, som jag fått bekräftad i vår del av produktionsstyrelsen, att det där under flera år har rätt en ganska stor villervalla i fråga om var ansvaret egentligen ligger. Man kanske har bättrat sig nu på slutet, men det var inte så enkelt i början.

Jag vill ge ett exempel på det som jag vill kalla abdikation, och jag vill då också ställa en fråga till Ralph Lédel. Jag ställde för ett halvt till ett år sedan en serie interpellationer om intraprenad, där jag frågade majoriteten vilken hållning den hade till intraprenad. Var man beredd att tillåta intraprenadanbud vid upphandlingar? Jag hörde nyss att Ralph Lédel lyfte fram möjligheterna att lägga upp intreprenadverksamheter, egna

resultatenheter. Tidigare hade jag efter en massa borrhande fått det svaret att man var beredd att tillåta intreprenadanbud inom de områden där det fanns tillräckligt stor andel privat verksamhet, men inte på ställen där det inte fanns tillräckligt mycket privat verksamheten. Det var ett direkt ideologiskt motiverat svar.

Detta är, som jag menar, ett exempel på att den ideologiska motivationen tar över arbetsgivaransvaret inom landstinget. Jag vill fråga Ralph Lédel: Har majoriteten ändrat sin ståndpunkt? Tänker man nu vid konkurrensutsättning tillåta intreprenadanbud överallt? Jag fick i varje fall inte det beskedet förra gången.

Med detta yrkar jag bifall till motionen och efterlyser ett svar på min fråga.

Anförande nr 66

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska nöja mig med att kommentera något av det som har dykt upp i diskussionen. Till att börja med vill jag återigen rikta fokus på det som jag förra gången avslutade mitt anförande med, nämligen att de signaler som majoriteten i sin politiska retorik så tydligt skickar ut om att det bara är genom att delta i avknopningsarbetet och starta eget som man kan lösa personalproblemen, i sig bidrar till att utbrändheten i vår landstingsdrivna verksamhet ökar. Det skapar en stress i systemet. Det är risk för att misstron bland alla dem som faktiskt tycker att det är okej att vara anställda av landstinget ökar vad gäller om man är att betrakta som en tillräckligt god medarbetare om man inte har viljan att knoppa av.

Jag menar att det är ett allvarligt problem eftersom vi i den här salen är ansvariga för lejonparten av 40 000 medarbetare. En betydligt mindre andel har andra arbetsgivare. Hela vårt fokus borde nu koncentreras på att göra vardagen för dem som fortfarande vill vara anställda av Stockholms läns landsting mycket lättare och enklare. Signalsystemen är då mycket viktiga. Det återkommer här i dag igen att signalsystemet är inriktat på mångfald och privata vårdgivare. Var och en av medarbetarna i vår egen verksamhet får då naturligtvis dra sina slutsatser av vad det faktiskt står för.

Någon försökte misstänkliggöra socialdemokratin för inställningen att det är alldeles korrekt att personalutvecklingsarbetet i landstinget måste bedrivas på olika nivåer. Jag sade i mitt tidigare inlägg att det måste ske utifrån den enskilda individens förväntningar, möjligheter och rättmätiga krav på delaktighet och inflytande. Det måste ske i ett omfattande ansvarstagande och i en självständighet på landstingets olika enheter. Kanske kan intraprenaderna vara en väg att öka den möjligheten – vad vet jag? Vi får se när ärendet kommer fram.

Men det som skiljer oss åt – och det menar jag i sig är en politisk signal – är att vi menar att Stockholms läns landsting, om vi vill uppnå det fina som står i det personalpolitiska dokumentet, nämligen att vi ska bli konkurrenskraftiga arbetsgivare, som tar vara på kompetensen i organisationen, också måste anlägga ett koncernperspektiv på sin personalpolitik. Det är det som saknas i dag. Det är det tillsammans med det faktum att de fackliga organisationerna över en bred front just har

efterlyst detta som är upprinnelsen till motionen. Man saknar en tydlig samtalspartner och samtalsytor för hur vi ska göra våra arbetsplatser mer intressanta, spännande och roliga att gå till.

Jag tror dessutom att det inte är riktigt korrekt som Jan-Olov Sundström säger att de stora företagen inte har någon personalpolitik att tala om. Jag tror i själva verket att det är precis tvärtom. De stora företagen är måna om att ha en koncerngemensam personalpolicy, precis det som vi efterlyser. Men det är också korrekt, som du säger, att ansvar och samverkan kring de här frågorna måste utövas i ett samtal mellan olika nivåer, där man måste ge olika enheter en hög grad av självständighet. Men att det skulle råda någon avsaknad av koncernpolicyer och strategiskt tänkande kring så pass viktiga frågor som koncernernas personalpolitik tror jag faktiskt inte är sant.

Det är detta som vi vill uppnå. Vi menar nämligen att det för Stockholms läns landsting, som har över 40 000 anställda i offentlig regi, finns ett antal nyckelfrågor som är livsavgörande för om vi ska klara vårt åtagande gentemot medborgarna. Jag ska lyfta fram några saker som vi tog upp i vår ägar- och koncernstyrning.

För det första: I ett läge när Stockholms läns landsting har växande behov av att kunna erbjuda sjukvård av hög kvalitet när befolkningen ökar och när vi har allvarliga ekonomiska problem, oaktat skälen till dem – vi ska inte dra in den debatten här – menar jag att det är en central uppgift för en koncernledning att arbeta med en mycket tydlig chefs- och ledarutveckling. Om man inte kan skapa en gemensam värdegrund i hela koncernen för vilken kvalitet vi ska leverera till medborgarna och inom vilka ramar det rimligast ska ske, menar jag att man på förhand har gett upp möjligheten. Jag menar att det då är lika bra att säga att vi inte vill åstadkomma detta utan vill något annat. Men säg då det i stället! Det betyder nämligen i så fall i praktiken att man vill göra avsteg från de vackra deklARATIONERNA i personalpolicyn om hur vi ska uppfattas som arbetsgivare.

För det andra: Det talas mycket om att bevaka landstingets intressen i utbildningsfrågor för hälso- och sjukvården, och landstingskontoret har en uppgift i det sammanhanget. Jag menar att den frågan nu är så central för att vi ska klara vårt åtagande i framtiden att den måste inrymmas i den politiska ledningens dagliga ansvarstagande för hur vi ska klara att möta framtidens åtaganden.

För det tredje gäller det personalens rehabilitering. Det är bra att Ralph Lédel nu har gett ett uppdrag som handlar om långtidssjukskrivningar. Men jag menar också att vi nu i ett läge där vi har så stor personalbrist måste ta ett åtskilligt tydligare ansvar och visa på ett aktivt ledarskap när det gäller rehabilitering och möjligheterna att återkomma i ett aktivt arbetsliv.

För det fjärde: Vi måste skapa oss bättre underlag. Det måste vara en koncerngemensam uppgift och ett politiskt ansvarstagande kring att analysera vad som händer ute bland vår personal, att ta reda på varför man mår dåligt, varför man slutar, varför man vill välja att lämna sitt yrke. Det gäller att samla kunskap om det som rör sig bland alla våra anställda för att kunna göra goda analyser av hur vi ska kunna flytta fram positionerna och bli än bättre.

Detta är fyra exempel där jag menar att den politiska ledningen nu när vi står inför så allvarliga rekryteringsproblem måste kliva in på banan och ta det ledansvar som en koncern av Stockholms läns landstings storlek faktiskt förtjänar, om vi menar allvar med att vi ska bli en konkurrenskraftig arbetsgivare, vilket den politiska majoriteten faktiskt har sagt att man tycker att landstinget ska vara.

Till sist: Nu försöker den borgerliga majoriteten bygga upp ett slags teoribildning kring att vad den socialdemokratiska gruppen och Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill åstadkomma är en gigantisk central personaladministration inne i Landstingshuset eller någon annanstans. Jag har inte sagt ett ord om det. Ingen i den här salen har pratat om storleken i sammanhanget. Det har förefallit ganska ovidkommande. Vad vi i vår motion har efterlyst är att landstingsstyrelsen ska få ett uppdrag att utforma en strategi utifrån ett antal kriterier. Självfallet finns det ingen ambition från vårt håll att starta en uppbyggnad av ett gigantiskt personaladministrativt miniverk inom landstingets hägn.

Nej, minsann! Vi vill under koncernledningen i vårt landsting skapa en offensiv personalledning som förmår att vara precis det stöd och den hjälp till kompetensutveckling och utvecklingsarbete rent generellt som behövs när våra egna anställda alltför länge har fått stå i skuggan medan signalerna bara har handlat om att personalproblemen kan lösas bara genom privatiseringar. Det måste bli slut på systemstressen.

Bifall till motionen!

Anförande nr 67

M o n i c a K a r l s s o n (kd): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag tror att vi i alla fall är ganska överens om att det här är en viktig fråga och att vi har en viktig uppgift i landstinget att värna om framtidens sjukvård och att få medarbetarna att verka för att landstinget blir en attraktiv arbetsplats även för unga människor, även om vi kanske har lite olika angreppssätt.

Vi vet också att det i dag saknas personal inom många medicinska områden. Dessutom kommer en stor grupp av vår personal att gå i pension de närmaste 10–15 åren. Utbildningsbehovet är stort, och inom några år kommer vården att behöva många nya medarbetare. Vi behöver och måste få en dialog med staten om utbildnings- och rekryteringsbehovet framöver för att säkra att vården får de resurser som behövs

Vårdens medarbetare är ju den viktigaste resursen, och personalens kompetens och erfarenhet måste tas till vara. Här har kompetenskontona, som Ralph tidigare nämnde, en viktig funktion att fylla för att forma en strategi för kompetensutveckling som kan vara en del i att göra vårddyrket mer attraktivt för morgondagens unga människor.

Vi behöver också ha flexiblare arbetsvillkor och ökat inflytande över den egna arbetstiden för att öka delaktigheten och utveckla personalrollen.

Här har också nämnts den satsning som har gjorts för att läkare och sjuksköterskor med utländsk utbildning ska få svensk legitimation. Den satsningen har varit lyckosam. I år har omkring 300 läkare och 100 sjuksköterskor fått svensk legitimation, och fler är på gång. Deras kompetens är viktig och måste tas till vara inom sjukvården.

Men vi måste också fortsätta att ge ökad möjlighet att välja bland flera olika arbetsgivare samt att skapa förutsättningar att överta verksamhet i egen regi. Mångfalden i vården leder till ökade möjligheter för vårdens medarbetare att söka sig till olika arbetsgivare. Den medverkar dessutom till ökade karriärmöjligheter och till bättre lönebildning.

Det är viktigt att medarbetarna har inflytande över verksamheten. Det vet vi utifrån en undersökning som har gjorts. Det är också viktigt att ansvarsförhållandena är tydliga och lättförståeliga. Enligt den kristdemokratiska ideologin är det av stor vikt att beslut fattas på mest ändamålsenliga nivå, och det är ute i verksamheterna på lokal nivå.

Kortare beslutsvägar, större personligt ansvar och förbättrade karriärmöjligheter för vårdpersonalen är mycket viktiga förutsättningar. Det är ett sätt att ta till vara medarbetarnas kompetens. Det är då man som medarbetare känner sig uppskattad och trygg. Det leder till att medarbetarna mår bättre och även till att patienterna känner trygghet.

Trots allt ser många medarbetare i sjukvården sina uppgifter som mycket meningsfulla. I vårdyrkena får man följa människan genom hela livet, från allra första början på förlossningskliniken till vården i livets slutskede.

Genom en mångfald av vårdgivare kan skapas goda förebilder som tar vara på och utvecklar den kompetens och de idéer som finns hos de anställda. Att det ges möjlighet att ta över och driva verksamhet i egen regi eller som intraprenad är ett sätt att stimulera nytänkande. Intraprenader är inte något nytt fenomen i landstinget. När jag var vice ordförande i sydvästra sjukvårdsområdet 1992–1994 var jag tillsammans med den dåvarande majoriteten med om att besluta om och driva vårdcentraler i intraprenadform med mycket lyckat resultat.

Vi kristdemokrater vill stödja en fortsatt utveckling av olika driftsformer i vården i framtiden, vilket är ett sätt att ge fler möjligheter att delta i den fortsatta utvecklingen för att göra hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting till en attraktiv arbetsplats.

Bifall till majoritetens förslag!

Anförande nr 68

K e r s t i n P e t t e r s o n (v): Fru ordförande! Som hörande till landstingspersonalen blir jag väldigt ledsen när jag hör att man hela tiden pratar om andra driftsformer och privatisering men inte nämner någonting om hur vi ska få den landstingspersonal som i dag finns att trivas med och stanna kvar i sina jobb. Det är ingen i majoriteten som har gått in på det.

Jag tillhör den del av landstingspersonalen som trivs, och jag tänker inte sluta. Det har inte bara med politisk ideologi att göra utan jag mår väl inom landstingets regi. Jag måste också säga att jag verkligen hoppas att majoriteten tar ansvar för den personal som inte vill bli avknoppad och privatiserad. Annars vore det beklagligt.

Det står klart och tydligt i den personalpolitiska plattformen att landstinget ska vara en konkurrenskraftig och attraktiv arbetsgivare och ett föredöme inom kunskaps- och tjänstesektorn. Det har tidigare citerats av Ingela Nylund Watz. De företrädare för den borgerliga sidan som har talat här i dag har inte sagt hur man ska få personalen att trivas och att stanna kvar. Vad ska vi göra? Man har pratat om att mångfald är bra för landstingets personal och att det utvecklar landstingets personal om vi avknoppar och privatiserar mer. Men jag kan inte förstå hur det skulle kunna utveckla en vårdavdelning på ett sjukhus, och jag skulle vilja få det bättre förklarat.

Ingen har här sagt att vi ska starta en gigantisk central organisation för personalfrågor. Det är glädjande att en representant för majoriteten säger att det behövs en gemensam politik och övergripande strategier, vilket i dag inte finns. Det vore kanske dags att ta till vara det förslag som förs fram i motionen och bifalla det. Arbetsgivarutskottet har i år ställt in ungefär vartannat sammanträde, och vi har där väldigt mycket av förhandlingsfrågor. I arbetsgivarutskottet diskuteras inte direkt några övergripande personalfrågor.

Anförande nr 69

J a n – O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande! Jag tror inte att jag uttryckte mig riktigt på det sätt som Ingela Nylund Watz menade i frågan om privata och offentliga koncerner. Jag sade bara att man i stora privata koncerner – jag arbetar själv inom en sådan – har en väldigt nedtonad roll på det övergripande planet. Däremot måste man i sådana koncerner självfallet på samma sätt som vi i landstinget ha en del gemensamma strategier, gemensamma uppfattningar, policyer osv. Jag har ingen annan uppfattning.

Vad jag försöker säga är – utan att jag för den skull vill påstå att ni vill inrätta något stort landstingskommunalt verk i landstinget – att jag upplever att er motion ger uttryck för en viss övertro på hur mycket som kan göras på det centrala planet, inte minst på det centrala politiska planet. Jag är inte så övertygad om det. Jag tror nämligen dessutom att de personalpolitiska frågorna i rätt stor omfattning mår väl av att inte bli partipolitiserade. Det är faktiskt det som vi har åstadkommit genom det synsätt som vi nu har att personalfrågorna sköts där ute. Då är det nämligen ledningarna själva som tar ansvar för det som ska ske. Inom ramen för det uppdrag som de har och för den ekonomi som de har till sitt förfogande har de att se till att det faktiskt fungerar.

Med det uppdraget är det självklart att man som ledare där ute måste finna former som gör att medarbetarna stannar kvar och trivs.

Men tro inte att vi kan skicka ut signaler härifrån om hur det ska gå till. Någon efterlyste en sådan lista. Jag är inte säker på att de ska komma härifrån, utan det är uppdraget som ska vara tydligt och vad som ska åstadkommas.

I fråga om hur det sedan ska göras måste det finnas ett stort mått av frihet och utrymme för kreativitet ute på fältet. Det vi från den borgerliga majoriteten försöker åstadkomma är ett sådant system som möjliggör detta.

Jag betonar ånyo, att i det uppdrag vi har ingår självfallet att slå vakt om de medarbetare som jobbar i vår egen verksamhet, så att de känner arbetstillfredsställelse och vill stanna kvar i landstinget. Det är faktiskt så jag har upplevt vårt uppdrag, i alla fall inom produktionsstyrelsen.

Anförande nr 70

Landstingsrådet L é d e l (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker inte att ni i Socialdemokraterna är trovärdiga på den här punkten, när det gäller en bra personalpolitik. Man behöver inte gå långt tillbaks till den tid när det fanns ett stort centralt personalverk här i landstinget, vars huvuduppgift var att ta hand om de 4 000 personer som var avskedade av den förra majoriteten, och som hade slussats runt i sjukvården och på andra arbetsplatser. Det fanns ett tillfälle, under några månader, då vi inte hade en enda ordinarie sjukhusdirektör! Det var under förra perioden, när Socialdemokraterna hade ledningen. Så pass uttröttade var personalen på den politiska organisationen.

Det var väl ingen bra personalpolitik! Att man sedan flyttade runt tusentals personer mellan olika sjukhus, vilket är huvudanledningen till att vi i dag saknar barnmorskor, exempelvis, var väl ingen bra personalpolitik, att hantera den egna personalen på det sätt som ni gjorde?

Spåren förskräcker, med den politiskt centralstyrda personalpolitiken.

Som Jan-Olov Sundström mycket riktigt satte tummen på, det mesta i personalpolitiken ska inte vara partipolitiskt, utan det löser man ute på de egna arbetsplatserna. Då blir det bäst.

Jag har varit med när vi här i landstinget diskuterade en halv logopedtjänst på Danderyds sjukhus. Jag hoppas att den tiden inte kommer tillbaka! Man fattade politiska beslut om detta, som ju faktiskt är en uppgift för organisationen själv.

Men den centralstyrda personalpolitik som ni pratar om leder fram till den här typen av politisk detaljstyrning. Den tiden trodde jag var förbi. Jag tror inte det är bra, vare sig för landstingets egen personal eller för de entreprenörer som vi har avtal med, att man diskuterar personalpolitik på det sättet.

Ni har nu talat mycket om "konkurrenskraftig arbetsgivare". Ja, det håller jag med om. Men då måste det finnas någon att konkurrera med. Annars vet man ju inte om man är

konkurrenskraftig, eller hur? I annat fall får ni faktiskt förklara vad ni menar. Det måste finnas mångfald och valfrihet för att konkurrens ska uppstå och för att man ska kunna bli en konkurrenskraftig arbetsgivare.

Är man en konkurrenskraftig arbetsgivare, är man så pass bra att folk väljer den arbetsgivaren i stället för någon annan. Det skapar utveckling åt hela vårdsektorn, t.ex., att det finns konkurrenskraftiga arbetsgivare. I slutändan gagnar det patienten. På det sättet är det.

För några veckor sedan uppvaktade ”de tre vise männen” – eller snarast var det väl så att sjukvårdslandstingsråden blev inkallade till – socialministern. Inbjudna, säger Stig Nyman. Där vet jag att våra tre sjukvårdslandstingsråd tog upp den bristande statliga aktiviteten när det gäller utbildning av cancersjuksköterskor och barnmorskor. Det budskapet är alltså framfört till regeringen, för bara några veckor sedan, så jag hoppas att det blir en bättring på den punkten. Naturligtvis ska vi trycka på, om vi inte märker någon förändring.

Mats Pertoft, du har tydligen inte riktigt hängt med i handlingarna. Det är faktiskt så att ärendet om intraprenader behandlades av landstinget för några månader sedan, och nu befinner man sig i slutet av förberedelserna för att kunna införa intraprenader i stor skala inom landstinget.

Återigen vill jag varna för politisk klåfingrighet i den här frågan, så att detta blir så ointressant att det inte blir speciellt självständigt. Man måste låta professionen och personalen få den självständighet och den frihet som man i stort sett har i de avknoppade bolagen.

Anförande nr 71

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande, värderade ledamöter! Vi rör oss på ett område som inte är alldeles lätthanterligt. Det är ett stort och viktigt område, och jag tror att i vårt samtal om personalfrågor i allmänhet behöver man närma sig problemen inom personalkomplexet med ett utomordentligt stort mått av ödmjukhet.

Vi säger ibland att personalen är vår främsta resurs. Frågan är om man inte ska gå ett steg till och säga: Vården är dess personal. Personalen är med andra ord inte jämförbar med några andra resurser, den är alldeles unik och alldeles nödvändig.

Då är det en mängd saker som den strategi som Ingela m.fl. har motionerat om skulle leda till där vi är helt överens, vilket har påpekats i flera inlägg. På några punkter är vi inte överens. Bortsett från det, när det gäller de mål som en sådan här strategi ska sträva emot tror jag att vi har en väldigt bred gemensam bas att arbeta utifrån. Sedan kan vi diskutera formerna för att bäst nå dit.

Jag är övertygad om att vi når bäst effekt med ett decentraliserat ansvarstagande, där vi lämnar ifrån oss både ansvar och befogenheter. Det tror jag är mycket viktigt för framtidens personalpolitik att alla nödvändiga beslut tas så nära patientmötet som möjligt, när vi talar om vårdpersonal.

Det är ju så, det vet vi från många mätningar som har gjorts om anledningar till att folk är långtidssjukskrivna eller har ansett sig tvingas in i förtidspension, att ett av de främsta skälen är just att man saknar inflytande på sin lokala arbetsplats och sin vardag i övrigt. Detta välkända faktum måste man ta hänsyn till, eftersom det uttalats av så oerhört många.

I en personalpolitik bör de som har koncernperspektiv ha insikt om att besluten behöver tas så lokalt som möjligt. Då gäller det för koncernledningen att visa så mycket tilltro till personalen som möter personalen och till deras ledare att vi vågar lämna ifrån oss både ansvar och befogenheter, inte bara det ena.

Detta tror jag är en av nycklarna till att få behålla den personal som vi har, både i offentlig verksamhet och för del delen i en del privata verksamheter. De ekonomiska förutsättningarna är inte så rasande mycket bättre för någon, utan man står inför motsvarande utmaningar. Därför är det viktigt att vårdpersonal stannar kvar i vården, oavsett vem som formellt är arbetsgivare.

Det har varit en del debatt om ”signalsystemet”, som det har kommit att kallas. Man säger att den här majoriteten bara bryr sig om personal som vill knoppa av och starta egna företag. Så är det naturligtvis inte, men jag förstår de politiska poängerna bakom. Den politiska debatten skulle bli fattig om man inte hade en tydlig skillnad i synsättet.

Om vi i stället vänder på det hela och tar sin utgångspunkt i det jag använde som inledning till anförandet, betydelsen av att man har lokalt ansvar och lokala befogenheter, och det visar sig vara en framgångsväg att personalen själv äger och driver sitt vårdföretag på uppdrag av och i nära samverkan med landstinget, så bör vi förstås satsa på den inriktningen. Men jag har stor respekt för dem som inte vill bli avknoppade eller privatiserade. Jag vet att en stor grupp av landstingets anställda i olika verksamheter har det synsättet. Möjligen sent omsider har vi därför parallellt med det också en inriktning på det vi kallar intraprenader – begreppet är inte särskilt adekvat, men vi vet vad vi menar med det.

På det sättet tror jag att vi kan åstadkomma ett slut på stressen i systemet, som Ingela var inne på. Det ligger ju mycket i det hon säger. Men samtidigt måste vi vara klara över att det här är inget problem som är typiskt enbart för Stockholms läns landsting. Jag vill inte på något sätt förhäva mig och säga att vi har en bättre situation här än på andra håll, men jag vågar ändå göra det uttalandet att förhållandena för personalen i vårt landsting eller i de vårdföretag som vi samarbetar med är sämre än på andra håll i vårt land. För övrigt är detta ett fenomen för hela västvärlden, dessvärre.

Den personalenkät som publicerades i förra veckan kan vi ha olika synpunkter på. En viktig lärdom tror jag är att vi upptäcker brister både i privata vårdföretag och i landstingsdrivna. Då gäller det att fördjupa kunskapen om vad det är som gör att man inte upplever sig ha tillräckligt inflytande för att trivas gott. Där kan vi också hitta en och annan nyckel till att utveckla ledarskapet, som inte har diskuterats så mycket i dag men

som jag tror är en annan avgörande faktor för att vi ska bli framgångsrika i vår personalpolitik framöver.

Jag uttrycker en viss försiktighet när jag säger det här, men jag är inte alldeles säker på att det är koncernen Stockholms läns landsting som ska vara länets bästa arbetsgivare. Jag tror att de vårdföretag som är verksamma, i privat eller offentlig regi, är de som måste vara konkurrenskraftiga för att vi ska kunna rekrytera personal.

Landstinget som vårdkoncern har inget egenvärde. Det har ett stort värde som sjukvårdshuvudman och som ansvarig för planering och finansiering, men jag tror det är viktigare att verksamhetsförutsättningarna är sådana i alla typer av vårdföretag, offentliga som privata, att de attraherar unga människor, att det attraherar människor att fortbilda sig och starta positiva karriärer i syfte att vara kvar inom den här sektorn och ge sitt livs kunskap och engagemang för de människor som behöver vården.

Jag vet att de fackliga organisationerna säger att de saknar en central samtalspartner. Det kan man säkert lösa på olika sätt. Det finns ju en central samtalspartner, en landstingsstyrelse med ledning och det finns ett arbetsgivarutskott – som åtminstone sammanträder varannan månad, har jag lärt mig i dag. Sedan är det en annan fråga om det centrala facket ska förhandla med den centrala koncernledningen och fixa allt för allihop. Då har vi ju centralstyrning, som går stick i stäv med det jag tror att vi alla helst vill åstadkomma. Jag tycker mig i alla fall kunna höra det som underton.

De livsavgörande frågorna, som Ingela tog upp, vill jag också nämna om lite, till sist.

Vi ska även fortsättningsvis kunna erbjuda en hög kvalitet i vårdgivandet – ja! Och därför behöver vi fokusera väldigt mycket omkring rekryteringsfrågorna och bevaka landstingets intressen när det gäller utbildning, forskning och utveckling. Där har vi otvetydigt en utomordentligt bra relation till Karolinska Institutet. Stockholm är särskilt gynnat på det sättet, genom att vi från landstinget visar en öppen och generös attityd och möts av motsvarande från Karolinska Institutet. Vi har ett utomordentligt gott samtalsklimat, och det ska naturligtvis nyttjas i det här avseendet.

Däremot har vi ett bekymmer i alla vårdverksamheter, de primärkommunala såväl som i landstingets, och det är gymnasiets omvårdnadsprogram. Det är ett stort problem, eftersom det inte ger ett yrke utan är lite för tunt. Detta måste vi hjälpas åt att uppmärksamma, för det kan vara en port in till många viktiga framtida vårddycken.

Som jag nämnde i någon debatt för många år sedan tror jag det vore angeläget att vi hittade en ny beteckning på undersköterskeyrket. Vårdbehoven utvecklas på ett sådant sätt att vi behöver ha ett nytt vårddycke, som också gör den utbildningen mer attraktiv. Låt oss hjälpas åt med det! Vi har ju lite olika möjligheter att möta dem som kan besluta i de här hänseendena.

Personalens rehabilitering är en annan fråga. När vi nu har bestämt oss för att tillsammans med Försäkringskassan i Stockholms län utveckla en rehabiliteringsgaranti med en viss inriktning, så har jag under den resan lärt mig att om vi skulle lyckas –

genom det programmet eller andra åtgärder som vi har initierat – rehabilitera hälften av de i vården verksamma som är framför allt långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade inom 18–24 månader, så skulle vi ha ett minimalt rekryteringsbehov under den tiden, och faktiskt något år efteråt. Det är, vill jag påstå, en av de mest angelägna inriktningar vi kan ha här i landstinget.

Bättre underlag för att kunna analysera varför folk mår dåligt har efterfrågats. Jag tror att kunskapen är stor på det området, att vi vet väldigt mycket. Det viktiga är att sätta i gång rehabiliteringsarbetet och komma någon vart, så att människor som har varit verksamma i vården men som tvingats vara frånvarande på grund av långa sjukskrivningar och en del på grund av alltför tidig förtidspensionering skulle kunna få möjlighet att komma tillbaka. Ingen möda skulle sparas på detta, och jag tror att vi skulle kunna vara överens om att satsa specifika resurser – gärna i samverkan med statsmakterna. Man talar om vinna–vinna-system i vissa ekonomiska sammanhang. Här skulle väldigt mycket medmänsklighet och humanitet kunna vinnas om vi samverkade med statsmakterna om att använda resurserna gemensamt på ett bättre och mer effektivt sätt.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag med anledning av motionen.

Anförande nr 72

Birgitta Sevefjord (v): Ordförande, ledamöter! Jag har setat ganska länge och lyssnat på diskussionen. Den har varit intressant och upplysande på många sätt – kanske inte direkt överraskande.

En sak som jag har funderat över är: Varför detta enorma motstånd till förslaget på en central personalfunktion under landstingsstyrelsen? Vad är det som gör att de tre borgerliga partierna är så eniga i sitt motstånd? Inget av dem är ju motståndare till att vi har tre centralt placerade sjukvårdslandstingsråd. Inget av dem är motståndare till att vi har ett centralt placerat finanslandstingsråd – även om många av oss i oppositionen önskar att vi inte hade just den funktionen. Vad är det som gör att ni är så starka motståndare till ett sådant förslag?

Alla vi som har jobbat på stora arbetsplatser utanför det här huset, och det är ganska många av oss, vare sig det varit statliga arbetsplatser, i näringslivet eller i kommuner, tycker att det är en självklarhet att det finns en central personalfunktion på den arbetsplatsen. Jag vet inte om någon av er jobbar på en stor arbetsplats där det inte finns en central personalfunktion, som ser till att allt fungerar, dit man kan gå och diskutera, som ser till att man rekryterar rätt, som ser till att personalen utvecklas, osv.

Men när det gäller landstinget tycker ni uppenbarligen inte att man ska ha detta. Jag kan bara inte begripa varför.

Då blir jag lite konspiratorisk där jag sitter. När Ralph Lédel säger att nu har vi 500 olika arbetsgivare inom landstinget, det är väl jättebra, så tänker jag att det vore bra om det fanns någon central funktion som höll ihop alla de 500 olika arbetsgivarna, som ser

till helheten. Men där kommer min konspiratoriska förklaring in. Moderaterna vill inte se till helheten. Moderaterna vill ju bryta sönder landstinget. Ju fler små enheter landstinget består av, utan någon central styrning, desto bättre, för då blir det enklare att bryta landstinget i sin helhet.

Så sitter jag och filosoferar när jag lyssnar på diskussionen.

Ingela Nylund Watz redogjorde väldigt klart för varför det skulle vara så bra att ha den här centrala funktionen. Det finns en rad skäl för det: att se till helheten, att se till utbildning och rekrytering, att kunna identifiera problem, osv. Vem är det som ska se till att jämställdhetsarbetet bedrivs inom hela landstingskoncernen, vem är det som ska se till att arbetsmiljön blir bra inom hela koncernen, om man inte har en central funktion som har det till uppgift? Jag förstår faktiskt inte varför man tycker att detta är så dåligt och så svårt.

Ohälsotalet och sjukskrivningarna har ni pratat om ganska mycket. Då var det ju bra att höra Ralph Lédel säga att man just har gett landstingsdirektören i uppdrag att identifiera och se vad man kan göra åt de växande sjukskrivningarna inom landstinget. Jag hoppas att det i det uppdraget också ligger att han ska identifiera de goda exempel som finns inom landstinget, där man faktiskt har lyckats vända den negativa utvecklingen. Jag tänker på SöS' akut, som man kan läsa om i Dagens Medicin som kom i dag. Läs den gärna, om ni inte har hunnit göra det!

SöS' akut är norra Europas största akutmottagning. Där jobbar det 225 personer. Man har över 90 000 besök om året. Genom en bra personalpolitik och en bra ledning har man lyckats vända den negativa utvecklingen av sjukskrivningarna. Man har nästan inga långtidssjukskrivna längre, fast vi vet att de jobbar på en oerhört tuff och utsatt arbetsplats.

Frågar man personalen vad det beror på, säger de att det finns ett bra utvecklat ledarskap, bra chefer helt enkelt, en flexibel arbetsorganisation och flexibla arbetstider. Det finns bra kompetensutveckling för personalen, och personalen har synliggjorts.

Detta goda exempel inom en landstingsdriven verksamhet hoppas jag att landstingsdirektören får med sig när han ska undersöka vad man kan göra åt långtidssjukskrivningarna. Ett problem är att de borgerliga hela tiden bara pratar om den privata verksamheten. Allt som landstinget självt driver är dåligt eller ointressant och bör förändras.

Vänsterpartiet har länge och ofta drivit frågan om arbetstidsförkortning. Vi tror att den frågan är viktig att ha med när man ska diskutera hur man ska komma till rätta med de växande sjukskrivningarna och ohälsotalet inom landstinget, men också i samhället i sin helhet.

I dag har det vuxit fram flera spännande exempel. 3+3-metoden, som finns på försök, dvs. att man jobbar tre dagar och har tre dagar ledigt, verkar kunna vara en intressant väg framåt. Det har inte pågått på så många ställen, men där man har gjort det har man

nått positiva resultat. En flexibel arbetstid, där personalen själv i stor utsträckning får lägga ut sitt arbetsschema, är precis vad man har provat på SöS' akut. Där har man kunnat lägga sina arbetsscheman så att man jobbar i princip 80–85 procent men får betalt 100 procent. Eller den modell som vi i Vänsterpartiet har drivit ganska länge, rent av en kortare arbetsdag – med bibehållen lön, måste jag tillägga.

Då inser alla vi som vet hur ekonomin ser ut att det där kan man inte fixa så lätt, för det finns inte pengar. Men vi tror att man kanske ändå skulle överväga om man inte framöver inom vissa områden och bland vissa personalgrupper skulle fundera på en kortare arbetstid med bibehållen lön, särskilt inom tunga och svåra områden som geriatriken eller psykiatrin. Ett viktigt skäl för att göra det är personalens ålderssammansättning. En stor del av personalen är i dag kvinnor som är 50 år eller äldre. Många av dem är ganska slitna. Utslitna ryggar, axlar, nackar. Orkar inte riktigt jobba, och orkar förmodligen inte jobba tills de är 65 år. Vi behöver deras händer i vården, för det är svårt att rekrytera. Det har vi ju redan pratat om. Ett sätt att kunna behålla deras händer i vården, och deras kompetens, kunskap och engagemang, tills de blir 65 år är kanske att på vissa strategiska ställen se om det går att genomföra en arbetstidsförkortning.

Vi tror också att det är viktigt att skapa en miljö som gör att personalen trivs. Hur ska vi skapa en miljö som gör att unga människor dras till vården? Flera av er har varit inne på den frågan. När jag tittar på hur det ser ut åldersmässigt i vården så är det – om jag inte har räknat fel –ungefär 10 procent av dem som är anställda i landstinget som är 30 år eller yngre, samtidigt som en stor majoritet är 50 år eller äldre. Det behövs inte mycket fantasi för att inse vilka enorma problem och utmaningar vi står inför framöver!

Ralph Lédel sade att han sätter verkligheten i högsätet. Nu är han inte här inne, men han kanske lyssnar. Då tänkte jag: Vad Ralph Lédel gör är faktiskt att förfalska verkligheten! Ett sätt är den enkät som flera av er har nämnt, Mångfalden i vården, som kom häromdagen. Den är så dålig och så ointressant att den egentligen borde ha kastats i papperskorgen – men det har man förstås inte gjort, av ideologiska skäl, för hela enkäten är uppbyggd för att visa hur bra det är att jobba privat i förhållande till i landstingsdriven vård.

Varför är enkäten så dålig att den borde kastas i papperskorgen? Ja, det första skälet, som är helt tydligt, är att knappt hälften har besvarat enkäten. Alla vi som har jobbat med sociologiska undersökningar av olika slag vet att har man en så låg svarsprocent är de svar man får väldigt otillförlitliga och ska behandlas med mycket stor försiktighet – om de ska behandlas över huvud taget.

Det andra skälet är att när det gäller de privat anställda som har besvarat enkäten, har den delats ut på arbetsplatsen, och man vet inte riktigt vilka det är som har besvarat den. Men de som jobbar i landstinget har fått den per post. Det är alltså en delvis styrd undersökning också av det skälet, och redan av det skälet bör man faktiskt underkänna hela undersökningen.

Sedan finns det ingen redovisning av vad det är för personer som har besvarat enkäten. Hur många jobbar inom det privata och inom landstinget? Hur många är aktieägare eller delägare i bolagen som de jobbar i? Hur många är chefer? Hur många är personal? Ingenting av det finns redovisat, och även av de skälen tycker jag att enkätundersökningen Mångfald i vården är en förfalskad verklighet, som vi inte över huvud taget borde lyfta.

Anförande nr 73

J a n e t M a c k e g å r d (s): Ordförande, fullmäktige! Jan-Olov Sundströms inlägg lockade upp mig i talarstolen. Jag tycker att detta inte bara är en fråga för produktionsstyrelsen och utförarna. I det beställarsystem som finns är det viktigt att vi har en strategi för framtiden. Beställarna ger ju underlag för bedömningar av kompetensbehov. Men det som har blivit synligt i diskussionen är majoritetens ovilja att ha en övergripande policy och därmed visa att man satsar på de landstingsanställda och den landstingsdrivna verksamheten och gör den betydelsefull – lika betydelsefull som den som är privatdriven.

Jag har lite svårt att förstå att det inte skulle vara en koncernlednings ansvar att ha koll på personalresurserna, och jag är nog inte ensam om det. När jag läser i handlingen kan jag se att det i hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande står: "För närvarande saknas information om befintliga personalresurser för den landstingsfinansierade sjukvården som helhet. Därmed finns inte underlag för att identifiera bristyrken – – –". Det finns alltså synpunkter inom ledningen för hälso- och sjukvården att det behövs en sådan här satsning.

Jag uppfattar diskussionen som att majoriteten inte lyssnar på vad vi säger. Jag förstår att man vill göra sina egna tolkningar, av ideologiska skäl. Jag tror ändå att en samordning måste ske centralt, eftersom många frågor är så komplexa och rör flera utförare och verksamheter. Därför är det svårt att avsäga sig detta ansvar.

Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska förslaget.

Anförande nr 74

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! För att för min del avsluta diskussionen skulle jag vilja avrunda med att försöka måla en bild av det som jag kallar det signalsystem som majoriteten så tydligt använder kring vad som är deras generallösning på de bekymmer vi ser när det gäller att klara personalförsörjningen på både kort och lång sikt och göra oss till en bättre arbetsgivare.

Jag tyckte det var väldigt avslöjande, intressant och klargörande när Stig avslutade sitt inlägg med att säga att landstinget som vårdkoncern inte ska vara den bästa

arbetsgivaren, därför att vi ska samverka med privata vårdaktörer. Det är ju detta som är denna majoritets huvudsakliga ambition, överskuggande alla andra ambitioner, nämligen att fragmentisera och minska landstingets egenregiverksamhet. Man gör det under devisen "mångfald". Låt oss inte nu ta debatten om vrångbilden av socialdemokratins syn på vad mångfald bör stå för, den kan vi ta vid ett annat tillfälle. Men den bild som målas upp av signalsystemet är detta ständiga larmande om de privata alternativen som den enda och bästa vägen.

Även om Stig Nyman i talarstolen också säger att det handlar om att vi måste bli duktigare på att ta vara på den personal som arbetar i vår egen verksamhet – jag tror t.o.m. han erkände att man vaknat upp lite sent och nu kommer med ett förslag om intraprenader – så är det ju inte det han i första hand står och säger här, utan det är alla de tusentals signaler som majoriteten har skickat ut om fördelen med privat verksamhet som ljuder igenom hela vår organisation och tränger ned till de medarbetare som står mitt ute i verksamheten. Om det nu är så att jag uppfattar den signalen, så är det ju lätt att misstänka att jag känner att jag inte är tillräckligt intressant när jag arbetar i landstingets regi.

Det är en del av vad signalsystemet skapar.

Den andra delen är det som Stig Nyman just erkänner, nämligen att eftersom fokus har varit inriktat på att skapa fler arbetsgivare, som har varit målet, har detta i sig genererat en stress i systemet som också bidrar till att alltför många arbetstimmar i vår egen verksamhet ägnas åt att jaga in och ringa in folk och klara att flytta runt patienter. Det är ett dagligt tröskande med detta.

Jag menar, att hade majoriteten från början menat allvar med det som skrivs i de vackra dokumenten om att göra oss till en konkurrenskraftig arbetsgivare, så skulle det rimligen ha varit lika angeläget att från första dagen ha fortsatt, alternativt gjort om, det kvalitetsutvecklingsarbete som vi drog i gång under förra perioden, parallellt med att man skapade det mångfaldskansli som nu har fått ett så stort ansvar att under mandatperioden förverkliga majoritetens ambitioner att i första hand skapa en vårdmarknad med flera privata arbetsgivare – precis som Stig Nyman så tydligt uttryckte det.

Jag menar, att om man menar allvar med det som står i den personalpolitiska plattformen – vilket vi nu kan hysa vissa tvivel kring, i alla fall från majoritetens sida, men vi står ju för det – så behöver det utvecklas en central strategi för hur vi ska göra oss själva till en betydligt bättre arbetsgivare än vad vi är i dag. Jag är ledsen att vi inte har samma uppfattning om detta, men det är ett besked inför hösten: blir det ett majoritetsskifte så kommer den förändringen att äga rum.

Jag yrkar bifall till vårt förslag.

J o a k i m E d h o r g (s): Fru ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Jag har nu suttit och lyssnat på den här debatten i drygt en och en halv timme, med stigande förvåning över vad som sägs från majoritetshåll.

Vi har alltså här en koncernledning som befinner sig i, som de själva säger, en turbulent verklighet. För tio år sedan var man ensam arbetsgivare och hade monopolsituation på marknaden. Nu har man ungefär 500 konkurrenter. Flera undersökningar visar att de som utexamineras på området vill inte ha den här arbetsgivaren utan går till andra arbetsgivare. Man trivs inte. Visst kan det diskuteras hur pass trovärdiga de här undersökningarna är, men i vilket fall som helst är det den verklighetsbild som ges.

Slutsatsen man drar är: Ja, då behöver vi inte ha någon central personalfunktion! Kan ni tänka er någon annan koncern, någon annan stor arbetsgivare som skulle dra den slutsatsen av en sådan omvärldsanalys? Jag har väldigt svårt att tänka mig detta.

Ingela har redan varit inne på att vi dessutom fick höra sjukvårdslandstingsrådet Stig Nyman säga: Nej, det är inte så viktigt att vi är den bästa arbetsgivaren, för det är inte vår uppgift. Då blir man ju ännu mer mörkrädd!

Landstinget är huvudman för sjukvården – ja. Men landstinget är faktiskt också en sjukvårdsproducent. Och framför allt är landstinget fortfarande arbetsgivare för väldigt många människor och har faktiskt ett ansvar gentemot både patienter och medarbetare som vill söka sig till oss att rekrytera bra personal till den landstingsdrivna vården. Vi har också ett ansvar gentemot dem som arbetar i vården och som vill arbeta i vården. Den enda möjligheten att utvecklas ska inte vara att knoppa av eller gå till en annan arbetsgivare. Framför allt är det ju en väldigt konstig arbetsgivare som säger: Det bästa personalen kan göra är att lämna mig och gå till en annan arbetsgivare.

Det är någonting fel. Ni talar mycket om konkurrensutsättning. Det är nog bra, men man måste också se att när man blir konkurrensutsatt är den strategi man ska välja inte att rulla över och spela död, utan det är att försöka vara en så attraktiv och bra konkurrent på den marknaden som man någonsin kan.

Anförande nr 76

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Det är naturligtvis bra med klarläggande debatter. Uppenbarligen har vi bidragit till det i dag med klarlägganden inför höstens val om vad vi menar.

Allvarligt talat, Ingela, är jag inte så säker på att alla de medarbetare som har valt att arbeta i eget vårdföretag skulle känna uppskattning ifrån i varje fall delar av landstingsledningen och landstingsfullmäktige, om de blev kallade för "fragment i vården" och beskyllda för att ha bidragit till en fragmentisering av vården. Det är ju precis tvärtom! Effekten är, säger de själva, att de möter patienterna på ett bättre sätt, mer flexibelt, mer patientanpassat, mer anpassat till patienternas behov, osv.

Om det var ett klarläggande inför valrörelsen så ber jag att få tacka för bidraget!

Koncernen har inget egenvärde. Den har ett egenvärde enbart när vi kan föra en sådan personalpolitik och politik i övrigt som attraherar nya medarbetare men som kanske framför allt arbetar på ett sådant sätt att vi kan få behålla den personal som finns i vården – alldeles oavsett om det står Norra Stockholms produktionsområde, M&M Medical eller någonting annat på lönekuvertet. Alla som är verksamma i den här sektorn är värda all uppskattning, all uppmuntran och allt stöd. Därför ska man som sjukvårdshuvudman föra en politik som gagnar detta.

Under mandatperioden har vi lärt oss att vi har en förebild i Västmanlands läns landsting när det gäller primärvården. Där ligger vi efter, vi har ännu inte så mycket privat primärvård i Stockholm som man har i Västmanland. Jag tror inte heller de skulle uppskatta om de kallades för en fragmentiserad del av vården, eftersom det är precis tvärtom. Det är med ett samlat grepp om och ett samlat ansvar för vårdens utveckling, och med flera vårdgivare och arbetsgivare som kan attrahera, som vi kan bidra till en sund och riktig lönebildning, erbjuda större möjligheter till bra karriärvägar, osv. Det går att göra en lång lista, men jag ska begränsa mig till detta.

Vårdens medarbetare är vårdens medarbetare, oavsett arbetsgivare. Ingen ska behöva känna sig ”mörkrädd”, som vi hörde i ett inlägg, utan det här arbetar vi öppet och ärligt med.

Om debatten i dag om vilken personalpolitik landstinget ska ha har varit klarläggande så tycker jag det är utomordentligt värdefullt inför den förestående valrörelsen. Vi har olika syn på några områden, men som jag var inne på i mitt förra inlägg tycker jag vi är väldigt överens om vilka mål vi vill uppnå – det är kanske inte så konstigt – utan diskussionen handlar om vägarna och medlen.

Till sist i det här inlägget – det är inte säkert att det behöver bli fler – finns det ju en del vårdhuvudmän ute i landet att jämföra med. Jag tänker inte namnge något, men det finns rätt många exempel på hur man kan bedriva personalpolitik i den form vi gör i Stockholms län och som man gör i ett antal andra landsting. Det går att jämföra, och det är ju inte så att situationen är mest bekymmersam hos oss. Exempel på centraliserad personalpolitik där landstingsstyrelsen i stort sett bemannar klinikerna finns det också. Man kan se hela skalan, från det sätt vi arbetar i Stockholm till hur man arbetar med en långtgående centralisering.

Jag kan inte ålägga Ingela Nylund Watz någonting, men jag skulle vilja vädja till dig att inte tala om fragmentisering, i synnerhet inte till vårdpersonal som har valt att arbeta i egna vårdföretag. Jag tror inte det skulle mötas med särskilt stor uppskattning. Rent partiegoistiskt borde jag naturligtvis uppmuntra dig att fortsätta prata om fragmentisering, men jag tycker frågan är alldeles för allvarlig för att kunna lämnas på det sättet.

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Det är intressant att konstatera att vi har kunnat göra klargöranden på flera olika håll.

Alldeles uppenbart är – det blir glasklart efter den här debatten – att mångfald för den här majoriteten handlar om att minska andelen offentligdriven sjukvård så mycket det går, till förmån för att skapa fler alternativa privata vårdgivare. För mig innebär mångfald något mycket vidare.

Det är, helt riktigt, en politisk skiljelinje i fråga om ifall man tycker att man ska ha en offentligt driven vårdproduktion i egen regi eller inte. Där tycker vi olika. Men det är bra att det beskedet har kommit.

Om mitt uttalande om fragmentisering av vården misstolkas för att tas till intäkt för att jag inte tycker det är bra att medarbetare som arbetar i de privata vårdföretagen trivs med sitt arbete, så ska jag gärna korrigera det. Jag, precis som hela den socialdemokratiska gruppen och en stor majoritet av Sveriges riksdag, välkomnar mångfald, också då det handlar om privata aktörer, i framför allt den lokala hälso- och sjukvården. Naturligtvis är de lika värdiga välfärdsarbetare som de som arbetar i offentlig regi.

Men den här majoritetens bekymmer är att allt fokus har riktats åt enbart ett håll. Det är beklagligt. Jag yrkar återigen bifall till vår motion.

Anförande nr 78

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det beskedet välkomnar jag. Då är vi alldeles överens om vad som är mångfald.

Ska vi ha fler privata vårdföretag, är det ju rimligen så att de offentligt drivna behöver minska – om det inte är så att vi skapar mångfald i en utsträckning som precis svarar mot de ökande vårdbehoven. Men jag tror att för att klara de ökande vårdbehoven behövs det allt fler privata vårdföretag, och framför allt personaldrivna. Som jag sade i mitt första inlägg i den här debatten tror jag det är oerhört angeläget att besluten fattas så nära patientmötet som möjligt.

Anförande nr 79

J a n B e r g v a l l (v): Jag begärde ordet därför att det finns ett par saker som jag inte tycker kan få stå oemotsagda i debatten.

Det är riktigt att majoriteten under förra mandatperioden hade en sysselsättningsgaranti för övertalig personal. Vi bestämde oss för att ta hand om den personal som inte hade en fast sysselsättning ute i organisationen. Det tyckte vi var riktigt. Det ledde till olika saker. Det ledde till vidareutveckling, garantipensioner och en mjuk typ av övergång.

Men vad gjorde borgerligheten mandatperioden innan? Det vill man inte prata om! Hur många tusen människor var det ni skickade rakt ut i kylan? Jo, närmare 10 000

anställda skickade ni ut i kylan – utan några livremmar eller skydd! Det vill man glömma bort.

Det är riktigt att under förra perioden, när vi fick övertalighet i organisationen, hade vi en sysselsättningsgaranti. Det tror jag att alla vi som sitter på den här sidan är ganska stolta över. Vi tog hand om den personal som tillfälligt råkade illa ut.

Själv jobbar jag ganska mycket fackligt på min arbetsplats. Det är också i en koncern, men något mindre än landstinget som ju är en av Sveriges största arbetsgivare. Vi har bara 3300 anställda, ungefär som ett enda sjukhus. Vår koncern består också av en del dotterbolag. Det finns koncernövergripande frågor över bolagen, och det finns en personalavdelning som sköter dessa. Från det fackliga hållet resonerar vi med koncernledningen i ett s.k. koncernråd, där vi löser de övergripande frågorna. Det är inget märkvärdigt. Jag ser inte det som centralisering utan faktiskt som en rationalisering. Sedan finns det förstås för dotterbolagen specifika situationer, som man löser där.

En annan sak är hur det praktiskt fungerar. Jag ställer mig lite frågande efter att ha lyssnat här. På svensk arbetsmarknad har vi ju det förhållandet att man tecknar kollektivavtal mellan en arbetsgivare och en facklig organisation. Det är så som vi har byggt upp Sverige. Nu undrar jag, lite ironiskt: Var fäsen tecknar man kollektivavtal i dagens organisation? Det verkar lite diffust när man säger att man inte centraliserar utan har lagt ut dem. Var finns de då? Ska en organisation fås att fungera måste de finnas någonstans, annars lever vi i det här landstinget med en väldigt konstig hierarki!

Anförande nr 80

M a t s S k o g l u n d (v): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Man tror knappt sina öron! När vi andra diskuterar i banor som att personalpolitiken borde utvecklas och att landstinget borde bli den bästa arbetsgivaren, stövlar Stig Nyman upp i talarstolen och säger att landstinget inte ska vara den bästa arbetsgivaren, utan det ska de privata vårdbolagen vara! När landstinget står inför en oerhörd kris när det gäller både att skaffa ny personal och att behålla den som vi redan har – vilket egentligen är den största uppgiften, för där finns ju de som är utbildade och jobbar i branschen – säger Stig Nyman så där.

Han pratade lite om hur bra vården ska vara osv. Ett av problemen för cancervården på KS är nu att personalen köps över till de privata vårdbolagen, som bedriver lägre prioriterad sjukvård. De kan betala högre löner och erbjuda bättre arbetstider.

Sjukvård är inte bra på marknaden, särskilt inte när ni inte på något sätt möter den. Ni tycker ju inte ens att landstinget ska vara bra, utan ni vill att det ska bli privatiseringar! Det är därför cancervården på KS nu är i kris.

Det är inte bara ett bra budskap för valrörelsen när ni säger till personalen att den inte är värd något, ni säger också samma sak till patienterna: Vi satsar hellre på mindre prioriterade patienter än på att behandla cancer på KS. Det är ju oerhört allvarligt!

Några har sagt att personalpolitiken inte ska vara politiskt styrd. Men personalen har rätt att fordra att den politiska ledningen tar ett ansvar för vad som händer. Det är ju totalt oansvarigt att säga att det ska vara någon annan som tar ansvar för personalpolitiken, för dåliga löner, för dåliga scheman och allt det där. Ni vill inte ta något ansvar alls. Ändå finns det dokument som säger att det ska vara lite bättre än vad ni nu gör er till tolk för. Ni verkar faktiskt glömma att ni har antagit sådana dokument, som på papperet är ganska bra. Nu säger ni att ni inte tänker bry er om att vara bra arbetsgivare. Det blir totalt upp-och-ner-vända världen när ni går i gång!

Jag kanske inte borde säga mer, men det blir så trist att sitta och lyssna när ni håller på så här. Ni säger att det är bra att väljarna får reda på det här – men de får ju inte reda på hur tokiga ni är. De tror att ni fortfarande vill vara en bra arbetsgivare.

Vad ni gör är att försöka få i gång en vårdmarknad. Kanske det lyckas om tio eller tjugo år, men nu är det ju total kris i sjukvården för att ni håller på och gödslar marknaden på det här sättet. Ni drar resurser till mindre prioriterade områden än högprioriterad vård.

Ert budskap till personalen är: Kom in med avknopningsansökningar! Då är ni ambitiösa. Gör ni inte det är ni oambitiösa. Personal som har jobbat i landstinget i 20–30 år betraktar ni som oambitiösa, som inte vill något. Och protesterar man mot avknopningar och privatiseringar, betraktas man t.o.m. som en fiende till landstingsledningen och ska helst ut fortast möjligt, för då är man inte med på noterna.

Inte konstigt att personalen inte tycker det är så kul att jobba i landstinget då!

Vi får väl göra vårt bästa för att budskapet ska nå ut. Bifall till motionen!

Anförande nr 81

Landstingsrådet L é d e l (m): Ordförande! Jan Bergvalls påståenden är häpnadsväckande. Jag är i och för sig inte så mycket för historieskrivning, men när du påstår att den borgerliga majoriteten 1991–1994 skulle ha sparkat 10 000 personer måste du förklara dig lite närmre. Vilka grupper av anställda rörde det sig om? Det har vi inte hittat i den personalstatistik som finns.

Du far med osanning i den frågan, det är alldeles uppenbart.

Kanske menade du de 10 000 personer som berördes av Ädelöverenskommelsen, men då ljuger du ännu värre. De sparkades inte ut i kylan – möjligen släpptes de in i värmen. Alla fick arbete i kommunerna, varenda person, enligt den uppgörelse som det var stor partipolitisk enighet om.

Tala om vilka 10 000 personer som sparkades!

Däremot är det rätt att ni sparkade 4 000 och satte dem i en konstig sysselsättningsgaranti.

Anförande nr 82

J a n B e r g v a l l (v): Ordförande, Ralph Lédel! Jag är beredd att siffrorna kontrolleras för exakthet, men jag har för mig att det rörde sig om sådana tal mellan 1991 och 1993.

Anförande nr 83

Landstingsrådet N y m a n (kd): Debatten var ganska klarläggande, fram till de två inläggen från Bergvall och Skoglund.

Det måste väl ändå vara så, Jan, att vi talar om Ädelreformens medarbetare? I annat fall har landstingskontorets statistikavdelning missat någonting mycket väsentligt, och det vore naturligtvis allvarligt. Men jag tror vi snabbt kan konstatera att vi är överens.

Det var ju den stora reformen under den mandatperioden. Den beslutades här 1991 och trädde i kraft den 1 januari 1992. Man kom inte överens mellan landsting och kommuner, utan det inträdde en statlig medlare för att tala om hur mycket det skulle skatteväxlas osv. Det berörde nog mer än 10 000 människor, men de fick alla arbete i kommunerna.

Så säger du att vi inte vill tala om den borgerliga perioden i början av 1990-talet. Jo, det gör vi hemskt gärna, men det är liksom inte den som är föremål för debatt just nu. Vi kan väl återkomma till det i någon allmänpolitisk debatt lite längre fram?

Däremot har jag väldigt svårt att ta till mig att det skulle vara 4 000, 5 000 eller möjligen 6 000 övertaliga identifierade i midsommarveckan 1996, som sedan flyttades över i en sysselsättningsgaranti. Där ställer jag nog väldigt höga beviskrav. En sak är jag alldeles säker på, för jag har pratat med rätt många av dem: det var inte det de drömde om när de gick till val hösten 1994, att lyftas från vården in i en sysselsättningsgaranti. Och det var definitivt inte vad de drömde om när de gick på högskolan och utbildade sig för yrket!

Mats Skoglund, det är du som går i gång! Jag tyckte att debatten innan var bra, tydlig och klarläggande på många punkter. Skulle jag ha sagt att det inte ska vara en bra personalpolitik för landstingets anställda? Vi kommer att få se bevis när stenografernas protokoll kommer. Vid den här åldern, jag är snart 60 år, kan ju korttidsminnet eller vad det heter vara besvärande kort, men skulle jag ha sagt det så måste jag be alla här närvarande om ursäkt. Jag har kvar manus och stolpar till mina inlägg.

Det vi lär oss av personalpolitiken under den här mandatperioden är att när medarbetarna lokalt får mer att besluta om, de som möter patienterna, så mår de bättre och då ger de bättre vård. Av det har vi lärt oss att vi bör ha en motsvarande ordning för de landstingsanställda. Det var vad jag sade, bl.a.

Vi agerar totalt ansvarslost, säger Mats Skoglund. Tja, det är klart att det är politiska övertoner i en sådan här debatt, men jag tycker att just de frågor som vi nu diskuterar är av den karaktären att vi skulle kunna låta de politiska övertonerna vila ett ögonblick och i stället försöka se till de viktiga och angelägna sammanhang som det här hör hemma i. Skulle vi på ömse håll besvara oss att försöka föra en mer balanserad debatt, så tror jag det skulle uppskattas framför allt av vårdens medarbetare, alla kategorier. Men jag är inte heller främmande för att det kunde uppskattas av väljarna om vi försökte föra ett lite mer sansat samtal om vårdens kanske viktigaste strategifråga för de kommande 10–20 åren.

Det är ingen total kris för sjukvården i Stockholm, och det är ingen total kris för cancersjukvården på Radiumhemmet eller vid Södra onkologiska kliniken. Det är inte heller så att det pågår en personalflykt i den omfattning som Mats Skoglund säger. Vad det handlar om är att några av de 80-talet anställda som har sökt sig till privata vårdföretag, några har sökt sig till kommunala sjuksköterskejobb, och för närvarande är nio stycken barnlediga.

Att föra upp det på agendan här som en total kris i vården, att de medarbetare som söker sig till uthyrningsföretag för att sedan ägna sig åt icke högprioriterad vård är en anklagelse som Mats Skoglund själv får stå för. Detta har ingenting med den landstingsfinansierade vården att göra, det går jag i god för. Det är så att vi behöver inhyrd personal då och då i vissa verksamheter därför att folk är tillfälligt borta och verksamheten är angelägen. Då hyr man in dyr personal.

Låt de politiska övertonerna vila något, Mats Skoglund, så tar vi en saklig och välgrundad debatt i stället. Jag tyckte att ditt inlägg skilde ut sig från de flesta som har gjorts i den här debatten hittills, och jag väddar till dig och välkomnar dig in i en mer sansad och saklig debatt i stället för den du nyss visade prov på.

Anförande nr 84

Jan Bergvall (v): Det är inte så underligt att den här frågan kommer upp till diskussion, och diskussionen har blivit lite hetsig. Det är ju helt enkelt så att borgerligheten väcker den här frågan med jämna mellanrum; ni tar upp till diskussion vad vi gjorde under vår mandatperiod, men glömmer bort vad ni själva gjorde perioden dessförinnan.

Nu är det på det sättet, om vi ska frånga sifferleken en stund, att när det gäller ädel-reformen så tog inte kommunerna över all personal från landstinget. Landstinget fick övertalighet av anställda. Jag var ledamot av bl.a. Locums styrelse, och där genomförde vi omorganisationer, vilket ledde till att tvingades flera hundra anställda lämna landstinget under den perioden. Det är ett exempel, men det är långt ifrån de tal som vi talar om.

Men när det gäller ädel-reformen så var det på det sättet att alla kommuner inte tog över all personal, de hade ju på sina håll egen personal. De tog över den personal som de ville ha. Jag vet inte exakt hur många som det rörde sig om, men detta är de siffror som jag har hört. Det är en del av min förklaring.

Nu går vi in i en ny valrörelse. Hur många år framöver ska vi prata om vad ni gjorde? Det får väl framtiden utvisa.

Anförande nr 85

Kerstin Pettersson (v): Jag tänker inte förlänga debatten särskilt mycket, men jag vill ändå säga att det som är viktigt nu det är att vi här har diskuterat vad vi gjorde föregående mandatperiod och vad ni gjorde dessförinnan. Men det är ju inte det som motionen handlar om.

Motionen handlar om hur personalstrategin för landstingets egen personal ska lösas, inte personalstrategin för alla avknoppningar eller privata bolag. Det tycker jag är en fråga som vi inte har fått tillräckligt svar på. Om majoriteten hade menat allvar så hade den bifallit motionen.

Anförande nr 86

Mats Skoglund (v): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Stig Nyman sade att landstinget inte är den bästa arbetsgivaren – det råder det väl ingen tvekan om. Det hörde väl alla. Det var flera talare före mig som också nästan tappade sina öron av det uttalandet.

Vi får väl se vad det står i stenografernas utskrifter sedan, de går ju också att rätta för den som vill göra det. Då kan man ju fila till sina anföranden så att de blir lite bättre – det är ett litet tips bara.

Det jag säger om specialistvården och cancervården på KS är inget som jag hittar på. Det är ju det som våra chefer säger i produktionsstyrelsen. Det är ju det som är deras största problem. De privata vårdgivarna köper upp specialistsjuksköterskorna till bättre löner och med bättre arbetstider än vad Karolinska sjukhuset har möjlighet att erbjuda. Karolinska kan inte erbjuda högre löner. Marknaden fungerar inte så. Det hela går er väg på något sätt. Ni får mer och mer privat vård, eftersom vi i landstinget inte kan erbjuda de löner som privata vårdgivare erbjuder. Det finns inte pengar till det. Då går specialistsjuksköterskorna till mindre prioriterad verksamhet.

Tycker inte du att cancersjukvården på Karolinska sjukhuset är högprioriterad? De sjuksköterskor som lämnar landstinget och går till de privata vårdgivarna kommer till ställen där man lägger upp arbetet på ett helt annat sätt och där det är enklare och lättare åkomor och där de får bättre arbetstider. Det är svårt att konkurrera mot sådant.

Därför fungerar inte marknaden.

Jag kanske har uttryckt mig lite slarvigt, men i sak är det detta som direktörerna från sjukhusen säger när de kommer till oss. Det var inte alls länge sedan de sade detta. Det stämmer. Du kan ju själv fråga henne vilka problem som hon har. Hon talar klart och tydligt om att de inte har råd att betala de löner som de privata bolagen har råd med. På Karolinska utbildar de specialistsjuksköterskor som sedan försvinner ut på marknaden. Sedan får de utbilda nya, och de försvinner också ut. Även om du säger att det inte handlar om så många sjuksköterskor så blir de många sammanlagt. Det är kris, det är det som de säger.

Nu måste man hitta på något annat. Man kan inte längre strålbehandla alla cancerpatienter, det är budskapet; de måste ge andra behandlingar i stället. De måste skriva artiklar där professionen klargör att det inte är så illa ställt även om man som patient måste vänta på strålbehandling, det kan man mycket väl göra. Det är sådant läget är nu. Det går inte att ta in alla som behöver och ge dem strålbehandling, därför att sjuksköterskorna har sagt upp sig. En del är barnlediga också, men det måste de få vara, det är väl bara bra att de är det.

Om vi ska få tillräckligt mycket personal så är det den personal som vi redan har som vi måste vara rädda om och behålla. Vi kan ju aldrig få fler än vad vi redan har. Men det måste också finnas ett budskap som säger att det är bra att jobba hos landstinget, att arbetsgivaren tar ansvar för personalpolitiken, att arbetsgivaren sätter lönerna och inte att det är marknaden som sätter dem. Om vi tycker att det ska vara bra löner så ska vi sätta bra löner, det ska inte vara något som marknaden avgör.

Lönerna måste vara rättvist satta och inte sättas av marknaden som eventuellt har råd att betala mer än vad vi har möjlighet att göra på Karolinskas cancersjukvård som inte har råd att ge lika höga löner som privata vårdgivare.

Ni är politiskt konkursmässiga, det är faktum. Jag tycker att det som du har sagt är väldigt klargörande, men problemet är att detta inte riktigt kommer ut till allmänheten. Detta är klargörande, men det stannar här inne i landstingssalen. Jag yrkar åter bifall till motionen!

Anförande nr 87

Brit Rundberg (v): Ordförande och ledamöter! Det är kanske inte lika spännande att diskutera den här frågan som det var att diskutera personalfrågorna, men detta är en oerhört viktig fråga.

Jag har skrivit en motion som går ut på att aids-sjuka narkomaner som också är hemlösa ska få den adekvata vård och de läkemedel, dvs. bromsmediciner, som de har rätt till enligt hälso- och sjukvårdslagen. Så är det tyvärr inte i dag. Det finns inte någon ondskefull avsikt att det ska vara så, men detta handlar om en grupp som det många gånger är ganska problematiskt att nå. Det är en grupp människor som till följd av sitt missbruk, sin brist på bostad och fast punkt i tillvaron har svårt att klara sjukvårdens och även socialtjänstens krav på ordning och reda och regelbundenhet osv. De har också svårt att vara drogfria.

Jag anser ändå att sjukvården och socialtjänsten, för att kunna hjälpa dessa människor, måste acceptera att det finns narkomaner som inte klarar av att bli drogfria även om de skulle vilja det, även om situationen är sådan att vi andra tycker att de borde begripa bättre när de är så här sjuka. Så enkelt är det.

Detta handlar om människor som många gånger levt ett helt kaotiskt liv och som befinner sig i en ond cirkel. De har försökt bli av med sitt missbruk många gånger men har inte klarat av det. Säkert har många av dem också många andra tunga saker i bagaget. Till detta kommer att de har smittats av ett dödligt virus, och det gör inte saken lättare när det gäller att försöka klara av att sluta med sitt missbruk.

Det förhåller sig ändå på det sättet att sjukvården har skyldighet att ställa upp och finna nya vägar att ge dessa människor den vård som de har rätt till och de mediciner som de också måste få.

I svaret på motionen framhåller landstingsstyrelsen alla problem som jag också har nämnt i motionen. Det finns många problem. Landstingsstyrelsen nämner också en del positiva insatser som görs bl.a. på Hållpunkt Maria, av uppsökarteamet och på hiv-mottagningen på Huddinge sjukhus. Man hänvisar också till den borgerliga majoriteten i HSN som har lagt en skrivelse med frågor som handlar just om spårning av hiv-smitta hos narkomaner och hur denna spårning sedan följs upp.

Jag har tittat på svaret som har kommit till HSN. I svaret på skrivelsen framgår att de hemlösa och de narkomaner som har fått diagnosen hiv får alla förhållningsregler som Socialstyrelsen och smittskyddsläkaren rekommenderat, allt enligt anvisningarna. De patienter som har svårt att sköta doseringen kan få en dosett till hjälp och hjälp med att fylla på den en gång i veckan på mottagningen. Allt det där är naturligtvis väldigt bra.

Men det stärker mig ändå i min uppfattning att de åtgärder som man sätter in ändå är mer inriktade på sådana personer som har ett något mer ordnat liv än vad de absolut

hemlösa lever. Jag saknar konkreta beslut och förslag som går ut på att landstingets sjukvård verkligen tar upp detta problem med kommuner eller frivilligorganisationer och ser till att man hittar något slags lågtröskelboende som den här gruppen också accepterar – man måste ju betrakta alla som individer också. Det är ju inte på det sättet att alla vill bo på ett och samma sätt och vill ha det på samma sätt. De ska ändå hitta ett boende som de kan acceptera, och med de förutsättningar som gäller kan de få hjälp med regelbundet intag av medicinerna.

Jag skrev den här motionen efter en konferens där jag hade fått höra talas om en hiv-positiv narkoman som bodde i en husvagn, och bara av den anledningen att han bodde i husvagn så fick han inga bromsmediciner. Det är ju förfärligt! Om man bor i husvagn så bor man i alla fall på ett ställe, och då borde någon kunna gå dit och se till att den här personen får sin medicinering.

Jag tror inte att det här blir lätt på något sätt, men jag vill se olika försök genomföras. Jag tror också att en sådan här inriktning med ett lågtröskelboende är något positivt för de här personerna. De kanske får en puff i rätt riktning genom detta och klarar av att om inte sluta med missbruket så åtminstone minska det.

Jag skulle också vilja se beslut som innebär att ingen person i den här gruppen, som har tagits in på infektionskliniken på Huddinge sjukhus, ska få lämna kliniken efter att ha fått kontakt med Hållpunkt Maria utan att ha erbjudits någon form av boende där de kan fortsätta sin medicinering. Det kan ske antingen i en kommuns regi, beroende på var den här personen befinner sig, eller genom landstingets eller någon frivilligorganisations försorg. Man ska inte skicka ut någon från kliniken direkt till hemlöshet, utan de ska i så fall skickas till en form av boende, vad man nu kan hitta på.

Jag hittar ingenting i svaret i motionen i den riktningen, ingenting konkret, som hjälper den här allra mest utsatta gruppen. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 88

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande! Miljöpartiet lade en liknande motion, jag tror att det var förra året. Då avslogs den med hänvisning till den öppna mottagning som vi nu har och som fungerar alldeles utmärkt. Jag har ingenting emot den öppna mottagningen, men den fungerar emellertid inte för den speciella grupp av människor som Brit nämner i sin motion. Vi vet att vi har fått 53 nya smittade – tyvärr har det fallit mig ur minnet under vilken tidsrymd de upptäcktes, men det spelar ingen roll – var och en är en för mycket.

Många hemlösa är inte ens testade. Varför ska de testa sig när de ändå inte får någon hjälp? Det är så de tänker. Dessutom bär de på andra sjukdomar som också de kan komma att spridas till den övriga befolkningen, nämligen hepatit med alla möjliga tilläggsbokstäver efter sig, och inom varje tilläggsbokstav finns ytterligare grupper. Detta är alltså ett gigantiskt problem. Det kan uppstå resistent lunginflammationer och allt

möjligt. Vi bör verkligen tänka på att vi gör en humanitär insats när vi tar hand om dessa människor.

Jag tycker att Sverige är ett humanistiskt och demokratiskt land och där måste även de hemlösa få den rätt som de har enligt hälso- och sjukvårdslagen. Det betyder i det här fallet att de ska få bromsmediciner.

Brit nämner lågtröskelboende, och det vore naturligtvis helt underbart om vi kunde få till stånd ett sådant! Men vad ska ske innan dess? Ska de vänta och bara dö? Ett hospice fick vi inte heller till stånd fast vi ville det. Därför tycker jag att landstinget borde använda sig av frivilligorganisationerna,

Jag träffade en gång en kille på Bryggan. Han sade: Om jag bara hade ett skåp här på Convictus där jag kunde lägga mina mediciner. Det handlar inte bara om mediciner, det måste också vara intag av föda osv. Det handlar inte enbart om att dela ut ett piller.

Det står i HSN:s yttrande att infektionskliniken samverkar när det gäller öppenvårdsverksamheter för hiv-positiva narkomaner och den specialiserade beroendevården osv. Man har särskilt avdelade sköterske- och läkarresurser för detta. De ska ut där dessa människor finns, nämligen i frivilligorganisationerna! Vi vet nu att Convictus ska få en ny lokal nära Centralen. Vi borde se till att infektionsvårdens resurser kommer ut dit.

Besparingarna på försvarsanslaget har lett till att pengar delas ut till landsting och kommuner. 70 procent av pengarna går till landsting och 30 procent går till kommunerna. De är avsedda för människor just som dessa som behöver massiva insatser både från sjukvården och från kommunerna.

Jag ber er alla att tänka på vad vi gör med dessa arma människor. De måste ha tillgång till mediciner, annars tvingar vi dem att dö under broarna. Det vill inte jag.

Anförande nr 89

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Eftersom jag nu får tala före Stig Nyman så vet jag inte om han kommer att gå med på det förslag som jag nu tänker lägga.

Den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i landstingsstyrelsen innebär bifall till motionen. Jag ska inte ytterligare tynga fullmäktige med argument, jag tycker att Brit har talat för motionen på ett ypperligt sätt. Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 90

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! I klarhetens intresse yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens hemställan beträffande den här motionen!

Jag tror att alla vi som gör inlägg i debatten när det gäller den här motionen kan vara alldeles överens om problembeskrivningen. Det är inga problem att beskriva problemet. Problemen handlar snarare om att möta dessa människors behov på ett sätt som blir heltäckande. Jag tror inte att någon av oss inbillar sig att vi i verkligheten kan nå dit, men vi kan nå längre än i dag. Hållpunkt Maria är naturligtvis en viktig mottagning. Efter hand som den får verka och blir mer känd ökar naturligtvis respekten för deras arbete och ju fler som söker sig dit, desto större är möjligheterna att också möta just den grupp av människor som motionären har närmat sig med sina förslag.

Att de har tillgång till bromsmediciner och adekvat vård är förklarar väldigt tydligt. Jag tycker också att jag kan se ett erkännande av den verklighetsbeskrivning i det yttrande som Socialdemokraternas och Vänsterpartiets ledamöter lade i landstingsstyrelsen och som blev grund för deras reservation. Det görs alltså en hel del för den här gruppen, men möjligen inte tillräckligt. Man säger också att man är väl förtrogen med problemen och det är inte alldeles enkelt att hitta dessa människor. Vi är också överens om att, för att kunna ge den adekvata vården i allmänhet men de speciella medicinerna i synnerhet, så fordras det regelbunden kontakt med sjukvården. Det är på den punkten det stora problemet uppstår.

Precis som Brit Rundberg tror jag också att vi måste acceptera att det finns narkomaner som lever utanför samhället utan fast bostad, och som inte förmår eller har möjlighet att sluta med sitt missbruk. Jag är också överens med Brit om att de omfattas av hälso- och sjukvårdslagen i samma mån som de som har sin bostad ordnad och som inte missbrukar – åtminstone inte i sådan utsträckning att missbruket kräver vård.

Så till frågan om hur man löser boendet för dessa människor. Det är inte riktigt den fråga som vi ska lösa här i dag, även om jag inser att det är oerhört angeläget att vi hittar bättre former för att lösa deras bostadsbehov. Begreppet lågtröskelboende kan uppfattas på olika sätt, men i det här hänseendet att man avkrävs en fast adress för att kunna komma i åtnjutande av vården där tror jag att vi kan hantera den frågan med mycket förnuft. Exempelvis en fast adress eller ett fast boende i en husvagn skulle mycket väl kunna betraktas som att man bor i en sommarstuga eller i ett eget hem eller en lägenhet. Det är inte det som är det stora problemet. Det stora problemet är att hitta människorna. De har naturligtvis själva stora problem med sin sjukdom och sin smitta, men de är naturligtvis också en smittorisk för andra. Därför är detta naturligtvis angeläget.

När vi nu inte bifaller motionen, som skulle innebära ett uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att även hemlösa hiv-smittade missbrukare och aids-sjuka hemlösa får tillgång till bromsmediciner och adekvat vård, så tycker jag ändå att vi har vidtagit flera mått och steg i syfte att nå den här gruppen. Hållpunkt Maria är något som jag inte utan stolhet ibland påminner om vilket parti och vilken sjukvårdsstyrelse som tog initiativ till. Jag tycker att Hållpunkt Maria ska få verka lite till innan vi går vidare. Jag tycker mig kunna se och registrera och höra att verksamheten där ändå ökar möjligheterna att möta de angelägna behov som är föremål för motionens förslag. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens hemställan!

Anförande nr 91

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Ja, Stig, Hållpunkt Maria är mycket bra. Men där måste man komma en viss tid och en viss dag, såvitt jag har förstått. Och det är lite svårt för den här gruppen människor. De lever inte efter klockan som vi andra. De går till sina frivilligorganisationer, och de jobbar med motivationsarbete. De kan få den smittade att så småningom gå till Hållpunkt Maria. Jag tror att det är en väldigt svår början för en människa som lever så kaotiskt.

Det slog mig nu när du sade att bara man har en fast adress så ska man få vård och mediciner. En kille berättade för mig att det är omöjligt för den som bor tillsammans med en annan narkoman, för deras liv blir så struligt, som man säger. De har ju ofta sådana kompisar. Det förstår ofta inte vi vanliga människor, men de har faktiskt ett helt annat liv än det som vi har. Jag tror inte att man ska hänga upp sig på en adress.

Du vill ju vara humanist och du har etiska synpunkter på saker och ting. Jag tycker att ni skulle initiera en försöksverksamhet där man kan få sjukvårdsinsatser från infektionsvården en gång i veckan, på Bryggan t.ex., så får vi se hur det fungerar efter några månader. Det är viktigt att dessa människor får sina bromsmediciner, de blir sämre för varje månad som går.

Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 92

Brit Rundberg (v): Jag tycker att Hållpunkt Maria är väldigt bra, men det fanns förslag från Vänsterpartiet om en mottagning som skulle ligga i norra delen av länet. Nu hamnade mottagningen på Södermalm, och jag tycker att det är mycket bra. Jag är inte arg för den sakens skull. Men Kristdemokraterna var väl inte helt ensamma om den idén, det är det som jag vill säga. Men eftersom ni är i majoritet nu så är det ni som får bestämma. Ni bestämde bra i det fallet.

Så till frågan om lågtröskelboendet. Det är väl bra om vi är lite överens. Det jag saknar är emellertid riktiga initiativ från landstinget. Är det så att vi i landstinget tycker att det går bra att de dessa människor bromsmediciner trots att de bor i en husvagn då måste vi få kommunerna att förstå det också. Alla måste i så fall begripa att det är helt okej att den här patienten bor i husvagn och ändå får bromsmediciner. Det var ju just det exemplet som fick mig att skriva den här motionen.

Sedan tycker jag att det vore bra att också få ett klarläggande av hur det är när man ligger på infektionskliniken på Huddinge. Det exempel som jag har hört gällde en patient som låg där och som väl då åtminstone tillfälligt var drogfri. Den här personen skulle skrivas ut direkt till Convictus vilohem för narkomaner, men skrevs ut dagen innan, varför vederbörande försvann och man förlorade kontakten. Man måste se till att sådant fungerar på ett bra sätt, tycker jag. Det skulle ha varit bra om vi hade fått se mer av sådana konkreta saker i motionssvaret.

Anförande nr 93

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det som sade här om viss tid och viss dag på Hållpunkt Maria är inte riktigt. Man har visserligen öppettider, och det är bra om patienterna håller sig till dem, men spontana besök välkomnas enligt vad jag har förstått. Där står vården naturligtvis öppen.

Sedan några ord om lågtröskelboende och fast adress. Problemet är väl egentligen inte fast adress, utan problemet är att man behöver ha en regelbunden kontakt med vården, och från vårdens sida behöver man vara säker på att bromsmedicinen eller vad det är för läkemedel patienten behöver tas precis med den regelbundenhet som är föreskriven. Annars får man motsatt effekt, och det vill ju ingen! När vi ser praktiskt på det visar det sig att det inte är alldeles enkelt att komma intill.

Jag tror att vi kan lära oss mycket av enskilda exempel, men här fordras det egentligen generella beslut. Jag tror att de lärdomar som görs, inte minst genom de människor som man nu kommer i kontakt med via Hållpunkt Maria och de uppsökande teamen, är viktiga, bl.a. för frivilligorganisationerna som någon här var inne på. Convictus är ett alldeles utomordentligt exempel på detta. Jag vet från besök jag har gjort där och samtal jag har haft med dem att de betyder oerhört mycket för att få den enskilde missbrukaren att förstå behovet av en regelbundna kontakt och hur värdefull den är. Men sedan vet vi att missbruket i sin tur leder till att man inte kan hantera den insikten särskilt väl, och det är naturligtvis en komplicerande omständighet.

Jag begärde ordet framför allt för att klara ut det här med Hållpunkt Maria. Man har alltså öppettider, men under dem får patienterna göra spontana besök när de har aktuella behov.

Anförande nr 94

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Förlåt mig, jag uttryckte mig klumpigt. Det betyder att man måste ta medicinen regelbundet – det var det jag menade. Men Convictus är ju är utmärkt – man gör ett motivationsarbete som är viktigt.

Anförande nr 95

Sonja Weidland (m): Ordförande och fullmäktige! När man läser svaret på vår motion om Löwenströmska sjukhuset är det lätt att se att allt som där önskas för det av den förra s-majoriteten nedlagda akutsjukhuset har uppfyllts. Därför är jag naturligtvis både glad och nöjd och ber att få tacka för svaret.

Den vårdgalleria som nu finns i Löwenströmska motsvarar tillsammans med områdets alla husläkarmottagningar väl det behov av närsjukvård som finns i kommunerna Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna. Med undantag för några kvadratmeter är nu alla lokalerna ianspråkta.

Det som nu gäller är att på flera områden utveckla samverkan med olika aktörer, kanske framför allt med kommunerna. Vi måste ytterligare analysera den utvärdering som gjorts av närakuten, som omtalas i svaret, när det gäller avlastningseffekterna vid akutsjukhuset. Det plus mycket annat arbetar vi vidare med, så jag ska be att få tacka för svaret.

Anförande nr 96

Susanna Brodin (v): Det är ju bra att motionären är nöjd med svaret och förslaget att motionen ska anses besvarad. När man läser motionen ser man ju att den har några år på nacken – man får en bild av att Löwenströmska, som en gång har sysslat med sjukvård, nu skulle vara ett tomt och övergivet skal som står där ödsligt. Det kanske var retoriken inför förra valet. Jag citerar ur Lundgrens motion: "Lokalerna står kvar och har i princip inte genomgått några förändringar. Detta innebär att man med mycket små medel ...

(Förste vice ordföranden: Lundgrens motion behandlas ju i nästa ärende.)

Förlåt. Jag kanske skulle ha sagt att jag pratar om båda två – de gäller ju samma sak.

(Förste vice ordföranden: Okej då.)

... kan flytta in personal och utrustning och öppna upp akutverksamhet." Det kunde inte vara mer felaktigt. Löwenströmska lever och sjuder av viktig verksamhet, som psykiatri, geriatrik, vård av anorektiker och bulimiker samt närsjukvård. Men om man tar Löwenströmska som exempel gick man i alla fall från ord till handling, även om jag kan vara kritisk. Man valde att satsa lite på psykiatri och närsjukvård i stället för akutsjukvård, och hur vi ska kunna följa den utvecklingen är kanske någonting vi skulle behöva diskutera mer.

Till sist vill jag med tanke på den långa debatt som fördes tidigare i dag om RUFSS och de stora orättvisorna mellan länsidorna fråga majoriteten när den kommer att brinna för

den södra länssidan och de stora behoven av att dess invånare ska få avlastning och kortare restider till sjukvården.

Anförande nr 97

Dick Dernhagen (mp): Fascinerande med en motion som är fem år gammal! Det kanske inte direkt bidrar till att göra demokratin spännande!

Jag råkade ha min åttondeklass här på förmiddagen. Den skulle få ett praktiskt exempel i samhällskunskap. Jag hade lite dåligt samvete över att låta mina åttondeklassare sitta här i en och en halv timme och ha mycket tråkigt – för det hade de. Ett litet tips jag fick ifrån dem var: Varför måste de säga allting så många gånger? Kan de inte säga det de vill *en* gång och kortare? Det är ett tips som härmed är framfört.

Det är ju jättebra att vi har ett närsjukhus som Löwenströmska för oss som bor i Sigtuna. Vi får alltså fyra fem mil kortare resa än om vi ska åka till Karolinska. Det är jättebra att det är ett litet, trevligt, småskaligt sjukhus. Det är då bara att hoppas att det finns pengar att driva det sjukhuset. I den förra majoriteten hade vi lite svårt att hitta de pengarna, men jag hoppas att de finns nu och att Löwenströmska lever vidare.

Anförande nr 98

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag har inget annat förslag till beslut än landstingsstyrelsens, men när Sonja i sitt inlägg pratade om den socialdemokratiska nedläggningen kunde jag ändå inte låta bli att begära ordet.

Utvecklingsplanen var i det här hänseendet ett bra beslut, kan man nu konstatera. Det var aldrig fråga om en nedläggning av Löwenströmska, utan det var fråga om att förändra sjukhuset till ett närsjukhus, ett lokalsjukhus.

Nu är motionen fem år gammal. Svaret kommer alltså när ni har genomfört utvecklingsplanen. Det får vi tacka för.

Anförande nr 99

Landstingsrådet Schött (m): Ärade ordförande och den tappra skara som ännu är kvar! Det är förvisso lite ovanligt, kan man väl säga, att en motionär går upp i talarstolen och tackar för det jobb som i huvudsak hon själv har genomfört för att fylla Löwenströmska med verksamhet. Men det är sådant som händer.

Historiebeskrivningen när det gäller Löwenströmska, och för den delen parallellfallet Nacka, är kanske inte så lätt för alla debattörerna här att sätta sig in i – en del av er var inte med.

Det har funnits massor av s.k. strukturförslag genom åren som handlat om att de här små sjukhusen, som var lite besvärliga, låg långt bort, var lite för små och inte riktigt hade resurser för allt, skulle läggas ned, och så skulle man föra resurserna till storsjukhusen. Det fanns sådana förslag redan under vår mandatperiod. Omkring 1993 lades de förslagen fram: Lägg ned akutmottagningen, lägg ned förlossningskliniken, lägg ned kirurgkliniken och lägg ned större delen av medicinkliniken. Det slutade med att vi avvisade de förslagen, därför att vi såg vilka risker de skulle medföra.

Tyvärr kan man väl säga att den dåvarande oppositionen, som sedan kom i majoritet, då genomgick något slags säregen förvandling och plötsligt blev väldigt mycket för att lägga ned småsjukhus. Den genomförde faktiskt de här nedläggningsförslagen, som vi hade avvisat. Man lade ned förlossningskliniken, man lade ned akutmottagningen, man stängde kirurgkliniken, man stängde medicinkliniken och trodde att de storsjukhus som var kvar sedan skulle klara av det här.

Det var ju rätt uppenbart att Karolinskas akutmottagning inte klarade att ta emot alla de patienter som hade gått till Löwenströmska. Det var uppenbart att våra befintliga förlossningskliniker inte klarade av att ta emot de födslar som hade skett på Löwenströmska och för den delen också på Nacka. Själva syftet med detta var ju att spara pengar. Sparar pengar i sjukvård gör man genom att göra sig av med personal. Det var ju inte så att man flyttade all personal, utan en hel del personal skulle försvinna i processen. Problemet var bara – och det är det fortfarande – att vi har haft rysligt svårt att få tillbaka den där personalen igen. På de flesta områden har det väl gått skapligt, inte minst tack vare det som sedan har skett på Löwenströmska.

Inom förlossningsvården har det hittills gått trögare. Jag tror att bakgrunden till det är att människor som jobbar inom vården inte är som rosenplantor. Det är inte så lätt att plantera om dem heller, kan jag tala om, för det har jag försökt göra. De har en tendens att dö de också. Problemet är alltså att människor rivs upp från ett fungerande nätverk som de själva har varit med och utformat. Så trivs de inte på det nya stället, och då har de en tendens att försvinna. Om man dessutom sparkar dem eller överför dem till sysselsättningsgaranti under processens gång gör det inte saken bättre.

Jag har träffat rätt många som jobbade just på förlossningen på Löwenströmska och Nacka. De sade att de kände en sådan oerhörd bitterhet över att landstinget, deras arbetsgivare, såg ned på och röjde undan allt det de hade jobbat för på sina förlossningskliniker, som de uppfattade det. De sade sig direkt: Den arbetsgivaren går vi aldrig tillbaka till igen. Jag har träffat folk som säger det. De har hamnat i helt andra branscher. En hade en städfirma, och en gjorde någonting annat. Vi tappade dem, kanske den allra bästa personalen.

Med Nacka var det ännu mer besynnerligt, för där flyttade man in i nyrenoverade lokaler ena veckan, och så lades verksamheten ned veckan efter. Som långsiktig planering framstod det närmast som lite komiskt.

Jag har också lagt märke till det yttrande som den tidigare majoriteten, den nuvarande oppositionen, lagt fram i landstingsstyrelsen. På något sätt vill man väl försöka sopa igen

spåren efter sig när de är lite grova. Jag var ju på Löwenströmska efter det som jag kallar nedläggningen, och det var alldeles uppenbart att syftet var att det aldrig någonsin igen skulle bedrivas operationsverksamhet på Löwenströmska. All utrustning hade tagits bort, man hade slitit ned armatur från väggarna, man hade dragit bort elkablar, och detta var gjort av landstingets eget fastighetsbolag, med stöd av ett politiskt beslut. Så småningom tillät man en liten privat läkargrupp att flytta in, men man uteslöt medvetet all operationsverksamhet och dagkirurgi; den skulle bedrivas på Karolinska sjukhuset – det var själva syftet.

Den nya majoriteten har visserligen inte startat akutmottagningen igen – det är riktigt. Vi har inte dragit i gång förlossningsverksamheten. Vi såg nämligen risker i att på nytt försöka dra upp folk med rötterna och flytta ut dem till Löwenströmska. I stället har vi valt att hitta den här kompletteringsverksamheten. Den nuvarande oppositionen har väl inte varit så där oerhört behjälplig i det arbetet. Ni hoppade ju inte direkt av entusiasm när vi lät en privat ryggkirurgisk klinik starta operationsverksamhet på Löwenströmska. Det var något som vi drev igenom – eller rättare sagt – det var någonting som de intresserade läkarna själva föreslog och som vi tyckte var bra.

Ni var ju inte heller så vansinnigt pigga på att privatisera de geriatriska klinikerna – varken på Löwet eller Nacka. Men det gjorde vi, därför att det är bra, och vi tror att det utvecklar verksamheten. Och det lustiga har nu hänt i tidernas fullbordande att nu flyttas det inte kirurgi från Löwenströmska till KS utan nu går flyttlassen den omvända vägen: Nu flyttar KS ut delar av sin kirurgiverksamhet till Löwenströmska. Lysande bra! Men kom inte och säg att detta var avsikten med utvecklingsplanen, för se det var det inte alls!

Det är nog så att det finns en politisk gruppering som tömmer Löwenströmska, och det finns en annan som fyller det igen. Vi får väl låta väljarna avgöra vilken av grupperingarna de vill ska styra efter nästa val.

Med detta, fru ordförande, vill jag tacka Sonja Weidland för ett utmärkt väl genomfört arbete och yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Jag kan också säga att jag även i nästa ärende tänker yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 100

H e r t a F i s c h e r (v): Fru ordförande! Jag kommer inte att yrka något särskilt, vare sig när det gäller den här motionen, som är väckt av Sonja Weidland, eller nästa motion som är väckt av Ove Lundgren, som tillhörde Centerpartiet, som inte längre finns här i salen. Bägge dessa partier var då i minoritet, och då är det ju väldigt lätt att komma med en massa motioner och förslag. Det är naturligtvis oppositionens fulla rätt, och förhoppningsvis är vi så vidsynta, så ärliga och så angelägna att tillgodose patienternas intressen att vi tar till oss saker som vi själva kanske inte har tänkt på eller velat tänka på.

Den historieskrivning som Folke Schött gjorde stämmer inte till hundra procent. Det var aldrig tal om att lägga ned Löwenströmska, det var aldrig tal om att tömma lokalerna. Vissa av dem hade tömts långt tidigare – Upplands Väsby hade bl.a. två långvårdsavdelningar i de gamla lokalerna på Löwenströmska. Jag har själv spelat där flera gånger, så jag kände till det väldigt väl. Dem hade man lagt ned tidigare, före den s.k. utvecklingsplanen. Märk väl att jag säger *s.k.* utvecklingsplanen! Med det har jag väl i viss mån distanserat mig, och jag ska utveckla varför.

I den s.k. utvecklingsplanen var det tal om att utveckla Löwenströmska till ett närsjukhus – jag hänvisar då till det uttalande som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har gjort i HSN; i landstingsstyrelsen har man inte sagt någonting om detta. Folke Schött sade nu att det är roligt att besvara en motion vars förslag redan har genomförts. Då måste jag säga: Inte helt, Folke Schött!

Jag känner Löwenströmskas verksamhet mycket väl. Hela min släkt bor i Sigtuna – det vet också Sonja Weidland – och bl.a. mitt barnbarnsbarn har fötts på förlossningen på Löwis. Man ansåg då – och det var KS som drev det väldigt hårt – att förlossningskliniken på Löwenströmska skulle stängas. Inga B. Agnér som då var ordförande i nordvästra, som jag tillhörde, var egentligen inne på den linjen. Man tyckte att man inte kunde garantera den medicinska säkerheten vid de förlossningarna.

Men sanningen var faktiskt den att det bara var två barn per år som behövde åka till Karolinska för att få neonatal specialvård, som inte fanns på Löwenströmska. Hade man varit lite mer observant från den dåvarande majoritetens sida och även från minoritetens – den nuvarande majoritetens – sida kanske vi inte hade haft alla de problem med förlossningskliniker som vi har nu.

Nu vill jag i rättvisans namn säga att då sade Marc Bygdeman, som var högsta chef på kvinnokliniken, och han var kanske även sjukhuschef på något sätt på Karolinska, att det fanns kapacitet på gynekologen och förlossningen på KS. Jag har senare dykt på honom och skällt ut honom efter noter, och då blev han lite skamsen och sade: Vem kunde tro att utvecklingen skulle gå mot så många förlossningar? Men då var det fortfarande väldigt få förlossningar jämfört med nu, och vi behöver ju våra bebisar.

Jag var alltså med i den mycket smärtsamma – det vill jag betona – process som det innebar att omdana både Löwenströmska och Nacka, och jag är inte stolt över det vi gjorde, även om jag är helt medveten om att de som är dagens majoritet hade gjort likadant. Det var helt enkelt parallella verksamheter som inte var möjliga, och det var samtidigt så att ett närsjukhus behövdes.

När vi skulle besluta om det här pratade jag med Gunnar Ågren, som då var gruppleadare för Vänsterpartiet i landstinget, och sade till honom: Är du medveten om att den omdaning som vi nu beslutar om kommer att bädda för en mycket utvecklad privatisering? Och då svarade han ordagrant: Det är klart att det bäddar för en privatisering, men vad ska vi annars göra? Annars går Socialdemokraterna möjligtvis ihop med Moderaterna, och då blir det i alla fall nedläggningar. Det är kanske fel att

citera någon som just nu inte är närvarande här, men detta var vad Gunnar Ågren sade då.

Jag har alltså inget yrkande. Jag är glad att det finns en verksamhet – låt vara i privat regi – och jag tycker att Sonja Weidland, som i dag är ordförande i nordvästra sjukvårdsområdet, som har hand om det hela, kan vara nöjd. Hade vi från Vänsterpartiet haft större inflytande hade vi kanske gjort lite annorlunda, men låt oss inte gråta över spilld mjölk.

§ 103

Förslag nr 45

Anförande nr 101

Inger Persson (v): Ordförande, ledamöter och åhörare, både här i salen och i matsalen och förhoppningsvis också ute på stan! Jag ber att få tacka för svaret på min motion om att utreda om fler Parkinsonteam ska inrättas i landstinget. Jag yrkar härmed bifall till motionen.

Jag vill inledningsvis säga att vi i Vänsterpartiet anser att det först måste till ökade resurser i vården. Därefter kommer vårdprogrammen, och sedan vårdgarantin. Vi tycker att personalens samlade resurser ska tillvaratas på ett effektivt sätt, och det görs genom att fler specialistteam inrättas – det är vår bestämda uppfattning.

Men – jag vänder mig nu till Folke Schött – du lyssnar inte på vare sig professionen eller brukarna. Det verkar som om du inte tar till dig vare sig vad de tycker eller vad de säger. De har faktiskt egna erfarenheter, och de borde tas till vara. Lyssna på professionen och dem som vet! Den specialistsakkunnige neurologen skriver i sitt yttrande: Det finns både kompetensmässiga och strukturella förutsättningar för att inrätta ett Parkinsonteam i länet.

Lyssna också och ta till dig vad produktionsstyrelsen föreslår, lyssna på vad handikapporganisationerna säger, på vad DHR säger och på vad samarbetsorganet HSO säger. Lyssna på Länshandikapprådet, som också tillstyrker förslaget! Alla föreslår att motionen ska bifallas, men det verkar nästan som om du av princip avstyrker våra förslag, oavsett vad brukarna och specialisterna säger.

Den mest berörda föreningen, Parkinsonförbundet, var vid tillfället inte med i HSO, och det är orsaken till att det över huvud taget inte har yttrat sig om en fråga som den är mest berörd av av alla. Parkinsonförbundet har länge arbetat för att fler specialistteam ska inrättas, så indirekt stöds motionen av förbundet, och NHR, som organiserar en del av de Parkinsonsjuka, tillstyrker motionen. Därmed tycker jag att saken borde vara klar.

Samverkan med handikapporganisationerna är ett prioriterat område är enligt landstingets handikappprogram. Men samverkan måste ju också innebära att ni lyssnar på dem och tar till vara deras åsikter. Vad ska man med ett program till om man inte lyssnar på dem?

Vi tycker i likhet med den specialistsakkunniga neurologen att ett Parkinsonteam ska vara knutet till en neurologisk klinik med slutenvårdsplatser och ha ett fungerande, väl utbyggt samarbete med primärvården, hemsjukvård, geriatrik och olika rehabiliteringsinsatser.

Ett Parkinsonteam leds av en neurolog och består av flera yrkeskategorier: arbetsterapeut, sjukgymnast, logoped, kurator, dietist och omvårdnadspersonal. Det kan faktiskt se lite olika ut, men det är den specialistutbildade Parkinsonsjuksköterskan som är koordinatör och som har regelbundna kontakter med patienten, vårdpersonalen

och de anhöriga. Teamens arbetsmetod, att se patienten bakom sjukdomen, är helheten, och de samverkande sjukdomssymtomen är ett bra och effektivt sätt att fördröja sjukdomens mer komplicerade och invalidiserande stadier.

I dag finns det ett stort kunnande om Parkinsons sjukdom. Vi har ju t.o.m. en Nobelpristagare av den anledningen. Han finns visserligen i Göteborg, men i alla fall. Det finns ett mycket stort kunnande om Parkinsons sjukdom. Det är varken mänskligt eller ekonomiskt försvarbart att inte låta de här olika kunskaperna samverka för en optimal Parkinsonvård, oavsett var vården ges. Hur mycket man än rehabiliterar blir patienten aldrig frisk från sin parkinson.

Det kan vara bra med rehabiliteringsinsatser, Folke Schött, men man lever med sin parkinson till man dör. Rehabiliteringen är för den skull inte onödig. Tvärtom – den leder till en förbättrad aktivitetsförmåga och bättre livssituation. Men rehabiliteringen är en livslång process, som måste kännetecknas av sammansatta och samordnade insatser, som påbörjas så fort man fått diagnosen och sedan pågår hela livet och förändras allteftersom sjukdomen fortskrider.

t en bra rehabilitering förutsätter bra parkinsonsteam. Men i stället för att införa fler parkinsonsteam börjar ni i fel ände, och det är det som man här kan ha en invändning mot. Trots ett gigantiskt växande budgetunderskott här i landstinget startar ni en ny verksamhet för länets ungefär 3 000 parkinsonsjuka, som nu erbjuds fyra veckors heldygnsvård för rehabilitering. Jag tycker att det är bra, men finns det någon substans i det? Finns det pengar till den rehabiliteringen?

Anförande nr 102

Landstingsrådet S c h ö t t (m): Herr ordförande och de sista tappra! Jag vet inte riktigt vad Inger Persson är så missnöjd med. För det första är hennes motion inte alls avslagen utan den är faktiskt besvarad. Vi svarar mycket vänligt och säger bl.a. att vi kommer att ha en rehabiliteringsgaranti för patienter med parkinson, och detta verkar Inger Persson på något konstigt sätt ogilla. Jag har lite svårt att förstå det.

Det är naturligtvis så att en rehabiliteringsgaranti förutsätter att det finns rehabiliteringsresurser för den här gruppen. Det är alldeles självklart. Det är möjligt att de ska bestå av ytterligare ett parkinsonsteam, som kanske ska vara knutet till KS neurologiska klinik. Det är jag inte säker på, för det är inte riktigt min uppgift att tala om hur detta ska ske. Jag har bestämt att det ska ske, och jag ska inom ramen för mina möjligheter tillföra de resurser som krävs för att det ska ske, men *hur* det ska gå till vill jag gärna överlåta till dem som kan detta mycket bättre än jag. Är man överens om att det ska ske på just det här sättet och inte på något annat vis, blir det just så här som det sker – med ett parkinsonsteam som är knutet till KS på det sätt som föreslås. Men det är ju också tänkbart att det finns någon helt annan lösning.

Ytterligare en orsak till att vi inte rakt av biföll Inger Perssons motion var att vi tyckte att hon för mycket gick in på ”hurfrågan”. Kravet i motionen är faktiskt inte att det ska

inrättas sådana här team utan att vi ska utreda om man inte borde inrätta sådana. Vi tyckte att det var lite svagt. Vi tar ett kraftfullare steg och säger att det ska införas en rehabiliteringsgaranti för människor med parkinson. Jag tycker fortfarande att det är ett lysande förslag, och jag yrkar därför bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 103

I n g e r P e r s s o n (v): Tack, Folke! Också jag tycker att det är ett väldigt bra initiativ att införa en rehabiliteringsgaranti. Det måste jag faktiskt säga. Det ska ni ha en eloge för. Det kommer länets 3 000 parkinsonsjuka till del, och det är de faktiskt mycket glada över. Men jag är lite rädd för att det inte är tillräcklig substans i det här med det stora ekonomiska underskott som i dag finns. Det kommer att ta lång tid att genomföra det här.

Parkinsonteamen har ju visat sig vara oerhört effektiva, och man kan arbeta med dem efter olika modeller. Jag vill nämna en särskilt intressant arbetsmetodik som finns i Uppsala, där den samordnande parkinsonsjuksköterskan under en dag samlar alla de parkinsonsjuka inom det landstingsområdet som är på ungefär samma sjukdomsnivå. Sedan kallar hon in alla specialister så att de sjuka får träffa de olika specialister som ingår i ett team. Att man får hela vårdpaketet på en dag tycker jag är en väldigt intressant modell.

Men jag är glad om du, Folke, så fort som möjligt kan se till att det kommer flera parkinsonteam till stånd och att de, som Lars-Olof Ronnevi skriver i sitt svar, med fördel inrättas på KS och kommer i gång så snabbt som möjligt. Parkinson är inte bara en vanlig sjukdom. Man tror kanske först att det inte är så allvarligt att gå lite framåtböjd och släpa lite med gången, men allteftersom sjukdomen fortskrider blir det besvärligare både med medicinintagen och med övriga medicinska komplikationer.

Genom de parkinsonteam som inrättas blir vården mycket effektivare. Man slipper alla de akuta skov som man inte känner till orsakerna till. Att ställa om medicinen kan faktiskt ta flera veckor. Det är plågsamt både för den enskilde och för de anhöriga, och det är väldigt kostsamt för vården. Ju fortare du kan se till att det kommer fler parkinsonteam, desto bättre, Folke.

Anförande nr 104

Landstingsrådet S c h ö t t (m): Jag ska försöka undvika resursfrågan för att slippa en tretimmarsdebatt om skatteutjämningsystemet igen – om detta får fortsätta att verka blir det tyvärr inte mycket resurser till någonting. Jag ska undvika den frestelsen och utgå från att nödvändiga förändringar sker, så att landstingets verksamhet kan bedrivas på ett bra och tryggt sätt för medborgarna.

Man kan kanske tycka att det är lite konstigt att vi inte rakt av bifaller motionen, men det finns en metod i detta som är precis den som vi hade när vi införde vårdgarantin för andra typer av sjukdomstillstånd. Hur garantin ska uppfyllas är inte nödvändigtvis ett politiskt beslut. Jag kan inte säga om man ska ha just ett sådant här team eller om teamet ska vara sammansatt på något annat sätt. Det är faktiskt en uppgift för dem som ska syssla med rehabiliteringen att utforma detta.

Vår uppgift är att se till att garantin finns, att den efterlevs och att det finns resurser i form av pengar. Det är vårt politiska ansvar. Så har det fungerat inom vårdgarantin, och jag kan säga att vi inte hade exakt klart för oss hur vi skulle kunna möta vårdgarantin på en lång rad områden. Det dök upp vårdgivare vars existens vi inte hade någon aning om. Det dök upp nya vårdgivare och nya idéer, och precis på samma sätt tror jag att det kan gå till även på rehabiliteringsområdet. Det är i alla fall den utgångspunkt som vi har haft.

Detta är bakgrunden till det här svaret, som kan synas lite njuget. Jag tror som du att garantin kommer att förutsätta att det blir fler parkinsonsteam, men exakt hur de ska bemannas eller var någonstans de ska finnas överlåter jag med glädje åt specialisterna att avgöra. Sedan ska vi se till att det blir så bra som möjligt för patienterna.

Anförande nr 105

I n g e r P e r s s o n (v): Det här låter ju väldigt bra, men ni börjar lite grann i galen ände, och det är det som jag verkligen reagerar mot. Ni inför den här garantin när det inte finns pengar, när det inte finns något vårdprogram och när det inte finns team. Det vore lämpligt om man hade börjat med att se till att det finns pengar och härefter hade utarbetat vårdprogram och skaffat personal, sedan hade satt ihop lämpliga team och därefter satt i gång.

När ska man börja? Ska alla länets 3 000 parkinsonsjuka med en gång få en rehabiliteringsgaranti? Rehabiliteringen av kroniskt progredierande sjukdomar sker inte bara under en period utan den måste pågå kontinuerligt under hela livet.

Anförande nr 106

Landstingsrådet S c h ö t t (m): Svaret på den konkreta frågan hur garantin ska utformas står faktiskt i landstingsstyrelsens svar:

”Inom neurologi innebär garantin följande; patienten garanteras 4 veckors rehabilitering i heldygnsvård **minst** en gång per 24-månadersperiod eller motsvarande om detta ingår i en rehabiliteringsplan.”

Det förutsätts då att patienten har en rehabiliteringsplan. Sedan kommer detta att omfatta alla patienter som har en sådan plan. De ska omfattas av rehabiliteringsgarantin.

Anförande nr 107

I n g e r P e r s s o n (v): Det är jättebra att det finns sådana här planer, och jag hoppas att man får en sådan plan godkänd. För vad händer om man helt plötsligt inte får sin rehabiliteringsplan godkänd, och vad sker när det inte finns några pengar? Det är ju inte bara de här inläggande rehabiliteringarna som man har nytta av som kroniskt sjuk, utan man måste också ha en mellanliggande sjukvårdskontakt. En sådan blir väldigt individuell eftersom sjukdomen är så kolossalt olika från person till person beroende på vid vilken ålder patienten insjuknar, om det är en kvinna eller en man, om man bara har parkinson eller om man också har en parkinson plus-sjukdom.

Anförande nr 108

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande och närvarande ledamöter! Jag vet att det här är det sista motionsärendet och att det är sent, men jag måste ändå säga lite grann om motionen, för vi tycker att den är väldigt viktig. Vi väckte den under hösten 2000 när landstingets underskott uppgick till 1,8 miljarder. Det är nu mycket större. Vi väckte motionen bl.a. därför att landstingsledningen hade tillsatt en tjänst vars innehavare hade till uppgift att på olika sätt ragga pengar till landstinget. Vi tyckte att vi ville dra vårt strå till stacken och föreslå ett sätt att öka landstingets inkomster genom en avgift på tobak som skulle gå till landstingen.

Det här inte ett helt nytt förslag. Idén fördes fram redan 1984 från Socialstyrelsen, och Socialstyrelsen har sedan dess aktualiserat den flera gånger. Man ska på tobak lägga en avgift som går till sjukvården. Det är klart att detta är en statlig fråga, men vi menar att landstinget eller Landstingsförbundet bör kunna driva den gentemot staten. Förslaget lyftes också fram i en statlig utredning – Folkhälsogruppen: *Åtgärder för att minska tobaksbruket i Sverige*, rapport 2, från slutet av 80-talet.

Det står i landstingsstyrelsens förslag att man där inte alls föreslog en sådan här avgift, men jag vill kort citera ur det som utredningen skrev:

”1984 föreslog Socialstyrelsen i samråd med en rad olika myndigheter och organisationer att en särskild avgift skulle införas för att finansiera arbetet mot tobaksskadorna. En avgift på 50 öre/cigarettpaket skulle t.ex. i dag inbringa mer än 300 miljoner kronor årligen att användas för hälsoinformation. Folkhälsogruppen vill peka på att det i dag saknas tillräckliga resurser för information, utbildning, utvärdering och forskning rörande tobaksbruk. I Finland och Ryssland avsätts en del av tobaksskatten till informationsinsatser mot tobaksbruk. En eventuell avgift på tobak skulle därför kunna finansiera nödvändiga informationsinsatser.”

Så visst var man inne på idén att lägga en avgift på tobak, som kanske inte skulle användas direkt i vården men i alla fall i preventivt syfte för att minska tobaksrökningen.

Vi vet ju att tobaksrökningen orsakar stora sjukvårdskostnader och sjukdomar och lidande hos befolkningen. 67 procent av akutsjukvårdskostnaderna beräknas vara orsakade av tobaksrökning. Det förs i materialet i ärendet fram att det är 1½–2 miljarder kronor om året. Dessutom vet vi att rökare allmänt sett har sämre hälsa än icke-rökare. De råkar lättare ut för infektioner osv. Det finns en massa biverkningar, bl.a. också av indirekt rökning. Rökning är en av orsakerna till plötslig spädbarnsdöd.

Det finns alltså väldigt många skäl till att landstinget bör kunna driva att det ska läggas en avgift på tobak. En avgift om 2 kronor per cigarettpaket skulle ge landstinget ungefär 150 miljoner kronor om året. Det är väldigt lite jämfört med de stora kostnaderna, men det är ändå en markering.

En konstighet i motionssvaret är hänvisningen till att landstinget inte kan räkna med 150 miljoner kronor i budgeten. Tänk om folk slutar röka! Då går budgeten inte ihop. Det är lite absurt att höra detta från den nuvarande majoriteten, som har så underbalanserade budgetar. Om vi skulle gå miste om de framräknade 150 miljonerna vore det bara bra. Vi skulle i framtiden tjäna så oändligt mycket mer på att folk har slutat att röka på grund av de här 2 kronorna.

Jag yrkar bifall till reservationen i landstingsstyrelsen, som innebär bifall till motionen.

Anförande nr 109

Landstingsrådet S c h ö t t (m): En av poängerna i landstingsstyrelsens svar är i och för sig att vi ändå inte har någon laglig rätt att fatta något beslut om det här.

Om vi bortser från den legala aspekten och försöker bedöma sannolikheten för att vår nuvarande finansminister skulle släppa ifrån sig en sådan här guldkalv till oss, tror jag att vi kommer fram till att den sannolikheten är rätt liten. Men vi kan ju föra ett litet teoretiskt resonemang om detta. Det dyker ideligen upp idéer om att man både ska försöka beskatta bort och försöka få stora intäkter från saker som man ogillar. Det kan t.ex. gälla bilavgifter. Om vi har jättehöga bilavgifter kan vi sänka skatten, och dessutom slutar folk att köra bil. Man tänker när man resonerar så inte på att de där pengarna i så fall inte kommer in.

Det finns alltså ett fel i det här resonemanget. En straffskatt kan läggas på allt möjligt som orsakar problem i hälso- och sjukvården – på tobak, på alkohol och t.ex. på knark, som det är alldeles uppenbart att folk borde sluta med. Vi kan också lägga den på fett, på socker och på alla möjliga andra saker. Problemet är att man då lurar sig själv. Staten har upplevt just detta. Man har kommit på den fantastiska idén att höja tobaksskatten jättemycket. Man skulle då få en massa intäkter till staten, och dessutom skulle folk sluta att röka, vilket man tyckte var positivt. Man tänkte inte på att de där två sakerna motsäger varandra i rätt stor utsträckning.

Vänsterpartiet har nu räknat ut att 2 kronor per cigarettpaket – jag är tacksam för att man inte föreslår något för cigarrer – skulle leda till intäkter om 150 miljoner. Det verkar lite futtigt i sammanhanget när statsmakterna tar ifrån oss 5 miljarder och delar ut till andra landsting, men problemet är att de 150 miljonerna i intäkter plötsligt blir pengar som kan försvinna. Det sägs att det är jättebra, för då har folk slutat röka och blir mycket friskare. Men det tror inte jag. Det finns en betydande risk för att människor i stället blir sjuka i någonting annat, kanske lite senare i livet.

Att man ska kunna hitta ett system som gör att folk inte dör knall och fall utan plötsligt blir kärnfriska tror jag inte mycket på. Tyvärr kommer sjukvårdskostnaderna ändå att finnas kvar, men intäktskällan skulle i någon mån försvinna.

(O r d f ö r a n d e n: Att jag låtit ringa samman ledamöterna beror på att det var så få närvarande i denna sal och dessutom inte särdeles många utanför den heller. Kommunallagen kräver att minst hälften ska vara närvarande vid beslutsärenden. Detta

är ett beslutsärende, och vi har också valärenden, som är beslutsärenden. Jag ser nu att ni dock finns i huset. Som en viss partiledare en gång sade: Någon jäkla ordning ska det vara!

Nu får ni röra på er igen. Detta var bara en liten demonstration. Ni får inte springa härifrån även om vädret är vackert.

Varsågod, Folke Schött!

Jag vill avsluta med att säga att vi har ett åskådningsexempel när regeringen skulle ta in mycket pengar och dessutom få folk att sluta röka. Det gjorde de inte utan köpte i stället sina cigaretter från jugoslaviska gangstrar. Vi bidrog med detta till att pumpa upp diverse verksamheter som hade sin bas i det forna Jugoslavien.

Jag ska inte föra den här debatten för långt, men jag vill bara säga att man inte ska tro att det finns så här enkla sätt att lösa problem. Framför allt ska man inte försöka komma till rätta med två olika problem med samma lösning. Det brukar inte gå bra.

Jag yrkar avslag på motionen och bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 110

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, fullmäktige! Folke Schött undrade om den nuvarande finansministern Bosse Ringholm kunde tänkas vara med på det här. Denne var faktiskt med på vagnen i slutet på det glada 80-talet, då han var landstingsråd i Stockholms läns landsting. Då var han med på att vi skulle ha regional bensinskatt, regional tobaksskatt och regional alkoholskatt. Det var en väldig debatt om detta.

Nu kan man möjligen misstänka att han i någon mån har ändrat uppfattning i sin nuvarande befattning. Det var nämligen centralmakten som förra gången fällde den här regionala avgiften eller skatten. Icke desto mindre är en sådan berättigad. Staten tar in miljardbelopp på tobaken och andra njutningsmedel medan landstinget ska ta de ekonomiska konsekvenserna i form av vårdkostnader. Jag tycker faktiskt att Folke Schött o. Co, som annars är så upprörda över att staten är så förskräcklig mot landstingen, borde vara upprörda också över detta. Jag tycker att det är både ekonomiskt och etiskt ett dilemma att staten tjänar alla dessa pengar medan vi med våra skattebetalares pengar ska försöka bota tobaksrelaterade sjukdomar, vilket ofta dessvärre inte går. Det allra mest tragiska i den här historien är att tobaksbruket ofta leder till döden och dessförinnan till mycket obehagliga saker.

Bifall till motionen!

Anförande nr 111

B r i t R u n d b e r g (v): Jag är inte så förtjust i att sjukvårdslandstingsrådet här raljerar över tobaken och dess skadeverkningar. Jag kan hålla med Folke Schött om en sak: Även om man slutar röka dör man till sist. Jag slutade själv att röka för 20 år

sedan, men jag kommer säkert att dö ändå. Trots allt förorsakar jag nog inte landstinget lika stora kostnader som om jag hade fortsatt att röka.

Vi har inte väckt den här motionen för att vi tycker att man, som du sade, ska skatta bort allt som man ogillar. Det här är faktiskt en viktig fråga. Det skulle vara en markering av att landstingen, som får ta de stora kostnaderna för tobaksrökningens skadeverkningar, också bör få in lite pengar från det här. Det vore väl bra att använda de pengarna till preventivt arbete.

I sitt yttrande till hälso- och sjukvårdsförvaltningen har Samhällsmedicin skrivit att man tycker att det här är en bra motion. Man räknar upp alla de positiva följder som ett sådant här pålägg på tobaken skulle ha. Det skulle inte bara gälla cigaretter utan också cigarrer. Man ser bara positivt på det här. Vi har med oss sakkunskapen, och jag tycker att det då är lite beklagligt att vi har ett sjukvårdslandstingsråd som behagar raljera över tobaksrökningens följder. Jag tycker att det är väldigt konstigt att du kan göra det.

Bifall till motionen!

Anförande nr 112

Landstingsrådet S c h ö t t (m): Brit Rundberg! Det var faktiskt inte så att jag raljerade över tobaksrökningens faror, däremot lite grann över motionen. Det ska erkännas att jag tror att det här är en ganska dum idé. Jag redogjorde också lite grann för varför jag tycker att idén är dum.

Det är däremot bra att det bedrivs en hel del bra tobakspreventivt arbete. Det är klart att människor som sysslar med detta och kanske får för sig att de ska få 150 miljoner till att använda till det här är överförtjusta över den tanken. Jag tror inte att de då bryr sig så mycket om ifall pengarna kommer från en tobaksavgift, en skattehöjning eller en en avgift på någonting annat.

Jag tror att man trasslar till begreppen för sig när man, som jag sade, försöker lösa två olika problem så, att sättet att lösa det ena gör att man inte löser det andra. Man vill ha en avgift på tobak både för att få folk att sluta röka och för att få intäkter. Så kommer det inte att bli. Dessutom kommer Bosse Ringholm inte att släppa ifrån sig denna inkomstkälla.

Jag tycker att vi ska fortsätta med det tobakspreventiva arbetet. Det redogörs utomordentligt bra för det arbetet i motionssvaret. Jag tycker att det är ett mycket bättre sätt än att fajtas med Bosse Ringholm om de pengar som han betraktar som sina egna.

§ 111

Interpellation nr 4

Anförande nr 113

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Som sista ärende på dagordningen den här vackra försommardagen ska vi nu diskutera en fråga som jag tycker är viktig, nämligen demokratis villkor.

Först vill jag, eftersom jag är väluppfostrad, tacka för interpellationssvaret. Men jag kan inte säga, Ralph, att jag är nöjd med svaret. Ett tag när jag läste svaret funderade jag faktiskt på om det var min interpellation du hade svarat på. Jag tycker inte du har svarat på en enda av mina frågor.

Bitvis kändes svaret nästan lite provokativt. Att hänvisa till regler och blanketter, i stället för att lyfta blicken till vad de här resurserna kan bidra till!

Å personalens vägnar får man väl ändå vara glad att du och den borgerliga majoriteten i alla fall tänker söka pengarna och att ni inte följer era partivänner i riksdagen. Där har ju alla fyra borgerliga partier sagt nej till fler händer i vården.

Som svar på min första fråga, vilken strategi den borgerliga majoriteten tänker tillämpa för att utnyttja pengarna, svarar du: "Enligt Landstingsförbundet kommer landstingen söka centralt för den förvaltningsdrivna vården. Bolagen kommer att söka stödet själva." Men Ralph, oavsett vem som söker pengarna, om det är Landstingsförbundet eller landstinget i Stockholm, så har inte det någon betydelse. Det måste väl ändå finnas någon strategi från dig och dina kolleger, hur pengarna ska användas? Det är faktiskt det interpellationen handlar om. Var är behoven störst, vilka yrkeskategorier handlar det om, hur ser pensionsavgångarna ut? Inte något av detta har du bemödat dig om att ens antyda i ditt svar. I stället har du konstaterat att reglerna inte är klara.

På min andra fråga, hur nyrekryteringen ska ske, tycker jag faktiskt du har svarat ganska nonchalant. Stödet kommer att sökas på blanketter som ännu inte är tryckta. Tänk, det förstår jag också!

Men du sätter ju helt fel fokus i ditt svar. Strunta i dagsläget och blanketterna och försök ha en liten vision om hur landstinget ska använda pengar som motsvarar ca 270 nya välfärdsarbetare till vården! Det tror jag att personalen hade uppskattat.

Det kan inte heller vara någon nyhet att det finns ett stort rekryteringsbehov i sjukvården. Jag anser att ni egentligen innan det här förslaget om extrastödspengar kom borde ha haft en strategi, som du i ditt interpellationssvar hade kunnat plocka fram, för hur vi ska klara försörjningen i framtiden.

Så till sist min sista fråga, om den borgerliga majoriteten tänker ställa krav på sårredovisning. Där svarar du att det är onödigt att ändra några redovisningsrutiner. Jag har inte sagt att jag kräver några nya redovisningsrutiner. Jag ställer bara en fråga för att jag vill veta på vilket sätt pengarna ska redovisas så att det går att följa upp. Det är ett

krav som jag tycker att staten har rätt att ställa för att kunna få en tydlig inblick i hur Stockholms läns landsting använder pengarna.

Lite trist är det, och jag tycker att du visar liten respekt för demokratin. Jag kan inte tolka ditt svar på annat sätt. Jag tycker du har svarat på självklarheter. Blanketter och regler behövs för att söka stödet, men det behövs varken blanketter eller regler för att ha en vision. Pengarna kommer vi att få. Var ska tillskottet ske?

Anförande nr 114

Landstingsrådet L é d e l (m): Ordförande, landstingsledamöter och Inger Ros! Det här är ju valfläsk, som Socialdemokraterna hittade på en natt under sossekongressen och som senare har stött på en hel del patrull. Bosse Ringholm gick upp mitt i natten och sade: Nu ska vi ge 3 miljarder till den offentliga sektorn så att man kan nyanställa! Det låter bra. Men för närvarande finns det inga pengar till det.

Ingen människa i hela landet vet över huvud taget vilka regler som ska gälla, eller om det över huvud taget kommer att finnas några pengar.

En sådan interpellation är det omöjligt att svara på. Det finns för närvarande inga regler. Vi vet inte om det finns några pengar. Vi vet inte hur mycket det blir. Vi vet inte hur någonting av allt detta ska se ut.

Vi har fått besked från Landstingsförbundet att de, eventuellt, vet någonting i juni månad. Förvirringen på Landstingsförbundet är lika stor som på alla andra ställen.

Först vill vi se pengarna, sedan ska vi naturligtvis ansöka om dem på det sätt som vi är berättigade till – om det kommer några pengar. Med tanke på det sätt som den här regeringen behandlar Stockholmsregionen är jag ju tveksam till om det över huvud taget kommer några pengar till vårt landsting.

Anförande nr 115

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Jag hade nästan väntat mig att du skulle säga att det är valfläsk. Jag är inte speciellt förvånad över att du och Moderaterna inte gillar de förslag som kommer ifrån den socialdemokratiska regeringen.

Men jag är däremot övertygad om att den personal som vi har ute i vården tycker att det är ett bra tillskott att få fler händer i vården.

Du säger att det inte finns några pengar. Det finns ändå ett beslut, och staten har i alla fall betydligt bättre ekonomi än vad landstinget har, så jag tycker faktiskt vi ska se till att använda pengarna på ett bra sätt.

Så en liten kommentar. Ralph, när vi tidigare under dagen hade diskussionen om RUFSS uttryckte du dig ungefär så här: Ibland går du till regeringen på dina bara knän för att få

lite bidrag. Nu får du bidrag, utan bara knän. Men då har du inte förmågan att tala om hur pengarna ska användas!

Trist, tycker jag.

Anförande nr 116

Landstingsrådet L é d e l (m): Det finns ett beslut, Inger Ros, från den socialdemokratiska partikongressen. Men det är väl inte detsamma som regeringen? Ni vill naturligtvis ha det till samma sak, men på tal om demokrati osv. är det nog en del andra partier som faktiskt vill ha en annan tingens ordning i det här landet än att jämställa regeringsbeslut med beslut av den socialdemokratiska partikongressen.

Kan du redogöra för det beslut som finns, var det nu finns? Du sade ju att det finns. Kan du redogöra för hur reglerna kommer att se ut och hur mycket pengar som Stockholms läns landsting får?

Anförande nr 117

Landstingsrådet R o s (s): Jag har här en utskrift från debatten i riksdagen, där ett antal av dina partimedlemmar deltog och inte tyckte om förslaget. Så långt är det alltså rätt.

Om jag inte är felinformerad, så kommer det att handla om runt 90 miljoner för Stockholms läns landsting. Det tycker jag inte är någon föraktlig summa att ta emot, så vi kan använda den till fler anställda i vården.

När det gäller teknikaliteter tror jag att de klaras ut på riksnivån. Jag har ställt frågan här i landstinget, hur vi kommer att använda de resurser som vi kommer att få och ska sökas innan september månads utgång.

Anförande nr 118

Landstingsrådet L é d e l (m): Jag kan inte tolka detta på annat sätt än att det finns inga pengar anslagna, och det finns inget beslut.

Vi vet ju att det är så. Därför är det väldigt konstigt att över huvud taget ställa en sådan här interpellation och hänvisa till någon debatt någon annanstans där det fanns olika uppfattningar.

Eftersom Inger inte kan svara, går jag nu inte längre än så. Jag konstaterar bara att det finns inga pengar, det finns inget beslut i regeringen om det här och således kan vi naturligtvis inte söka några bidrag.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Cedrenius Bengt (mp) 4:1, 3, 10, 16, 23, 29
Landstingsrådet Lédél (m) 4:2, 11, 24, 26, 61, 70, 81, 114, 116, 118
Landstingsrådet Nilsson (m) 4:4, 36, 38, 40
Andersson Conny (s) 4:5, 22, 25, 32
Almqvist Måns (v) 4:6, 13, 35, 39, 42
Landstingsrådet Nyman (kd) 4:7, 50, 54, 56, 58, 71, 76, 78, 83, 90, 93
Huss Lena (fp) 4:8, 9
Landstingsrådet Berger Kettner (s) 4:12
Erson-Wester Sten (kd) 4:14
Lindquist Olov (fp) 4:15
Linge Inger (m) 4:17
Askensten Åke (mp) 4:18, 34, 37, 41, 110
Wikström Rune (m) 4:19
Strömdahl Jan (v) 4:20
Nilsson Nils Oskar (m) 4:21
Sundesten Mikael (s) 4:27
Landstingsrådet Käärik (fp) 4:28, 31, 47
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 4:30, 60, 66, 74, 77
Wattsgård Jan (v) 4:33
Hagelbeck Anita (fp) 4:43
Låby Elin (mp) 4:44
Fischer Herta (v) 4:45, 100
Dietrich-Larsson Sunhild (mp) 4:46, 48, 88, 91, 94
Pertoft Mats (mp) 4:49, 52, 55, 57, 59, 65
Skoglund Mats (v) 4:51, 80, 86
Landstingsrådet Ros (s) 4:53, 89, 98, 113, 115, 117
Pettersson Kerstin (v) 4:62, 68, 85
Söderlund Kristina (s) 4:63
Sundström Jan-Olov (m) 4:64, 69
Karlsson Monica (kd) 4:67
Sevefjord Birgitta (v) 4:72
Mackegård Janet (s) 4:73
Edhborg Joakim (s) 4:75
Bergvall Jan (v) 4:79, 82, 84
Rundberg Brit (v) 4:87, 92, 108, 111
Weidland Sonja (m) 4:95
Brolin Susanna (v) 4:96
Dernhagen Dick (m) 4:97
Landstingsrådet Schött (m) 4:99, 102, 104, 106, 109, 112
Persson Inger (v) 4:101, 103, 105, 107